

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İLKOKUL 3. SINIF FEN BİLİMLERİ DERS KİTABINA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Güllü Gizem KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ

KONYA-2019

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İLKOKUL 3. SINIF FEN BİLİMLERİ DERS KİTABINA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Güllü Gizem KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ

KONYA-2019

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
---	---	---

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Güllü Gizem KAYA
	Numarası	158302031007
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

10/05/2019

Güllü Gizem KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTUSU
--	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Güllü Gizem KAYA
	Numarası	158302031007
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ
	Tezin Adı	Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi başlıklı bu çalışma 10 /05 /2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ	
Jüri Üyesi	Dr. Öğretim Üyesi Gülmisal EMİROĞLU	
Jüri Üyesi	Dr. Öğretim Üyesi Nihal YILDIZ YILMAZ	

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca benden yardımını ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ başta olmak üzere beni her zaman destekleyen, Araştırma Görevlisi Merve Sefa DEMİR arkadaşıma ve hocalarıma ayrı ayrı teşekkür ederim. Hayatımın her alanında bana güvenen ve beni destekleyen biricik annem Gülay KAYA' ya ve babam Selahattin KAYA'ya sonsuz sevgi ve saygıyla ...

Güllü Gizem KAYA

Öğrencinin	Adı Soyadı	Güllü Gizem KAYA
	Numarası	158302031007
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans Tezi
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ
	Tezin Adı	Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu ilkokul 3. sınıfları okutan 11 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenler maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Sosyo ekonomisi düşük, orta, yüksek düzeyde olan okullarda çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 11 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu okullarda görev yapan ilkokul 3. sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri ders kitabının içerik, dil anlatım ve üslup, öğrenme öğretme, teknik tasarım ve düzenleme, ölçme ve değerlendirme özelliklerine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlere uygulanmak üzere araştırmacı tarafından Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 12.01.2016 tarihli yönetmelikte belirlenen Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin ölçütler esas alınarak yazılı görüş alma formu oluşturulmuştur. Araştırmada toplanan verilerin analizi için Nvivo 11 programı kullanılmıştır. Verilen cevaplara göre betimsel analiz ile veriler çözümlenmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre ; ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içerik özelliklerini düşük ve yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenlerden bazıları

yeterli bulurken , sosyo ekonomik olarak orta düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler içerik özelliklerini yetersiz bulmuşlardır . Kitabın dil , anlatım ve üslup özelliklerini düşük , orta ve yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler yeterli bulmuşlardır . Kitabın teknik , tasarım ve düzenleme özelliklerini düşük ve yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler yeterli bulurken , orta sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler yetersiz bulmuşlardır. Kitabın öğrenme ve öğretme özelliklerini düşük ve yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenlerden bazıları yeterli bulurken , orta sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler yetersiz bulmuşlardır. Kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerini düşük , orta ve yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler yetersiz bulmuşlardır .

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri dersi, İlkokul, ders kitabı

Öğrencinin	Adı Soyadı	Güllü Gizem KAYA
	Numarası	158302031007
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim Ana Bilim Dalı
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans Tezi
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ayşe MENTİŞ TAŞ
	Tezin İngilizce Adı	Determination of Primary School Teachers' Opinions Regarding the 3 rd Science Textbook

SUMMARY

The aim of this study is evaluating primary school 3rd grade science lesson book in accordance with teachers' opinions . The working group of the study is consisted of 11 class teachers who teachers primary school 3rd grades . The teachers who are consisted of working group have been decided by using maximum variety modelling .The study group is consisted of 11 teachers who are volunteer and working in the schools that have low,medium, high levels of social economic. It has been tried to define these 3rd grade teachers' opinions about content language and expression genre learning –teaching technical designing and regulation , assessment and evaluation of science lesson book .

Ministry of national education creates a written opinion document about text books which are determined by Board of Education and Discipline on 12 January 2016 and teacher opinions are indicated. From the point of reliability of the research these views are recorded with tape recorder.

To analyse these data's which is collected in research Nvivo11 Program is used. With this program, the theme of the data's is designated and categories are created about these themes. In accordance with answers which is given, frequency analysis and data's are tried to resolve.

According to the findings of the study; While some of the teachers who work in the lower and higher socio-economic level of the elementary school textbook of elementary school science textbooks find themselves sufficient, the teachers who work at the middle school in socio-economic level have found the content characteristics inadequate. Teachers who work in the lower, middle and high socio-economic level have found the language, expression and style characteristics of the book sufficient. Teachers working at the school with low socio-economic level and low school teachers found the technical, design and editing features of the book satisfactory, while teachers working in the middle socio-economic school were found inadequate. Some of the teachers working at the low and high socio-economic level in the school have found the learning and teaching features of the book to be sufficient, while the teachers working at the middle socio-economic school have found it inadequate. Teachers who work at low, medium and high socio-economic level in the book have found the assessment of the book to be inadequate.

Key Words: Elementary education programs, science curriculum, textbook

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
1.1. Problem Durumu.....	1
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sayıtlılar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar	6
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Eğitimin kapsamı ve işlevi	7
2.2. Eğitim Türleri	10
2.2.1. İnfomal Eğitim	10
2.2.2. Formal Eğitim	11
2.3. Öğrenme	12
2.4. Öğretme	12
2.5. Eğitim Programı.....	14
2.6. Fen Eğitimi	15
2.6.1. Fen Eğitimin Amacı.....	18
2.6.2. Fen Eğitiminde Öğretmenin Rolü	22
2.6.3. Fen Eğitimi Programları ve İçeriği (2005 ve 2013)	29
2.7. Fen Eğitimi Programı ve Ders Kitapları	34
2.7.1. Ders Kitabı İncelemeleri.....	37
2.7.1.1. İçerik Açısından	39
2.7.1.2. Dil , Anlatım ve Üslup Açısından.....	40
2.7.1.3. Öğrenme-Öğretme Açısından	42
2.7.1.4. Teknik Tasarım ve Düzenleme Açısından.....	43

2.7.1.5. Ölçme ve Değerlendirme Açısından	46
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	50
3.1. Araştırmanın modeli	50
3.2. Çalışma Grubu	50
3.3. Verilerin toplanması.....	51
3.4. Verilerin Analizi	52
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR.....	54
4.1. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının İçerik Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	56
4.1.1. İçerik Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey	57
4.1.2. İçerik Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey	61
4.1.3. İçerik Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey	62
4.2. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Dil , Anlatım Üslup Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	66
4.2.1. Dil, Anlatım ve Üslup Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey	68
4.2.2. Dil, Anlatım ve Üslup Teması Orta Sosyo Ekonomik Düzey	71
4.2.3. Dil, Anlatım ve Üslup Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey	73
4.3. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Öğrenme – Öğretme Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	76
4.3.1. Öğrenme ve Öğretme Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey.....	77
4.3.2. Öğretme ve Öğrenme Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey	80
4.3.3. Öğretme ve Öğrenme Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey	81
4.4. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Teknik Tasarım ve Düzenleme Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	84
4.4.1. Teknik Tasarım ve Düzenleme Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey. 85	
4.4.2. Teknik Tasarım ve Düzenleme Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey....	88
4.4.3. Teknik Tasarım ve Düzenleme Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey89	
4.5. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri	92
4.5.1 Ölçme ve Değerlendirme Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey	93
4.5.2. Ölçme ve Değerlendirme Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey	95
4.5.3. Ölçme ve Değerlendirme Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey.....	96
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	98

5.1.1. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının İçerik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar	98
5.1.2. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Dil Anlatım ve Üslup Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	99
5.1.3. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Öğrenme Öğretme Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	100
5.1.4. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Teknik Tasarım ve Düzenleme Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	101
5.1.5. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Ölçme ve Değerlendirme Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	102
5.2. Tartışma.....	103
5.3. Öneriler.....	108
KAYNAKÇA.....	110
EKLER	119
Ek-1 İlkokul 3. sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının İncelenmesi İle İlgili Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları.....	119
Ek 2. Elazığ Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi	120
ÖZGEÇMİŞ	121

TABLULAR LİSTESİ

Çizelge 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri	51
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1: Araştırmanın Tema ve Kategorileri	55
Şekil 4.1.1: İçerik Özellikleri Temasına Ait Kelime Bulutu.....	56
Şekil 4.1.2: İçerik Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar.....	57
Şekil 4.1.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Seviye” Kelimesi Sıklığı.....	58
Şekil 4.1.4: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “İçerik Yetersizdir” Kelimesi Sıklığı.....	61
Şekil 4.1.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Ek Kaynak” Kelimesi Sıklığı.....	61
Şekil 4.1.6: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Konular” Kelimesi Sıklığı.....	63
Şekil 4.1.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenci Seviyesi” Kelimesi Sıklığı.....	63
Şekil 4.1.8: İlkokul Üçüncü Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Duyu Organları Konusu İçeriği.....	66
Şekil 4.2.1: Dil, Anlatım ve Üslup Özellikleri Temasına Ait Kelime Bulutu.....	67
Şekil 4.2.2: Dil, Anlatım ve Üslup Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar....	68
Şekil 4.2.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlatım” Kelimesi Sıklığı.....	69
Şekil 4.2.4: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlaşılır Dil” Kelimesi Sıklığı.....	69
Şekil 4.2.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlatım” Kelimesi Sıklığı.....	71
Şekil 4.2.6: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlayabilecek” Kelimesi Sıklığı.....	72
Şekil 4.2.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlatım” Kelimesi Sıklığı.....	73
Şekil 4.2.8: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Üslup” Kelimesi Sıklığı.....	73

Şekil 4.2.8: İlkokul Üçüncü Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Dil Anlatım ve Üslubuna İlişkin Örnek.....	75
Şekil 4.3.1: Öğretme ve Öğrenme Özellikleri Temasına Ait Kelime Bulutu	76
Şekil 4.3.2: Öğretme ve Öğrenme Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar.....	77
Şekil 4.3.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenmeyi Kolaylaştırma” Kelimesi Sıklığı	78
Şekil 4.3.4: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğretme” Kelimesi Sıklığı.....	78
Şekil 4.3.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenme” Kelimesi Sıklığı.....	80
Şekil 4.3.6: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenme” Kelimesi Sıklığı.....	81
Şekil 4.3.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğretme” Kelimesi Sıklığı.....	82
Şekil 4.4.1: Teknik Tasarım ve Düzenleme Özellikleri Temasına Ait Kelime Bulutu	84
Şekil 4.4.2: Teknik Tasarım ve Düzenleme Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar	85
Şekil 4.4.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Teknik” Kelimesi Sıklığı.....	86
Şekil 4.4.4: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğretme” Kelimesi Sıklığı.....	86
Şekil 4.4.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Tasarım” Kelimesi Sıklığı.....	88
Şekil 4.4.6: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Tasarım” Kelimesi Sıklığı.....	90
Şekil 4.4.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Punto” Kelimesi Sıklığı.....	90
Şekil 4.4.8: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Renkli” Kelimesi Sıklığı.....	90
Şekil 4.5.1: Ölçme ve Değerlendirme Özellikleri Temasına Ait Kelime Bulutu.....	92

Şekil 4.5.2: Ölçme ve Değerlendirme Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar	93
Şekil 4.5.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Sorular” Kelimesi Sıklığı.....	94
Şekil 4.5.4: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Sorular” Kelimesi Sıklığı.....	95
Şekil 4.5.5: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Sorular” Kelimesi Sıklığı.....	96

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu , problem cümlesi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Çocuklara küçük yaşlardan itibaren, birey olmaları yolunda verilen her çaba eğitimin parçasıdır. Eğitim toplum için vazgeçilmez bir unsurdur. Her toplumun kendine özgü bir eğitim modeli vardır. Toplumlar kendi toplum modeline uygun bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedirler. Bunu gerçekleştirmek için eğitim ve öğretimi paralel olarak yürütmeyi amaçlamaktadırlar. Çünkü toplumun kalkınmışlık düzeyi o ülkenin insanların aldığı eğitim ile orantılıdır. Toplumlar çağdaş toplumların seviyesine ulaşabilmek için nitelikli bireyler yetiştirmeyi ön plana çıkarmaktadır. Bunun yanında toplumların geleceği için tüm bireylerin eğitilmesi ve toplumun politikalarına uygun öğretimler yapılması şarttır.

Genel olarak eğitim vizyon itibari ile toplumu yönlendiren ve çağdaş uygarlık düzeyine çıkararak bir özellik taşımaktadır. Bu amacı gerçekleştirirken toplumun ihtiyaçları ile bireyin yeteneklerini bağdaştırmayı da hedef alır. Çünkü toplumun işlevlerine bağlı aynı zamanda bireyin yetenek ve ilgi alanlarına göre yetiştirilmesi arzu edilmektedir. Bireylerin yetenekleri doğrultusunda ilerlemesi toplumun aydın çağdaş uygarlıklar düzeyine ulaşması demektir. Eğitim bunların yanında nitelikli insan gücü yetiştirip araştıran, eleştirel düşünmeyi kavramış, siyasî konularda bilinçli ve farklı bakış açılarına sahip bireylerin topluma kazandırılmasını öngörmektedir.

Farklı bir açıdan eğitime bakıldığı zaman, bireyin yetenekleri ile toplumun ihtiyaçlarını dengeleyip bireydeki davranış değişikliğinin oluşturulması ve bireyin yönlendirilmesi için oluşturulan süreçtir. Bu süreçte bireyin yetenekleri ve ilgi alanları göz önünde bulundurularak topluma faydalı ve bilinçli bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Eğitime eleştirel bir bakış açısıyla yaklaştığımız zaman bireyin içinde bulunduğu topluma uyumunu sağlamak için birtakım faaliyetler içerisinde eğitim planlaması yapılmaktadır. Eğitimin yanında öğretim de eğitimden ayrı tutulmadan birbiriyle koordineli şekilde tasarlanmalı ve paralel gitmelidir. Burada işin içine öğretim için hazırlanan eğitim araçları girmektedir. Eğitim aracı, Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretmene yardımcı araçlardır. Bilginin

kavratılmasında ve kazanılmasında eğitim araçları önemli bir role sahiptir. Öğretmen, öğretim sırasında konuların pekiştirilmesi ve yapılandırmacı eğitimin sağlanabilmesi için eğitim araçlarına gerek duymaktadır. Eğitim araçları aynı zamanda öğrencilerin güdülenmesinde ve derse olan ilginin kazanılmasında da etkilidir (Koşar, 2002, Akt: Karaca ve Ocak, 2011, s. 108-125).

Öğretmenler öğretim sırasında birçok araç gereç kullanmaktadırlar. Kitap bunlar içerisinde en çok kullanılanıdır. Kitap, öğretimde öğretmene yardımcı olduğu kadar öğrencilerin de istediği zaman faydalanabilecekleri bir araçtır. Bunun için iyi hazırlanmış bir kitap hem öğrencinin hem de öğretmenin derse ait kazanımlarının belirlenmesinde etkili olacaktır. Türkiye’de ders kitapları eğitim için temel kaynaklar olarak görülmektedir. Ders kitapları bilgileri sırayla ve düzenli bir şekilde öğrencilere sunar. Öğretmen olmadığı zaman da öğrencinin kendi kendine öğrenmeler sağlayabileceği araçlardır (Duman, 2001, Akt: Karaca ve Ocak, 2011, s.1-8).

Eğitim misyonumuz , günümüze kadar çeşitli politikalardan ve planlamalardan geçirilmiştir. Günümüzdeki eğitim anlayışına göre öğrencilerin bilgiyi yaparak yaşayarak öğrenmesi hedeflenmiştir. Eğitim alanında çalışan uzmanlar bilgiyi öğrencilerin kendi kendilerine öğrenebilmesi ve kalıcı öğrenmeler sağlayabilmesi açısından en önemli eğitim kaynakları arasında ders kitaplarını vurgulamaktadırlar (Gökkaya, 2003, s. 11). Sınıf içinde geleneksel ve modern anlamda birçok araç - gereç kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre öğretmenler eğitim ve öğretim süresince sınıf içerisinde ders kitaplarının önemli bir rolü olduğunu, eğitimin daha çok ders kitapları kullanılarak bu kapsamla geliştirildiğini düşünmektedir (Ceyhan ve Yiğit, 2004, s. 18). Sürekli olarak değişkenlik gösteren bilginin yanı sıra ders kitapları öğrenciye kazandırılması hedeflenen zihinsel ve bilişsel süreçlerin önemine de dikkat çeker (Kaya, 1997, Akt: Karaca ve Ocak, 2011, s.108-125).

Eğitim alanında, gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere bakıldığında da ders kitaplarının her zaman önemli bir eğitim aracı olduğu görülmektedir. Örneğin, Japonlardan bazıları, ders kitaplarını bir toprak parçası kadar değerli bulmuşlardır. Önceleri Japon öğretmenler, okulda derste iken deprem olduğunda, kurtarılması gereken öncelikler arasında kitapları da belirtmişlerdir (Demirel ve Kıroğlu, 2005, s. 3).

Eğitim uzmanları tarafından hazırlanan ve öğrenciye sunulan, öğretimin planlamasında ve yürütülmesinde öğretmenlere ve öğrencilere yardımcı olan ders kitaplarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Ders kitapları öğrencinin bilgiye ulaşmasında onun seviyesine göre hazırlanan, merakını canlı tutan eğitim araçlarıdır. Bilginin sıralı ve planlı verilmesinde düzenleyicilik rolü büyüktür. Ders kitapları ile öğrenen arasında merak uyandırıcı bir bağ bulunmaktadır. Öğrenciler bu bağ sayesinde bilgiye ulaşmada aktif rol oynarlar. Ders kitapları birçok dersi aktarma da öğretici konumundadır. Fen Bilimleri dersi de bunlardan biridir.

Fen Bilimleri dersinin öğrencide kalıcılık etkisi yaratabilmesi için ders kitapları iyi bir yol göstericidir. Kitaplar öğrencinin ders ile olan bağlantısını kuvvetlendirmektedir. Kitapların iyi hazırlanması hem öğrenci hem de öğretmen açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu açıdan ders kitabı en temel materyallerden biridir. Derslerin eğlenceli, monotonluktan uzak, kalıcı bir etki yaratabilmesi açısından öğretmen ve eğitim kaynakları birbirini tamamlar nitelikte olmalıdır.

Ders materyallerinin ve özellikle ise ders kitaplarının öğretmenin dersin akışını sağlayabilmesi ve öğrenciyi etkileyebilmesi için nitelikli bir içeriğe sahip olması gereklidir. Bu açıdan kitaplar hazırlanırken bazı ölçütlerin dikkate alınması gerekmektedir. Kitaplardaki bu kriterler zaman zaman öğrencinin ilgisini, dersle olan bağlantısını güçlendirmede yetersiz kalabilmektedir. Bunun için kitapların öğrencinin seviyesine, ilgisine ve bilimsel içeriğe hitap etmesi, verilmek istenen davranışların ve kazanımların aktarılması açısından önemlidir. Öğrenciye hitap etmeyen kitaplar hem dersin akışını yavaşlatmakta hem de öğrencinin derse bakış açısını etkileyebilmektedir. Çünkü dersin akışı, öğrencinin merakı ve derse olan ilgisi, öğretmenin yanında ders kitabıyla da yakından ilgilidir. Bunun için kitaplar hazırlanırken bazı ölçütler dikkate alınmalıdır.

Bu noktadan hareketle bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı İpek Yolu Yayınları, İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabı içerik, dil ,anlatım ve üslup, öğrenme ve öğretme, teknik tasarım ve düzenleme, ölçme ve değerlendirme özellikleri açısından öğretmen görüşlerine göre incelenip değerlendirilecektir.

1.2. Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı İpek Yolu Yayınlarının ilkökul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabına ilişkin görüşleri nelerdir ?

1.3.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı, sınıf öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı İpek Yolu Yayınları'nın ilkökul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır :

1. Sınıf öğretmenlerinin , İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin, İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin, İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme ve öğretme özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin, İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin, İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının ölçme ve değerlendirme özelliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, öğretmen görüşleriyle ders kitaplarının irdelenmesi açısından önemlidir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarda ders kitabı olarak belirlediği kitapların öğretmen ve öğrenci açısından önemi oldukça büyüktür. Çünkü ders kitapları dersin akışını ve etkili olmasını sağlamaktadır. Öğrencilere hitap eden kitaplar öğrencilerin daha hızlı anlamasını daha çabuk kavramasını sağlamaktadır. Bundan dolayı bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı İpek Yolu Yayınları ilkökul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içerik, dil anlatım ve üslup, öğrenme – öğretme, teknik tasarım ve düzenleme, ölçme ve değerlendirme özellikleri açısından öğretmen görüşlerine göre incelenmiştir. Bu özellikler hem öğretmen açısından hem de öğrenci açısından etkili öğrenmeyi gerçekleştirmektedir. Bu çalışma bundan sonraki kitap hazırlama sürecine ışık tutması, alanda çalışan araştırmacılara da yol göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca 3. sınıf fen bilimleri ders programına ilişkin çalışmalar

olmasına karşın ders kitabının incelenmesine yönelik çalışma olmaması bu araştırmayı önemli hale getirmektedir.

1.5. Sayıtlar

- İlköğretim 3. sınıfı okutan sınıf öğretmenlerinin ders kitaplarını içerik, dil anlatım ve üslup, öğrenme- öğretim, teknik tasarım ve düzenleme, ölçme ve değerlendirme gibi kriterler açısından değerlendirebilecekleri öngörülmüştür.
- 3. sınıfı okutan sınıf öğretmenlerinin kitap inceleme konusunda bilgisinin olduğu kabul edilmiştir.
- 3. sınıfı okutan sınıf öğretmenlerinin çalışma kapsamında sorulan sorulara samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

- Bu çalışma 2016-2017 öğretim yılında Elazığ Merkez ilçesinde görev yapan ilkokul 3. sınıfları okutan 11 öğretmenin çalışma kapsamında sorulan sorulara verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
- MEB İpek Yolu Yayınları ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitaplarının incelenmesi ile sınırlıdır.
- Bu çalışma 2016-2017 eğitim –öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Fen Bilimleri: Doğada meydana gelen olayları sistemli bir şekilde inceleyen bu olaylar karşısında gözlem yapabilen ve bilgi birikimini günlük yaşamdan alıp insanları aydınlatan bilimin ışığıdır (Akyol, 2016).

Ders Kitabı: Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eserdir (MEB,2016).

İçerik: Bilimsel, tanımsal ve verisel literatürün tamamını kapsayan oluşumlardır. (MEB,2016)

Tasarım: Bir şeyin biçimini zihinde canlandırıp tasarlama işidir (MEB, 2017).

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitimin kapsamı ve işlevi

Eğitim, insanların yaşamının her alanında var olan, insanı her yönüyle etkileyen ve onu topluma uyumlu bir şekilde eğitmeyi amaçlayan bir süreçtir (Yılmaz, 2010, s.1). Çünkü insanlar doğumdan ölüme kadar sosyal faaliyetler içerisindedir. Toplum içerisinde yaşamlarını sürdürebilmeleri ve kendi benliklerini kazanabilmeleri için eğitim hayatın her döneminde kaçınılmaz bir süreçtir. Eğitim ile ilgili birçok tanım yapılmaktadır. Doğan'a (2004, s.2) göre eğitim, insanlığı geliştirmeyi hedefleyen ve bunu yaparken de toplumun ihtiyaçları ile bireyin yeteneğinin kesiştiği noktaları belirleyen süreçtir.

Bireylerin ve ülkelerin kendilerini geliştirebilmeleri ve çağdaş uygarlıklar seviyesine gelebilmelerinde eğitimin etkisi büyüktür. Eğitim, toplumların ayakta kalabilmesi, ilerleyebilmesi, zenginleşebilmesi ve diğer ülkelerle yaşayabilmesi için toplumun temel taşıdır. Fidan'a (2012, s. 4) göre, amaçlar doğrultusunda yetiştirip onları hayata hazırlayıp topluma kazandırma sürecidir. Bu süreçte birey kendi kişiliğini oluşturur. Yaşadığı topluma uyum sağlamaya başlar ve kişiliği farklılaşır. Farklılaşan kişiliği ile eğitim sürecinde kendini bulan birey eğitim ile kazandığı beceri ve tutumları kendi hayatına adapte etmeye çalışır. Eğitim ile kazandığı becerileri farklı sosyal alanlarda kullanır. Bu farklılaşma ile birey toplumdaki kendi yerini bulur. Her toplumun kendi yapısına uygun yetiştirmek isteği insan modeli vardır. Toplumlar kendi ihtiyaçları doğrultusunda nitelikli ve bilinçli insan yetiştirmeyi hedefler ve bunu yaparken kendi amaçlarına uygun olan eğitim programlarını kendisi seçer (Şişman, 2007, s.3).

Her toplumun kendi yapısına uygun yetiştirmek istediği insan modeli vardır. Toplumlar kendi bünyesinde çağdaş düzeyde yetiştirmek istediği insan modelini gelişigüzel etkilere bırakmamışlardır. Toplumların aradığı model doğrultusunda hedeflerine ve amaçlarına uygun insan modelini yetiştirmeyi amaçlamışlardır. Yetiştirme politikaları planlanırken kendi içerisindeki uygarlık ve toplumların kültüründen de etkilenmişlerdir (Fidan, 2012, s.6). Bu kontrol sayesinde eğitim insanların topluma faydalı olabilmesi için bazı beklentileri gerçekleştirmektedir. Bu beklentilerin gerçekleşmesi için Milli Eğitim Bakanlığı bazı amaçlar benimsemiştir.

Bu amaçlar 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirlenmiştir. Milli eğitimin genel amaçları bütün fertleri;

- “Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesi bulunan Atatürk milliyetçiliğine bağlı,
- Türk milletinin millî, ahlakî, insanî manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren,
- Ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen,
- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan,
- İlgi istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandıran,
- Hayata hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlayan,
- Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttıran,
- Sosyal ve kültürel kalkınmayı destekleyen ve hızlandıran,
- Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı ve yaratıcı seçkin bir ortağı yapan bireyler yetiştirmeyi amaçlamıştır ” (MEB, 2017).

İşlev açısından ise eğitime bakıldığında; öğretmen adaylarının eğitime faydalı olmasında, öğretmenlik tarzlarının oluşumunda ve bireylere bu işlevlerin de doğru bir şekilde aktarabilmesi eğitimin işlevlerini tanımak ve anlamak çok önemlidir. Eğitimin işlevsel olabilmesi için eğitimin işlevlerinin doğru anlaşılması gerekmektedir. Eğitim kendi içerisinde barındırdığı işlevler ile eğitim sürecine yön verir. Böylece planlanan hedefler doğrultusunda eğitim süreçleri gerçekleştirilir. Eğitim işlevleri öğretmenin öğretimdeki yolunu da çizmektedir. Eğitim işlevlerine hakim olan öğretici eğitim sürecinde daha aktif rol alır. Çünkü eğitim faaliyetleri ile neler yapılacağı, eğitim faaliyetlerinin nasıl yürütüleceği, hakim olunan eğitim

sisteminin kapsamı eğitim işlevlerinde öğretmenin yol göstericisidir. Bundan dolayı öğretmenler eğitimin işlevlerini benimseyip o doğrultuda bir eğitim planlaması yapmalıdırlar. Bu açıdan düşünüldüğünde eğitimin açık ve gizli olarak iki işlevi mevcuttur. Bu işlevlerden açık işlevler bireylere eğitim aracılığıyla doğrudan verilmek istenen kazanımları kapsamaktadır. Bireyin okulda tabi tutulduğu eğitim programları sayesinde doğrudan verilmek istenen kazanım, beceri ve tutumlar bireye aktarılmak istenir. Bireyler eğitimin açık işlevi sayesinde akademik hedeflerine ulaşmaktadır. Bundan dolayı öğretilmek istenen açık işlevler, milli eğitimin amaçları doğrultusunda hazırlanan müfredat programları ile eğitimin her kademesinde uygulanmaktadır. Bu uygulamalar kapsamında eğitimin açık işlevleri toplumsal, ekonomik, bireysel, siyasal ve felsefi olmak üzere ayrılmaktadır (Doğan, 2014, s.3).

Eğitim sürecine aktif olarak katılan bireylerin eğitimin açık işlevi ile toplumun yetiştirmek istediği insan modeline uygun olarak yetiştirilmesi amaçlanır. Açık işlevler ile bireyin siyasî, felsefi, ekonomik, toplumsal yönde gelişimi sağlanırken gizli işlevler sayesinde bireyin sosyalleşmesi ve yaşadığı topluma ayak uydurması sağlanır. Açık işlevler ile gizli işlevler birbirini tamamlama politikası izlemektedir. Çünkü aldığı eğitimle akademik başarı sağlayan birey bunun yanında topluma uyum sağlama sürecinde de aktif olmalıdır. Bireyin yaşadığı toplum onun akademik başarısını etkiler. Bundan dolayı eğitim bireye tanıdık çevre sağlama, statü kazandırma, işsizliği önleme, çocuk bakıcılığı, sosyalleşme, eş seçimi gibi gizli işlevleri ile bireyin hayatına yön verebilir. Açık işlevler ile kazandığı bilgiler gizli işlevler ile daha anlamlı hale gelebilir (Doğan, 2014, s.13).

Eğitimin işlevleri toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Eğitimin işlevleri gerçekleşirken toplumlararası iletişim oluşmaktadır. Bu iletişim ile toplumlar eğitim birikimlerini nesilden nesile aktarmaktadırlar. Eğitim ile toplumsal değişim de gerçekleşmektedir. Eğitim bir yandan toplumsal değişimden etkilenirken bir yandan da toplumsal değişimi etkilemektedir. Eğitim zaman zaman toplumsal değişimi engellemeye veya yavaşlatmaya çalışırken zaman zaman da değişim sürecine öncülük etmektedir. Eğitime bu açıdan bakıldığında toplumsal değişmeyi başlatıcı, hızlandırıcı ve aktarıcı bir faktör olarak görülebilir (İpek, 2010, s. 69). Eğitimin getirdiği bu aktarımda toplumlar, varlığını sürebilmek için kendi kültürünün özelliklerini yeni kuşaklara ulaştırmada eğitimi bir araç olarak görmektedirler. Her

toplum kendi ihtiyaçları doğrultusunda bireylerin ilgi alanlarına ve yeteneklerine göre kendi yapısını oluşturmak istemektedir. Bu istekler doğrultusunda kültür ve kültürleme oluşmaktadır.

Kültürleme, insanın içinde bulunduğu ve büyüdüğü evre tarafından belirlenir. İnsanların yaşadığı evre bireyin kültürlenmesini etkiler. Bu etki sonucunda bireyin hayatında değişikler meydana gelir. Buna kültürleme denir. Kültürleme ile bireyin eğitim süreci yaşadığı çevrenin her alanını kapsamaktadır. Bundan dolayı birey sokakta, iş yerinde, ailede kısacası bulunduğu her ortamda kltrlenmeden etkilenir (Fidan, 2012, s. 14). Kısacası; eğitimin amaç ve işlevlerini bireysel amaç ve işlevler, sosyal insanî amaç ve işlevler, kültürel amaç ve işlevler, politik amaç ve işlevler, teknik ekonomik amaç ve işlevler, eğitsel amaç ve işlevler başlıkları altında toplamak mümkündür (Yılmaz, 2010, s. 3).

2.2. Eğitim Türleri

2.2.1. İnfomal Eğitim

Eğitimin türlerine bakıldığında alanyazında iki çeşit bulunmaktadır. “İnfomal” eğitim, yaşam içinde kendiliğinden oluşan bir süreçtir. Amaçlı ve planlı değil, gelişigüzeldir. Kişiler birbirleriyle iletişim halinde buldukları süre içerisinde farkında olmadan yeni Őeyler öğrenirler. ğrendikleri bilgileri içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde bulduka birbirlerine aktarırlar. Bu aktarım sürecinde amaçlı olmayan öğrenmeler gerçekleşir. Bu gibi öğrenmeler genellikle insanların deneyim yoluyla kazandığı öğrenmelerdir. Çocuklar arkadaşlarıyla oynarken, grup çalışmaları yaparken, gençler arkadaşlarıyla zaman geçirirken birbirlerinden yardımlaşmayı, dayanışmayı, iş birliği içerisinde çalışmayı, takım halinde iş yapabilmeyi ve hayatın onlara getirdiği değerler üzerinde durabilmeyi öğrenirler ve sosyalleşirler. Buna formal olmayan infomal eğitim denir (Fidan, 2012, s. 5). İnfomal eğitim kitle iletişim araçları yoluyla yaşamın her alanında olmakta ve ortaya çıkmaktadır. İnfomal eğitimde bireyin öğrenmesi daha çok gözlem ve taklit yoluyla meydana gelmektedir. İnfomal eğitim sürecinde, bireyler doğru ve istenen bilginin yanı sıra istenmeyen olumsuz davranışlarda edinebilmektedirler. Bunlara rnek verecek olursak küfür etme, yalan söyleme,

ailesine karşı bazı olumsuz davranışlar, uyuşturucu kullanma, sigara içme, kötü alışkanlıklar edinme vb gibi. Tüm bunların sonucunda da toplum ve devletler, ortadaki bu durumdan kurtulmak ve daha uyumlu bireyler yetiştirmek ve planlı eğitim gereksinimini karşılamak amacıyla da okullar kurmuştur. Okulların amaçladığı hedeflerden biri de informal eğitim sonucu bireyin kötü alışkanlıklar edinmemesini sağlamaktır. Çünkü birey edindiği kötü alışkanlıklar ve istenmeyen davranışlar ile kendisine ve çevresine zarar verebilir. Eğitimin amacı da bireyde istedik davranış değişikliği oluşturma süreci olduğundan dolayı bazı uygulamalara gidilmiştir (Şahin, 2006, s.11). İnfomal eğitim sürecinde edinilen bazı istenmeyen davranışlar bireyin formal eğitim sürecinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu durumların önüne geçebilmek amacıyla formal eğitim programları, bireylere olumlu davranış kazandırma yönünde vurgu yapmaktadır.

2.2.2. Formal Eğitim

Eğitimin diğer türü ise formal eğitimidir. Formal eğitim okullarda belirli bir plan ve program dahilinde öğrencilere verilir. Formal eğitim ile bireyin eğitimin açık işlevleri alması sağlanır. Bu eğitimin kapsamında formal olan eğitimde birey günümüz eğitim programlarına göre aktif ve yapılandırmacı rol alır. Formal eğitim planlı ve programlı şekilde düzenlenip öğrencilerin akademik başarısına yol göstermek için ilerleyici yönde eğitim politikasına vurgu yapar (Demirel ve Kaya, 2001, s.16). Formal eğitimin temel amacı, düzenli ve planlı bir program dahilinde öğrencilerin bilgi beceri ve tutum kazanmasını sağlamaktır. Okullarda verilen eğitim formal eğitime örnek gösterilebilir (Yılmaz, 2010, s.3). Okullarda yapılan eğitimler dahilinde formal eğitim planlanır. Formal eğitim yapılırken; nelerin yapılacağı, hangi müfredatın benimseneceği, eğitimin nasıl yürütüleceği önceden planlanıp öğretmenlere sunulur. Öğreticiler formal eğitim sayesinde kendi planlarına yön verirler. Okul ortamında gerçekleştirilen formal eğitim ile düzenli ve hedef belirleyici bir plan oluşturulmak istenmektedir. Formal eğitim hazırlanıp uygulamaya koyulduktan sonra sürecin bitiminde yapılan değerlendirmeler eğitime yön vermektedir. Sürecin bitiminde ve süreç oluşturulurken formal eğitimin kontrollü ve sağlıklı biçimde yapılması önem arz etmektedir. Formal eğitim sürecinde profesyonellik ve milli eğitimin hedefleri göz önünde bulundurulmaktadır. Bunun

için sınıfta bir takım araç gereçler eğitim için temin edilmiştir. Kısacası öğretmen tarafından planlanan eğitim kontrollü bir şekilde uygulanır ve izlenir (Fidan, 2012, s. 4).

2.3. Öğrenme

Öğrenme, bireyin yaşamı boyunca elde edeceği bilgileri kendi hayatına aksettirmek için eğitim hayatı boyunca ya da farklı yerlerde edindiği bilişsel kazanımların toplamıdır. Bireyin doğumundan ölümüne kadar geçirdiği süre zarfında öğrenmesi sürekli olarak aktif haldedir. Birey öğrendiği bilgileri kendi başına yapabildiği sürece öğrenmesi gerçekleşir. Öğrenme süresince bireyin bilişsel, duyuşsal, devinişsel alanları birbiriyle etkileşim içerisinde. Bu alanlar bireyin bilgi edinmesinde alt yapı oluşturur ve bireye yön verir. Bu alanlar öğrenme ile geliştirilebilir ve bilginin bilinçli kullanılmasını sağlar (Taşpınar, 2012, s. 9).

Piaget, zihinsel gelişmeyi ve öğrenmeyi yaşa bağlı bir süreç olarak görmekte ve doğuştan yetişkinliğe doğru bir gelişim gösterdiğini savunmaktadır. Çocukların doğumundan ölümüne kadar olan süreçlerin somut işlemler döneminden başlayıp soyut işlemler dönemine kadar devam eden bir öğrenme sürecinde olduğunu vurgulamaktadır. Bundan dolayı çocuklar eğitime başladıkları andan itibaren öğrendikleri bilgileri ne kadar çok somutlaştırarak alırlarsa ilerki yaşlarda öğrenmeleri daha sağlam bir temele dayanacaktır (Çetin, 2013, s. 2).

2.4. Öğretme

Öğretme, öğrenmeden sonraki süreçte gerçekleşmektedir. Öğrenmenin kılavuzlaştırılmış şeklidir. En geniş anlamıyla öğrenmeyi sağlama etkinlikleri diye de ifade edilmektedir. Öğretim, önceden hazırlanmış programlar doğrultusunda bireye verilmek istenen bilgi ve becerilerin toplamıdır. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretimin olması şarttır. Planlar doğrultusunda hazırlanan eğitim programında öğretimler gerçekleştirilir. Günümüz eğitim programlarında daha çok etkin öğretimler ve aktif öğrenmelere vurgu yapılmaktadır (Taşpınar, 2012, s.5). Öğretim etkinlikleri içerisinde öğretmenin önemli bir rolü vardır. Çünkü her bireyin öğrenme stili farklıdır. Bu öğrenme stilleri göz önüne alınarak öğretim modelleri kullanılmaktadır. Eğitim programlarında, öğrenme stilleriyle öğretmenin daha

kolaylaşacağı vurgulanmıştır. Öğretmen öğrencisine uygun olan stili kullanarak öğrenmesini sağlayacaktır. Grasha'nın (1996) ifade ettiği öğretim stillerine bakıldığında aslında bu farklılığın eğitimin genel yapısını da yansıttığı söylenebilir.

Uzman öğretim stili: Öğretmen, öğrenciler için bilgi kaynağıdır. Amacı öğrencilere bilgi vermek ve onlara yol göstermektir. Öğrenciler, öğretmene itaat eder. Öğretmenler, öğrenciler arasındaki yerini korur. Öğretmen ve öğrenciler arasında daima bir sınır vardır.

Otoriter öğretim stili: Öğretmen sahip olduğu rol ile öğrenciler arasındaki yerini muhafaza etmektedir. Amacı öğrencilere dönütler vermek ve onları yöneten kurallar düzenlemektir. Öğrencilerin bu kurallara uyabilmesi için öğrenciler arasında konumunu korumaktadır.

Kişisel öğretim stili: Her öğrencinin kendine ait öğrenme stiline olduğunu benimser. Bireysel farklılıklara önem verip her öğrencinin bilgi edinmesinde farklı öğretim yöntemlerinin olduğunu savunur. Öğretimin kişiye özgü olduğuna inanmakta ve nasıl düşünmek ve davranmak gerektiğiyle ilgili olarak esas bir model sağlamaktadır. İşlerin nasıl yapıldığını göstermekte ve öğrencileri gözlem yapmaya ve öğretmenin yaklaşımını uygulamaları için teşvik etmektedir. Öğrencileri denetlemekte, yol göstermekte ve yönlendirmektedir.

Yol gösterici öğretim stili: Öğretmen öğrenci iletişimini vurgulamaktadır. Öğretmen, öğrencileriyle arasındaki etkileşimi güçlendirerek öğrencilere yol gösterir. Sorular sorarak, öğrencilerin fikirlerini inceleyerek, alternatifler önererek ve bilgi kazanmak için ölçüt geliştirmelerini teşvik ederek öğrencilere yol göstermektedir. Amacı öğrencilerin, kendi benliğini kazanarak sorumluluk geliştirmektir.

Temsilci öğretim stili: Öğrencilerin kendi kendilerini yönetmelerini, kendilerine uygun öğretim stilleriyle öğrenmelerini gerçekleştirmelerini kendilerinin bulmasını istemektedir. Öğrencilerin grup çalışmaları yaparak öğrenmelerinin etkili olduğunu savunmaktadır. Bunun için yapılan her grup çalışmada öğrencilere belirli görevler verip sorumluluk almasını sağlamaktadır. Bu öğretim stilinde öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerini bulması sorgulaması ve alınan görevi yerine getirebilmesi gibi sorumluluklar verilerek aktif rol alması sağlanır. Bunun yanında bireysel çalışmalarda da bağımsız çalışabilmelerine ve kendilerini bağımsız bir şekilde ifade edebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Öğrenmede de farklı yaklaşımlar öne sürülmekle birlikte tüm bu yaklaşımların; öğrencinin bilgiyi kendine özgü biçimde yapılandığı ve dolaylı veya doğrudan ifade ettiğini söylemek mümkün olmaktadır (Bilgin ve Bahar, 2008, s. 21).

2.5. Eğitim Programı

Eğitim, bireyi hayata hazırlamayı amaçlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda bireyin hedeflerine ulaşabilmesi için okulda planlı ve programlı olarak sürecin yürütülmesi öğretim kısmını oluşturur. Öğretim ile bireyde davranış değişikliği oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu davranış değişikliği öğretimin ve eğitimin sistemli bir şekilde ilerlemesiyle oluşmaktadır. Bu anlamda eğitimin işlevsel olması da öğretimin güdümlü, planlı ve programlı olmasıyla gerçekleşmektedir. Öğretimde başarı, iyi ve dikkatli planlamayla kazanılabilmektedir. Bir plan ve disiplini çerçevesinde olmayan bir öğretimde başarının yakalanması da zor olacaktır (Çelik ve Önal, 2005, s. 31).

Kişilerin ilgi ve yeteneklerine göre belirlenen eğitim programlarının başarılı olabilmesi için uygulanmadan önce pilot uygulamalar yapıp eğitim süzgecinden geçirilmesi gerekmektedir. Eğitim kurumlarında uygulanmadan önce süzgeçten geçirildiği süreçte eğitim programlarının varsa herhangi bir aksaklığı giderilmekte ve eğitim gereksinimleri yeniden tanımlanmaktadır. Bütün bu aşamalardan sonra eğitim programları hazırlanarak uygulamaya konmaktadır. Eğitim programları, bilimsel olarak ne kadar iyi hazırlanırsa hazırlansın uygulanacak topluma ve eğitimine uygun ve uyumlu hale getirildikten sonra uygulanabilmektedir. Çünkü her toplumun kendi toplumuna hitap eden bireyler yetiştirebilmesi için eğitim sisteminin de kendi toplumuna özgü olması gerekmektedir. Her toplumun kendine özgü yetiştireceği birey modeli vardır. Toplumlar kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve diğer toplumlarla rekabet haline girebileceği, kendi aksaklıklarını giderebilecek ve çağdaş toplumlarla yarışabilecek insan gücünü eğitim ile kapatmaya çalışmaktadır.

Birçok aşamadan geçirilerek hazırlanan eğitim programlarının uygulamaya koyulmadan önce toplumun ve bireyin hedefleri belirlenmelidir. Belirlenen hedefler doğrultusunda eğitim programları işlevsellik kazanır. Çünkü hedef olmadan uygulanan programın amacı tam olarak belirlenemeyebilir. Toplumun ve bireyin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış olan eğitim programı bir derste öğrenciye

kazandırılacak kazanımına kadar öğretmene yol göstermektedir. Bunun için yapılan tüm planlamalar bireyin ihtiyaç ve ilgi alanına göre planlanmalıdır (Gültekin, 2008, s. 82).

Oluşturulan 2013 fen bilimleri programı öğrencilerin olaylar karşısında analiz yeteneğinin gelişmesi, karşısına çıkan olgular hakkında düşünebilmesi ve bu olguları sorgulayabilmesi için eleştirel düşünebilen bireyler olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedefler doğrultusunda öğrenciyi merkeze alan, öğrencinin aktif rol aldığı eğitim programları günümüz eğitim programlarının temelini oluşturmaktadır. Günümüz eğitim programlarının bir diğer asıl amacı ise kendini ifade edebilen, düşündüklerini aktarabilen, konuşma becerisi ve düşünme becerisi yüksek, kendine güvenen bireyler yetiştirmektir (Kılıç ve Bulut, 2006, s. 131). Eğitim programlarına geniş bir açıdan baktığımızda nitelikli insan yetiştirmek, kaliteli bir toplum olmak adına eğitim sistemimizin temeli olmaktadır. Bu bakımdan, eğitim programları eğitilenlerin ya da öğrenenlerin davranış biçimlerine, öğrenme ve öğretme etkinliklerine kadar çalışmalara kılavuzluk etmekte ve bir aracı rol üstlenmektedir. Bütün bunlar Milli eğitimin temel politikasını oluşturmaktadır. Milli Eğitim tüm bu temel politikalara düzenlenen iyi bir eğitim programıyla ulaşmak istemektedir. Buna göre, Türk ulusunun çağdaş uygarlıklar düzeyine çıkarılabilmesi ve onlarla yarışabilmesi adına iyi hazırlanmış eğitim programları yol gösterici olacaktır. Çünkü bunun sağlanabilmesi ve eğitimin en ücra köşelere yayılabilmesi için eğitim programları kılavuzluk etmektedir. Bunun yanı sıra bireylerin davranışlarında da örnek vatandaş olması için eğitim programlarının önemi büyüktür (Özdemir, 2009, s.127).

2.6. Fen Eğitimi

Genel anlamıyla fen bilimleri, doğada meydana gelen olayları sistemli bir şekilde inceleyen, bu olaylar karşısında gözlem yapabilen ve bilgi birikimini günlük yaşamdan alıp insanları aydınlatan bilimin ışığıdır. Bu tanımdan yola çıkarak fen bilimleri derslerinde amaç; öğrencileri fen bilimleri ile ilgili temel beceri ve tutumları kazandırıp bunları günlük hayatta kullanılabilecek işlevselliğe getirmektir. Bunu yaparken de fen bilimleri dersinin somutlaştırılıp öğrenciye sunulması esastır (Akyol, 2016). Bir başka ifade ile; öğrencilerimize düz anlatım ile bilgi aktarmaktan çok

onların düşünme becerilerini geliştirerek kendilerinin bilgiye ulaşması sağlanmalıdır. Günümüz eğitim programları bunu hedef almaktadır. Bunun sağlanabilmesi için öğrencinin merkezde olduğu öğretmenin öğrencisi için rehber olduğu bir eğitim programı hazırlanmıştır.

Kandır vd. (2012)'a göre fen, insan yaşamının bir parçası olan önemli bir konudur. İnsan yaşadığı sürece günlük hayatta olup biten olaylar, kendi beslenmesi ve sağlığıyla ilgili tüm olgular fenin alanına girmektedir. Aslında içilen suyun özelliğinden, solunan havaya, yenilen besinlerin üretim aşamasına ve pişirilmesine kadar tüm bunlar fen eğitimi sayesinde edinilen bilgilerle doğrudan alakalıdır. Fen eğitimi, öğrencilere ve bireylere günlük yaşantı için gerekli olan bu bilgileri öğrenme ve kullanma yeteneği kazandırmayı amaçlamaktadır (Şahin, 2000,s.3).

Fen eğitimi, bireyin algısal ve motor becerilerini geliştirmesi bakımından gereklidir. Fen eğitiminin temel amacı, bireyin okulda öğrendiği bilgiler ile günlük yaşamda olan bilgiler ve olgular arasında bağ kurmasını sağlamaktır. Çünkü bireyin yaşamının her alanında fen ile ilgili kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramları içselleştirip günlük hayatta ne işe yaradığını ve bu kavramların günlük hayattaki karşılığını bulması hedeflenmiştir. Bunları yaparken de bireylerin analiz etmesi, düşünmesi ve sorgulaması amaçlanmıştır. Çünkü düşünen ve sorgulayan bireyler gerekli olan bilgi ve becerileri uygulamakta sorun yaşamamaktadırlar. Fen bilimleri dersinin doğa ile iç içe olup deneysel olarak kavratılması öğrencinin aktif süreç içerisinde öğrenmeye katılmasını sağlayacaktır (Aktamış ve Ergin, 2006, s. 77). Bu süreçte bilime olumlu tutumlar besleyen çocuk merak duygusu, araştırma ve sorgulama isteği ile fen eğitimine daha fazla ilgi duymaktadır (Arı ve Çelebi Öncü, 2005, s. 9). Çünkü çocuklar merak ettikleri bilgileri araştırıp sorgulayarak kendileri sonuca ulaştıkları zaman meraklarını canlı tutmaktadır. Öğrencinin aktif katılımıyla öğrenilen bilgiler daha kalıcı olmaktadır.

Fen eğitimiyle ilgili kazanılan tecrübelerle bakıldığında, okula hazır olma konusunda iyi sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır. Çocuklar okul öncesinde aldıkları günlük yaşama ait fen eğitimleri sayesinde ilkokula pek çok ön bilgiyle gelmektedirler. Çocukların küçük yaşta başlayan merak duygusu onların ileri ki dönemdeki bilim merakını da geliştirir. Çocuklar soru sorarak ve araştırma yaparak çevrelerini tanımaktadırlar. Bu sorgulayıcı tavır onların çevresinde olup bitenlere

ilgisiz kalmayıp ilkokula başladıkları zaman bilimsel olgulara anlam yükleyebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle küçük yaştan itibaren yeterli fen eğitimi gerekmektedir (Brenneman, 2011).

Fen eğitimi çocukların problem çözme yeteneğini geliştirmekte ve onların yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlamaktadır (Argun, 2004, s. 123). Çünkü fen eğitiminin yapılandırmacı eğitim anlayışıyla birebir örtüşmesi gerekmektedir. Fen Bilimleri daha çok deneylere ve hipotezlere dayandırılarak öğretildiği takdirde öğrencilerin merak duygusunu giderecektir. Böyle öğrenmeler sayesinde öğrencilerin somut öğrenmeleri gerçekleşip öğrenmenin kalıcı olmasını sağlanacaktır. Fen eğitiminde, öğrencilere bilgi yüklemek yerine onların bilgiye ulaşabilmesi için bireylere yol göstermesi, ulaştığı bilgilerin nerede nasıl kullanacağını bilmesi, çok konu yerine az konu ile derinlemesine araştırmalar yapıp sonuca ulaşması gerekmektedir (Kaptan ve Korkmaz, 1999, s. 8). Fen eğitimi, bunların yanında çocukların öğrenmiş olduğu bilgi ve kazanımları günlük hayatına aksettirmede gözlem yapıp olayların sonuçlarını ve nedenlerini açıklamada çocuğa yol göstermesi açısından oldukça önemlidir (Arı ve Çelebi Öncü, 2005, s. 11).

Fen eğitiminin temel hedefi; bireylerin karşılaştıkları olguları kendi tutum ve becerilerine göre değerlendirmeyi ve bu değerlendirme sonucunda analizleri ile olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurup genel yargılara ulaşma, araştıracağı olguların hipotezini sunma ve yöntemini kendisi belirlemeyi hedeflemektedir. Fen bilimleri eğitiminin asıl amacı bireylerin sorgulayarak sonuca ulaşmasını sağlamaktır (Kaptan ve Korkmaz, 1999,s. 11). Fen eğitiminde dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise, bilinenden yola çıkıp bilinmeyeni bulmaya, basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru aşamalı bir yol çizilmesi gerekmektedir. Çünkü çocuklar edindikleri bilgiler sayesinde bu becerileri kullanarak üst düzey düşünme becerilerini geliştirirler. Fen eğitiminin karışık ve sıkıcı bir hal almaması için bu noktaya dikkat edilmesi gerekmektedir. Çocuklar sahip oldukları becerileri kullanarak ve bunları devam ettirerek kazanımlarını güçlendirmektedirler (Güler ve Hazır Bıkmaz, 2002). Fen eğitimde öğrendikleri kazanımları diğer derslerde de kullanmaktadırlar. Özellikle Hayat bilgisi dersinde öğrendiklerini fen bilimleri dersinde de gören çocuk bu kazanımları pekiştirme imkânı da bulmaktadır. Fen eğitimi çocukların yaşamını zenginleştiren ve onların bilim merakını ortaya çıkaran bir derstir. Çocuklar

doğdukları andan itibaren merak etme ve keşfetme ihtiyacı ile etrafını gözlemlerler. Fen bilimleri dersi öğrencilerin günlük hayatta karşılarına çıkan olguları gözlemlemesini ve keşfetmesini sağlar. Özellikle ilkokul çağındaki öğrenciler keşfetme döneminde oldukları için çevresinde olup bitenlere sürekli merak duygusu ile bakmaktadırlar. İşte fen bilimleri dersi de öğrencilerin bu merak duygusunu gidermek için müfredata koyulan bir derstir. Fen bilimleri dersi sayesinde öğrenciler gözlem yapma ve keşfetme süreçlerine birebir katılarak öğrenirler. Bu sayede öğrencilerin keşfetme yeteneği geliştirilmiş olur (Kardeş, 2013, s.2).

2.6.1. Fen Eğitiminin Amacı

Eğitimde fen eğitiminin amaçlarına bakıldığında öğrencilerin süreç içinde edineceği kazanımlar açısından bazı araştırmacılar tarafından bazı maddelere dikkat çekildiği görülmektedir (Alisinanoğlu vd, 2011, s.23). Bunlar;

- Öğrencinin yaparak ve yaşayarak deneylerle kalıcı ve etkili öğrenmesi,
- Öğrencinin çalışma ve bilimsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi,
- Birey veya öğrenci olarak yaşama uygun beceri ve kazanımlar sergilemesi,
- Edindiği bilgilerle, önceki bilgiler arasında hipotez kurabilme ve bu bilgileri analiz ederek yaratıcılığını geliştirmesi,
- Teorik bilgilerin günlük hayatta aktarılması,
- Fen bilimleri alanında, bilim ve teknolojiye karşı öğrencide merak ve ilgi uyandırılması,
- Bilimsel düşünmenin temelini oluşturan gözlem yapma, araştırma, deney yapma ve yorumlama becerisinin kazandırılması,
- Elde edilen ve benimsenen bilgilerin paylaşılması,
- Problemler karşısında sorunları bilimsel yöntemlerle çözebilme,
- Planlı ve sistematik çalışmanın önemini anlayarak günlük yaşama da aktarma,
- Öğrenmede zihinsel becerilerin kullanılması,
- Araç- gereç yapma ve kullanma becerisini geliştirme,
- Çevreyi tanıma, sevme, koruma ve uyum sağlama becerisi geliştirme (Şimşek ve Çınar, 2008, s.2).

- Öğrencilerin zamanı verimli bir şekilde kullanmalarını sağlama,
- Öğrencilerin bağımsız düşünerek doğru kararlar almasında yardımcı olma (Haçer, Şensoy ve Yıldırım, 2003).

Çepni vd. (2003, s. 25)'ne göre ülkemiz şartlarında bunların sağlanabilmesi için mevcut öğretim programlarına yönelik bazı düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Fen öğretim programının içeriğindeki detaylar azaltılmalı, fen derslerinin içeriği güncelleştirilmeli ve geçerliliğini yitirmiş bilgilerin programdan çıkartılarak yerine daha güncel bilgilerin konulması gerekmektedir. Bu bakımdan, eğitim sistemi içinde, öncelikle günlük yaşamda faydalı olabilecek konuların ve buna bağlı olarak, içinde buldukları toplumun değerlerinin öğrencilere öğretilmesine ağırlık verilmesi daha önemlidir (Murphy , vd 2001). Bunların yanında Macaroğlu'nun aktardığına göre;

- Fen alanına ilişkin olumlu bir bakış geliştirerek bunları günlük hayatta gözleme,
- Yaratıcı düşünmenin gelişmesine katkıda bulunma,
- Çok yönlü gelişmelerini sağlama (beden-zihin-duygu-öz bakım),
- Karşılaştıkları olaylar arasında neden- sonuç ilişkisi kurarak olay ve olgulara anlam yüklemesini sağlama,
- Öğrencilerin yapabildiklerinin ve yapamadıklarının farkına vararak olumlu benlik algısı geliştirmelerini sağlama,
- Fen etkinliklerinde oyun, deney gibi yöntemler kullanarak, öğrenmelerin kalıcı olmasını sağlama,
- Çocukları bir üst eğitim kurumuna en iyi şekilde hazırlama gibi açılardan da fen derslerinin yeri çok önemlidir (Macaroğlu, 2007,s. 10).

Görüldüğü üzere, öğrencilere fen eğitiminin verilmesinin amacı onları bilim insanı olarak yetiştirmek değil, öğrencilerin çevresini daha iyi anlayabilen, çevresinde olan biten olaylara karşı anlam verebilen, gözlemledikleri olaylar ile anlamlandırdığı olaylar arasında neden - sonuç ilişkisi kuran bireyler yetiştirmektir (Şahin, 2000). Çünkü, fen bilimleri günlük hayat ile anlamlandırılabilen bir derstir. Öğrencilerden istenen, gözlemlendiği olaylar arasında bağlantı kurup kendi analizleriyle bunları açıklamaktır. Fen bilimleri, öğrencilerin aktif katılımıyla

öğrencilerde kalıcı bilgiler oluşturur. Bundan dolayı her öğrencinin bu süreçte aktif rol oynaması gerekmektedir.

Fen eğitiminin gerçekleştirilmesinde önce, erken çocuklukta fen eğitiminin neden gerekli olduğuna dair formüllemeler yapılmalıdır. Bu açıdan da çocuklara fen eğitimi vermek için bazı gereklilikler bulunmaktadır;

- Çocuklar, buldukları yaş itibari ile doğaya karşı ilgi duymaktadırlar. Bunun nedeni çocukların merak duygusunun ve keşfetme becerilerinin yoğun olmasıdır. Bundan dolayı çocuğun doğaya karşı ilgisinin artması için fen bilimleri ve doğanın iç içe olması gerekmektedir.
- Fen Bilimleri eğitiminde öğrencilerin pozitif tutum geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Fen Bilimleri eğitimi ile öğrenciler zamana bağlı olarak bilimsel kavramları daha iyi anlamaktadırlar. Bunun için somutlaştırma yapılarak kavramların öğretilmesi de öğrencilerin pozitif tutum geliştirilmesini sağlamaktadır.
- Çocuğun bilimsel dil ile erken yaşlarda tanışması bireyin bilişsel ve zihinsel süreçlerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır.
- Fen bilimleri eğitiminin erken yaşlarda başlaması çocuğun bilimsel kavramlara pozitif tutum geliştirmesini sağlamaktadır. Pozitif tutum geliştirdikleri için bilimsel kavramların tanımlarını ve nedenlerini daha iyi anlamaktadırlar.
- Ayrıca bilimsel düşüncenin geliştirilmesi için fen bilimleri eğitiminin önemi büyüktür (Eshach ve Fried, 2005, s. 319).

Bu amaçların gerçekleştirilmesi adına, çocukların gelişim seviyeleri ve özellikleri dikkate alınmalı ve öğrenme süreci bu parametrelere göre planlanmalıdır. Günümüzde Fen Bilgisi Dersinin amaçları; günlük hayat üzerindeki etkileri, sosyal problemlerin çözümü, fen ve teknolojide uzmanlaşma bilincinde olma ve ileri çalışmalar için fen ve teknolojiye duyulan ihtiyaç biçiminde şekillenmiştir. Gürdal ve Şahin (1992, s.37) de fen bilimleri dersinin amaçlarını şu şekilde ifade etmişlerdir;

- Öğrencinin, bulunduğu çevre itibari ile önce yakın çevresinden başlayıp doğada bulunan varlıkları ve bu varlıkların doğada olma sebeplerini anlamasına yardım etmek,

- Çevresindeki yaşam alanlarına saygı duymasını ve çevre bilinci oluşturmasını sağlamak,
- Kendi yaşamı ve başkalarının yaşamı için daha iyi olanaklar bulup geliştirmek,
- Bilimsel araştırma ve becerilerinin neler olduğunu kavratmak ve bunlar hakkında düşünmesini sağlamak,
- Akademik öğrenmelere başladığı ilkokul çağından itibaren düşünebilen, sorgulayan ve araştıran bireyler yetiştirmek,
- Ezber öğrenmeler yerine bilinçli ve mantıklı öğrenmeler oluşturup öğrendikleri bilgilerin neden sonuç ilişkisi içerisinde kavramsallaştırılmasını sağlayıp ve bunların sentezini yapma yeteneği kazandırmaktır. (Akyol, 2016, s. 25).

Milli Eğitim Bakanlığı' na göre ise Fen Bilimleri Dersinin amacı;

1. Fen bilimlerine ait kavramların ve fen bilimleri ile ilgili alt disiplinler hakkında temel gerekli bilgileri kazandırmak ve bunların günlük hayatta kullanılması için uygulamalar yapılmasını sağlamak,
2. Günlük hayatta karşılaştığı sorunları çözme becerisi kazandırıp olayları neden - sonuç ilişkisi içerisinde çözmesini sağlamak ve bu sorunlara bilimsel becerilerle yaklaşmak,
3. Çevresinde meydana gelen olaylara karşı duyarlılık kazandırmak ve bilinçli çevre dostu bireyler yetiştirmek,
4. Günlük yaşamda karşılaştığı sorunları bilimsel süreç becerilerine göre çözmeyi ve fene ilişkin kavramlar arasında bağlantı kurabilmeyi sağlamak,
5. Doğada meydana gelen olaylar karşısında bilinçli gözlemler yapabilmeyi ve bu gözlemler sonucu insan ve doğanın birlikte uyum içerisinde bir döngüde olduğunu kavratmak,
6. Bilim insanlarının bilimsel bilgiye ulaşmada nasıl bir yöntem izlediklerini ve bu yöntemlerle bilime nasıl ışık tuttıklarını ve bu bilgileri yeni araştırmalarda nasıl kullandıklarını anlamalarına yardımcı olmak ve kendilerinin de bu bilimsel süreçleri öğrenebilmeleri için geçireceği süreçleri kavratmak,

7. Doğada meydana gelen bilimsel olaylara ilişkin merak duygusu geliştirmek,
8. Merak duygusu ile beraber gelişen tutum ve becerileri geliştirmek ve bilimsel süreçleri kazandırmak,
9. Bilimsel çalışmalarda uygulamaların güvenli bir şekilde yapılması ve kendilerine zarar vermeyecek deneysel çalışmaların oluşturulması için bilgi sahibi yapmak,
10. Sosyo-bilimsel konular ile ilgili sorgulama yeteneği geliştirmek ve bunlar hakkında karar verme becerilerini geliştirmek,
11. Millî ve kültürel değerleri benimseyip bunların ölçüsünde bilimsel çalışmalar yapmalarını sağlamaktır.
12. Vatani için çalışan ve topluma faydalı olmak için bilimsel üretkenlikler yapan ve bilgi edinmeyi hayat felsefesi yapmış dinamik, sorgulayan, araştıran bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2017).

2.6.2. Fen Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Eğitim sistemlerinin başarısı, büyük bir özveri ve geniş bir görüş birliğiyle hazırlanan ve uygulamaya konulan eğitim programlarının, uygulamaya konulmasından ziyade asıl sistemin temel ögesi olan öğretmenin meslekî yeterliliklerine bağlıdır. Öğretmenin niteliği öğrencinin başarısı ile doğru orantılıdır. Öğretmen ders işlerken eğitim programlarına bağlı kalsa da onun niteliği eğitim dışında da fark edilecektir. Bundan dolayı öğretmenler her zaman örnek alınan kişiler olarak bakıldığında öğretmenin kalitesi yetiştirdiği öğrenciye yansımaktadır (Çağlar, 1982). Eğitimde önemli bir konuma sahip olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğinin getirdiği niteliklere sahip olması gerekmektedir. Günümüz eğitim anlayışına bağlı olarak görev yapan öğretmenlere artık sadece dersi anlatan ve not veren biri olarak bakılmamalıdır. Çünkü zamanımızın eğitim anlayışı giderek yapılandırmacı eğitim anlayışına tabi tutulduğu için öğretmen artık rol model olan öğrencisinin ihtiyaçları doğrultusunda dersini planlayan ve öğrenciyi merkeze alan anlayış ile hareket eden kişidir. Geleneksel eğitim anlayışından yapılandırılmacı eğitim anlayışına geçildiği için günümüz öğretmen anlayışı da değişmiştir (Gül,

2012, s.20). Bu nedenle öğretmen - öğrenci arasındaki iletişim ve etkileşim ne kadar güçlü olursa öğrenciye rehber olma da o denli başarılı olacaktır.

Başarılı ve alanında etkili bir öğretmen olmanın en önemli şartlarından biri konu ve alan bilgisine sahip olmaktır. Çünkü öğrenciye faydalı olabilmek açısından en önemli unsur öğretmenin yeterli alan bilgisine sahip olunmasıdır. Bunun yanında alan bilgisini doğru aktaran ve öğrencilerinin seviyesine inebilen bir öğretmen her zaman için öğrenciyi daha çok motive edebilmektedir. Ders saatini etkili kullanabilmesi de öğretmenin öğrencileri motive etmesi açısından önemlidir. Çünkü ders saatlerinin verimli bir şekilde planlanması dersin verimli geçmesini sağlamaktadır. Bunun için öğretmen ders saatinden önce bir ders süresince ne yapması gerektiğini planlamalıdır. Öğretmen ders süresini etkili bir biçimde kullanmalı ve öğrencilerinin seviyesine inebilmelidir. Öğrencilerin ihtiyaçları ve seviyesi doğrultusunda ders anlatmalıdır. Buna paralel olarak etkili bir sınıf yönetimine sahip olan öğretmenler öğrencileri daha çok motive edebilmektedirler. Öğretmenler, öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda öğretim stratejileri kullanmalıdırlar. Çünkü günümüz eğitim sistemi bireysel farklılıklara önem verip her bireyi kendi yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda yetiştirmeyi planlamaktadır. Aynı zamanda öğretmen yaratıcı etkinlikler geliştirip uygulamaya dayalı öğretime önem vermelidir. Bu uygulamaları yaparken öğrencinin aktif katılacağı ve etkin öğrenmelerin gerçekleştirilmesini sağlamalıdır. Dersin derste öğrenilmesini sağlamalı ve bunun için ders sonunda öğrencilerden dönüt almalıdır. Her dersin sonunda öğretilen konulara ve kazanımlara dair ön değerlendirmeler yapmalıdır. Öğrencilerin eksik olduğu noktaları belirleyip öğrencilerine yol göstermelidir. Bunun yanında eğitimin bazı değerlerini de öğrencilerine kavratmalıdır. Bu değerler ile toplum bilincinin oluştuğunu unutmamalıdır. Öğrencilerine arkadaşlarıyla uyum içerisinde olmayı, paylaşmayı dayanışmayı, iş birliği içerisinde hareket etmeyi öğretmelidir (Tatar, 2004, s.11). Genel özellik ve fen dersleri öğretmeni açısından yapılanların yanı sıra öğrencilere gözlem, keşfetme, inceleme ve araştırma yapma bakımından geliştirici fen etkinlikleri yapmalıdır (Alabay, 2013, s.67). Çünkü Fen bilimleri dersinin öğrencilerde kalıcı izler bırakabilmesi için öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri gerçekleştirilmelidir.

Öğretmenlerin fen eğitiminde çocuklara kavramları öğretirken onları aktif hale getirecek farklı öğretim tekniklerini kullanması öğrenciler açısından yararlı olacaktır. Çünkü kalıcı öğrenmeler için uygulamalı öğrenmeler şarttır (Şahin, 2000, s.10). Çünkü fen bilimleri dersinin öğretmenlerin, çocuklara fen ile ilgili bilgilerin aktarılması olmayıp çocukların yaparak ve yaşayarak öğrenebilecekleri bir süreç olduğunun bilincinde olması gerekmektedir. Akman'a (2003, s. 23) göre öğretmen, öğrencilerin bilimsel deneyim kazanması için çocuklara materyal sağlamalı ve materyalleri amaca uygun olarak kullanmalarını temin etmelidir. Ayrıca çocukların etkinliklere isteyerek katılmalarını sağlayacak yöntemleri öğretmenler tespit etmeli ve kullanmalıdırlar (Kandır, Can Yaşar ve Tuncer, 2012, s. 128).

Öğretmenlerin, fen eğitimine yönelik tutumlarına bakıldığında, fen eğitiminin etkilerinin olumlu olması için önemli bir bileşendir. Alan yazında yapılan araştırmalar öğretmenlerin fen eğitimine yönelik tutumları, onların sadece fene yönelik anlayışlarına etki etmemekte, aynı zamanda onların sınıf içindeki etkinliklerine de yansımaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere öğretmenlerin tutumları sadece duygusal boyutu değil, pedagojik eğitimin kalitesini de belirlemektedir (Cho, Kim ve Choi, 2003). Çağın gereği olan araştıran, sorgulayan ve bilginin meraklısı olmak için çabalayan, karşılaştığı olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurup onları çözüme kavuşturan bilimsel süreç becerilerini kullanabilen, topluma faydalı, uyumlu bireyler yetiştirmek öğretmenlerin temel görevidir (Tan ve Temiz, 2003,s. 90).

Sonuç olarak çocuğun yaşamı için gerekli olan bilimsel becerilerin ve temel fen kavramlarının gelişmeye başladığı dönem ilköğretim çağıdır. Bu açıdan fen etkinliklerinin uygulanması ve öğrencilere aktarılması konularında öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi ülkemizdeki fen eğitiminin kalitesinin artırılması adına da çok önemli olacaktır (Karamustafaoğlu ve Kandaz, 2006). Öğretmenler fen öğretiminde bazı hususlara dikkat etmelidir. Bu hususlara dikkat edilmesi için MEB fen bilimleri öğretiminin öğrenciye nasıl yansıtıldığını şöyle belirtmiştir:

1. "Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nda araştırmaya meraklı bilgi edinmeyi seven, eleştirel düşünmeyi alışkanlık haline getirmiş öğrenme yaklaşımı temel alınmıştır.

2. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nda öğrencinin kendini ifade edebilen, öğrenmeyi öğrenmiş, sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek için sorgulamaya dayalı öğrenme stratejileri temel alınmıştır.

3. Fen bilimleri dersinde öğrencinin bilgiye ulaşması için öğretmen merkezde değildir. Bunun için öğrenci aktif rol almaktadır. Öğrencinin merkezde olduğu öğretmenin onu yönlendirdiği bir derstir ." (MEB, 2017).

Etkili bir fen dersi için öğretmen:

- Öğretmen öğrencileriyle sınıf içerisinde ılımlı kişilik özellikleri geliştirmeli ve onların derse katılımı için motive edici ifadeler kullanmalıdır.
- Öğretmen ders anlatırken yaratıcı ve heyecan verici ifadeler kullanıp dersi somutlaştırmaya gitmelidir. Öğrencinin ilgisini çeken olaylara değinmeli ve sınıfta samimi bir ortam oluşturmalıdır.
- Fen bilimleri dersi alanında yeterli bilgiye sahip olmalı ve öğrencisine yetebilmelidir.
- Fene ait olan kavramları iyi bilmeli ve bunlar arasında oluşan kavram yanlışlarını önlemelidir.
- Öğrencilerin kavram yanlışlarına düşmemesi için farklı metotlar geliştirmelidir.
- Fen Bilimleri dersleri içeriğini deneysel uygulamalar ile zenginleştirmelidir.
- Proje tabanlı eğitimi derslerinde strateji olarak kullanmalıdır.
- Fen bilimlerine ait eğitim kuramlarını sınıf içinde uygulamalı ve öğrencilerin bu kuramlar hakkında bilgi yürütmesini sağlamalıdır.
- Fen Bilimlerine ait uygulamalarda bireylerin ihtiyaç ve yeteneklerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Grup çalışmalarında her bireyin kendi yeteneğine göre görev alması gerektiğini unutmamalıdır.
- Grup çalışmalarında bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmalıdır.
- Birden fazla öğretim stratejilerini uygulama becerisine sahip olmalıdır ve bu öğretim stratejilerini her bireyde kendi yeteneklerine göre kullanılmasını sağlamalıdır.

- Ders anlatımı sırasında derse çeşitli materyallerle gelme ve öğrencilerin ilgisini çekmeye çalışmalıdır. Bu materyallerin öğrenciyi derse teşvik etmesi açısından önemli olduğunu unutmamalıdır.
- Uygulamalarda ve sınavlarda dengeli sorular sorup öğrencinin eksik olduğu yerlere nokta atışı yapabilmelidir.
- Sınıf içi etkinliklerinde aktif öğrenmelerin sağlanabilmesi için yaratıcı etkinlikler planlamalıdır.
- Öğrencinin eksik olduğu yerleri belirleyip derste bunlara uygun çalışmalar yapabilmelidir.
- Dersleri sıralı ve planlı şekilde yürütmeye özen göstermelidir (Kaptan ve Korkmaz, 2001,s.10)

Etkin öğrenme sonucu fen bilimleri dersi ile öğrenciyeye kazandırılan beceriler ise;

1. Bilimsel Bilgileri Bilme ve Anlama

- Fen bilimlerine ait bilimsel bilgileri kavrama ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri tanımlama,
- Fen bilimlerinin geçmiş yaşantılarda hangi bilimlere aracı olduğunu ve bu bilimlerle olan etkileşimini anlama,
- Fen bilimleri ile ilgili tarihi süreçleri bilme,
- Fen bilimlerinin doğasında bulunan mekanizmaları keşfetme,
- Fen bilimleri ile ilgili olan doğadaki süreçleri anlama ve bunları açıklayabilme.

2. Araştırma ve Keşfetme

- Fen bilimlerine ait olan olgular arasında bilimsel araştırma yöntemleri kullanma,
- Çevresinde meydana gelen süreçler hakkında araştırma ve keşfetme merakı oluşturma,
- Bilim adamlarının kullandığı metotların kendi seviyelerine uygun olanını seçip, verileri toplayıp analiz etme ve hipotezlerini oluşturma,
- Bu hipotezler arasında analizler yapıp sonuçlara ulaşma,
- Psikomotor becerilerini kullanıp deneysel faaliyetlere etkin katılım sağlama,

- Bilişsel süreçleri planlı ve sistematik olarak kontrollü öğrenme.

3. Tasarlama ve Yaratma

- Fen bilimlerine ait olan bilimsel bilgileri kavradıktan sonra bu bilgileri somutlaştırarak kalıcı ürünler elde etme,
- Zihinsel olarak tasarlanan olguları bilişsel süreçlerden geçirerek ürün haline getirebilme,
- Yaratıcı fikirler geliştirip bunları bilimsel süreçler içerisinde yorumlama,
- Kullandığı eşyaları farklı alanlarda da kullanabilme yeteneğine sahip olma,
- Bu eşyaları alışılmadık şekillerde yeniden kullanabilmeyi sağlama,
- Problemi belirleyip alt problemlere ayırıp bunları çözebilme becerisi geliştirme,
- Soyut kavramları somutlaştırıp ürün haline getirme,
- Herkesin düşünemediği, sıradışı fikirler üretebilme,
- Farklı olduğuna inanıp özgüven becerilerini bilimsel alanlarda kullanma,
- Teknolojik aletlerin kullanımını iyi bilme,
- Teknolojik aletler ile bilginin transferini sağlama,

4. Duygulanma ve Değer Verme

- Fen bilimleri dersine karşı pozitif düşünceler geliştirme,
- Okula ve öğretmenlere karşı olumlu tutumlar sergileme,
- Sınıf içindeki bireysel farklılıklara saygılı olmasını bilme,
- Arkadaşlarının ilgi ve yeteneklerine saygı duyma ve onlarla işbirliği içerisinde çalışmanın önemini kavrama,
- Çevresindeki insanların duygu ve düşüncelerine karşı duyarlı ve saygılı olma,
- Kendi duygularını özgürce ve mantıklı bir şekilde ifade edebilme,
- Okuduğu ve uyguladığı kavramları anlatmada bağımsız olma,
- Başkalarının yaptığı işe saygı gösterme,
- Kişisel değerlere ve toplumsal sorunlara karşı fikir üretme ve empati yapabilme becerisi geliştirme,

5. Kullanma ve Uygulama

- Bilimsel olguların günlük hayattaki yerini görme ve bu olguların oluş nedenini açıklama,
- Bilimsel kavramları günlük hayata uygulama ve bunları teknolojik aletler üzerinde gösterebilme,
- Çevresinde gördüğü teknolojik aletlerin yapımını derste öğrendiği bilgiler çerçevesinde açıklayıp üretiminin nasıl yapıldığına dair fikir üretme,
- Günlük yaşamda karşılaştığı sorunlar ile bilimsel süreç becerilerini denkleştirme ve bunların çözümü için bu süreçleri kullanma,
- Bilimsel gelişmeler hakkında bilgi veren rapor ve uygulamalar hakkında bilgi sahibi olma ve bunları değerlendirme,
- Kişisel, sağlık, beslenme, yaşam konularında bireysel ağızdan ağıza dolaşan bilgilerden ziyade bilimsel bilgilere güvenip bilimsel karar verme,
- Fen bilimlerini diğer bilimler ile ilişkilendirip disiplinlerarası bağ kurma ve diğer derslere aktarabilme (Kaptan ve Korkmaz, 2001: 4).

Etkili bir fen öğretimi sonucu öğrenciye kazandırılacak davranışları yukarıda detaylı olarak sıraladık. Bu özelliklerin kazandırılması için öğretmene büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluklar çerçevesinde öğrencilere etkili bir fen öğretimi sağlanabilir.

Uygulama ilkeleri bakımından Fen Bilimleri dersi günlük hayat ile bağdaşan bir derstir. Öğrenci derste öğrendiği kavramları çok kolay bir şekilde günlük hayatta ya da yakın çevresinde görebilir. Fen bilimleri dersinin günlük yaşam ile iç içe olması ve bünyesinde doğayı barındırması hem öğrenci hem de öğretmen için bir şanstır. Çünkü günümüzün eğitim anlayışı derslerin hayatın parçası olduğunu savunmasından dolayı dersin işlenişinin yapılandırmacılık eğitim anlayışına uygun olarak oluşturulması istenmektedir. İlkokul fen bilimleri müfredatı yakın çevre konularını barındırdığı için çocuğun soyut olan kavramları somutlaştırmasını esas almaktadır. Bundan dolayı çocuk çevresinde gördüğü nesnelere incelemeyi, gözlemlemeyi ve bu gözlemler sonucunda düşüncelerini ifade edebilmeyi öğrenmektedir (Kaptan ve Korkmaz, 2001, s. 8). Kısacası iyi bir fen öğretimi için öğretilen özellikler maddeler halinde belirtilecek olursak;

- Öğrencilerin Fen bilimlerine ait bilgi ve becerilerini belirlemede etkin metotlar kullanma yeteneğine sahip olmalıdır.
- Etkili ve kalıcı öğrenmeler için her bireyin ilgi alanının farklı olduğunu unutmamalıdır.
- Sınıf içerisinde bireysel farklılıkları teşhis etmeli ve bu farklılıkları göz önünde bulundurarak ders işlemelidir.
- Farklı öğretim metotları geliştirmeli ve bu metotların öğrenciyi merkeze alan metotlar olmasına dikkat etmelidir.
- Her öğrencinin farklı öğrenme stratejisiyle öğrendiğini unutmamalıdır.
- Kalabalık sınıflarda bile grup çalışmalarına önem vermelidir
- Grup çalışmaları yaparken tarafsız olmaya özen göstermelidir.
- Her grubun özelliklerini dikkate alıp grubu kendi içerisinde değerlendirmeye tabi tutmalıdır.
- Her öğrencinin öğrenme hızının aynı olmadığını benimsemeli ve sabırlı olmalıdır.
- Dersleri kontrollü bir şekilde planlamalı ve sınıf yönetiminin etkin olduğu bir öğretim stili benimsemelidir.
- Ders sırasında güvenliği unutmamalıdır.
- Öğrencileri sistemli bir şekilde değerlendirip eksik olduğu noktalarda yol gösterici olmalıdır.
- Değerlendirmelerini her dersin sonunda yapmalı ve anlaşılmayan noktaları açığa çıkarmalıdır (Kaptan ve Korkmaz, 2001, s.7).

2.6.3. Fen Eğitimi Programları ve İçeriği (2005 ve 2013)

Değişen ve gelişen bir toplum olduğumuz için programlarımızın da bu ölçüde değişkenlik gösterdiğini savunup yenilikçi düşünceler ile çağın getirdiği gereksinimlere göre hedef belirleyip gelişmiş ülkeler konumunda olmak için çabalamamız. Bu çabalar doğrultusunda bireylerin aktif olarak yol alması için fen bilgisi dersi öğretim programında da yenilenmesi gerekmiştir (Akdeniz, vd., 2002).

2000 yılında hazırlanan Fen bilgisi programının amacı, öğretmen merkezli eğitimi artık müfredattan kaldırıp, öğrencinin düşünebilmesi ve sorgulayabilmesi için

birtakım yenilikler yapmayı amaçlamıştır. 2000 yılında aslında yapılandırmacı eğitim sisteminin temelleri atılmaya başlanmıştır. Bu anlayış ile katı sert eğitim anlayışı bir kenara bırakılmış öğrencinin düşünmesini sağlayan ve öğrenciyi merkeze alan eğitim anlayışı benimsenmiştir. Bunun yanında öğretmenin sadece not veren ve ders anlatan yapısı kaldırılıp öğrencisine yol gösteren kişi olduğu benimsenmiştir. 2000 yılında yapılan değişiklikler fen bilgisi öğretim programına tam aksettirilmese de yaparak yaşayarak öğrenmenin, öğrenci merkezli eğitim sisteminin varlığından bahsedilmiştir (MEB, 2000).

Acele ile hazırlanan bu 2000 programı uygulamaya konulduktan sonra daha eleştirilecek zaman bulamadan Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı yeni bir fen programı için oldukça kapsamlı uzun süreli bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışmalar sonrasında 2005 fen öğretimi programında değişiklik yapılmıştır. Programın içeriği, yapısı, anlayışı ve adı da Fen ve Teknoloji olarak değiştirilmiştir. Önce bazı illerdeki pilot okullarda deneme uygulamaları yapıldıktan sonra gelen dönütler neticesinde yapılan düzenlemelerin ardından uygulamaya konulmuştur (Gül, 2012, s. 12).

Bu yenilenme ihtiyacından dolayı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından, 2005 yılında tekrar yenilenen Fen Bilgisi öğretim programı ilk yenilmeyi Fen Bilgisi dersinin adını değiştirip Fen ve Teknoloji dersi olarak yapmıştır. 2000 yılında değiştirilen Fen Bilgisi öğretim müfredatında hedef alınan öğrenci merkezli eğitim anlayışı 2005 yılındaki öğretim programında da yer almıştır. 2005 Fen ve Teknoloji dersi öğretim programının içeriğine bakacak olursak bireyin becerilerinin gelişmesini hedef alan, tutum ve kazanımlarını pekiştirmeyi amaçlayan bir içerik benimsediği belirlenmiştir. Aynı zamanda yenilenen 2005 Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı işbirliği içerisinde öğrenmeyi hedef alan ve takım çalışmalarını destekleyen bir yapıya sahiptir. Kısacası 2000 yılında yapılan değişiklikler daha genişletilip 2005 yeni Fen ve teknoloji dersi öğretim programı oluşturulmuştur. 2005 yılında adı değiştirilen Fen ve teknoloji dersinin 2013 yılında tekrar ad değişikliğine gidilmiştir. 2013 yılında Fen ve Teknoloji dersi, Fen bilimleri dersi olarak değiştirilmiştir. Ayrıca 4. Sınıfta başlayan fen öğretiminin 3. Sınıfta başlaması sağlanmıştır. Böylece çocukların fen alanları ile tanışması ve bilimsel alanlara erken başlaması bilişsel ve zihinsel süreçler açısından etkili olmuştur. 2005 ve 2013 fen bilimleri öğretim programının vizyonu aynıdır. Sadece kazanım beceri

ve tutum alanlarında ve tema alanlarında değişikliğe gidilmiş öğrenciyi daha çok merkeze alan program geliştirilmiştir (MEB, 2013).

Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Fen bilimleri öğretim programı tüm bireylerin fen okur yazar olması için birtakım düzenlemeler yapıp bunları uygulamaya koymayı hedeflemiştir. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nın temel amaçlarına bakıldığında şu maddeler bulunmaktadır:

1. “Fen bilimlerine ait kavramların ve fen bilimleri ile ilgili alt disiplinler hakkında temel gerekli bilgileri kazandırmak ve bunların günlük hayatta kullanılması için uygulamalar yapılmasını sağlamak,
2. Günlük hayatta karşılaştığı sorunları çözme becerisi kazandırıp olayları neden - sonuç ilişkisi içerisinde çözmesini sağlamak ve bu sorunlara bilimsel becerilerle yaklaşmak,
3. Çevresinde meydana gelen olaylara karşı duyarlılık kazandırmak ve bilinçli çevre dostu bireyler yetiştirmek,
4. Günlük yaşamda karşılaştığı sorunları bilimsel süreç becerilerine göre çözmeyi ve fene ilişkin kavramlar arasında bağlantı kurabilmeyi sağlamak,
5. Doğada meydana gelen olaylar karşısında bilinçli gözlemler yapabilmeyi ve bu gözlemler sonucu insan ve doğanın birlikte uyum içerisinde bir döngüde olduğunu kavratmak,
6. Bilim insanlarının bilimsel bilgiye ulaşmada nasıl bir yöntem izlediklerini ve bu yöntemlerle bilime nasıl ışık tuttıklarını ve bu bilgileri yeni araştırmalarda nasıl kullandıklarını anlamalarına yardımcı olmak ve kendilerinin bu bilimsel süreçleri öğrenebilmeleri için geçireceği süreçleri kavratmak,
7. Doğada meydana gelen bilimsel olaylara ilişkin merak duygusu geliştirmek,
8. Merak duygusu ile beraber gelişen tutum ve becerileri geliştirmek ve bilimsel süreçleri kazandırmak,

9. Bilimsel çalışmalarda uygulamaların güvenli bir şekilde yapılması ve kendilerine zarar vermeyecek deneysel çalışmaların oluşturulması için bilgi sahibi yapmak,
10. Sosyo-bilimsel konular ile ilgili sorgulama yeteneği geliştirmek ve bunlar hakkında karar verme becerilerini geliştirmek,
11. Millî ve kültürel değerleri benimseyip bunların ölçüsünde bilimsel çalışmalar yapmalarını sağlamaktır.
12. Vatani için çalışan ve topluma faydalı olmak için bilimsel üretkenlikler yapan ve bilgi edinmeyi hayat felsefesi yapmış dinamik, sorgulayan, araştıran bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır ” (MEB, 2017).

Yukarıda sıralanan maddeler ile Fen bilimleri öğretimi yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencilerin fen bilimleri dersine ait bir takım kazanım, tutum ve becerileri geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu açıdan bakıldığında, 2004-2005 öğretim yılından itibaren, uygulanmaya başlanan yeni Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının, diğer yıllardaki fen öğretim programına ışık tutması, Öğretmenlerin fen dersini işlerken diğer programlara göre kıyas yapıp daha iyi programlara ulaşılabilmesi ve kabul görmesi açısından sonraki süreçlerde de eğitim programcılarına yardımcı olacaktır (Tekbıyık ve Akdeniz, 2008, s. 26). Bu anlamda Bayrak ve Erden'e (2007, s. 138) göre, Gelişen ve değişen çağa uyum sağlama adına Fen bilgisi öğretim programlarının da sürekli olarak bilimin ışığında değişmesi gerekmektedir. Çağdaş uygarlıklar düzeyine çıkabilmek adına fen bilgisi dersinin gelişen teknolojiye göre düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü fen bilgi dersi bireyin bilim yolunda temelini atabileceği ilk derstir. Bilim ve teknolojideki artan gelişmeler fen bilgisi dersindeki gelişmelerin zeminini hazırlayacaktır (Hurd, 1998, s.407).

Bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, toplumlar arası bilgi alış -verişini ve kültürel etkileşimi artırmaktadır. Fen bilimleri alanındaki bilimsel ve teknolojik yeniliklerin, değişikliklerin hızlı bir biçimde yayılmasını ve diğer çağdaş toplumların seviyesine gelebilmek için toplumların önem vermesi gereken bir alan haline gelmesini sağlamaktadır. Teknoloji ile sağlanan değişimler bireyin içinde bulunduğu topluma katkı sağlamasını zorunlu hale getirmektedir. Çünkü gelişen toplumlar ile hızlı değişimler olmaktadır (Sutherland ve Dennick, 2002,s.24).

Fen öğretim programları da dâhil olmak üzere tüm programların içeriğine bakıldığında genelde dört temel boyuttan oluştuğu görülmektedir (Demirel, 2007). Bu boyutların;

- Amaç,
- İçerik,
- Öğrenme-öğretme süreci ve
- Değerlendirme şeklinde sınıflandırıldığı anlaşılmaktadır.

İlk boyut olan amaç, Eğitimin toplumdan beklediği hedefleri konu almaktadır. Her toplum kendi yapısına uygun insan modeli yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bunun için toplumlar nitelikli insan gücü yetiştirmek için öğretim programını bu amaçlar doğrultusunda planlamaktadır (Çelik, 2006). Ayrıca eğitim programları genel amaçlar ve özel amaçlar kendi arasında farklı kategorilere ayrılmaktadır. Genel amaçlar Milli Eğitim bakanlığı tarafından belirlenen her bireyin sahip olması gereken amaçlar doğrultusunda oluşturulmuştur. Bu amaçlar eğitim faaliyetlerine yön verir ve eğitimin kapsamını oluşturur. Genel amaçlar toplumun eğitim faaliyetine yön vermekte, fakat açık olarak tanımlanmadıkları için doğrudan gözlenememektedir. Özel amaçlar ise genel amaçlar doğrultusunda belirlenip programın kazanımlarına ve öğretimin nasıl yapılacağına dair amaçları kapsamaktadır (Erden, 1998).

İkinci boyutta içerik bulunmaktadır. İçerikte, öğretim programının kapsamı belirtilmektedir. Bu kapsamda fen öğretim programlarının belirli bir sınıf seviyesinde olan bireylere nasıl hitap edileceği bilimsel bilginin onların anlayabileceği düzeyde belirleneceği belli başlı üniteleri ve konuları bulunmaktadır. Üçüncü boyutta ise öğrenme - öğretme süreci vardır. Öğrenme öğretme süreci bireyi etkilene dış faktörler olarak ifade edilmektedir (Ertürk, 1978,s. 84). Son boyut olan değerlendirme boyutu bulunmaktadır. Değerlendirme ile bireylerin neyi ne kadar kavradıklarının Fen öğretim programlarının öğrenciler üzerinde ne kadar etkili olduğunu ve öğrencilerin fene dair kavramlarının neler olduğunu belirlemeye yönelik tespitlerdir. Değerlendirme süreci oldukça önemlidir. Çünkü öğrenme ve öğretme süresinde kazanım ve becerilerin ne denli geliştiği hakkında bize bilgiler vermektedir. Değerlendirmeler her ders sonunda öğrencilerden dönüt alınarak yapılırsa daha etkili olacaktır. Çünkü konu bitiminden sonra öğrencilerin nerede

eksikliklerinin olduğunu ne derece öğrendiklerini belirlemek öğretmenin sorumluluklarından biridir (Baykul, 1999).

2.7. Fen Eğitimi Programı ve Ders Kitapları

Birçok bilimlerin yanında Fen bilimlerinin de ülkelerin gelişmesi ve kalkınması için önemli katkıları vardır. Fen bilimleri öğrencilerin bilimle tanıştığı ve çevresini sorgulamaya başladığı ilk derstir. Bunun için gelişmiş ülkeler bireyin teknolojik gelişmeleri yakından takip edebilmesi ve araştırıp sorgulayabilmesi için fen bilimleri dersine özel önem vermektedirler (Ayas, 1995, s.150). Gelişmiş ülkeler seviyesine gelebilmek için öğretim programlarımız yeniden düzenleme süreci geçirmiştir. Bununla beraber öğretim programlarının bilim ve teknolojiye uygun olması öğrencinin eleştirel bakış açısını sağlayabilmesi adına bazı planlamalar yapılmıştır. Bu planlamalar yapılırken öğrencilerin bilim adamı gibi bilimsel süreç becerilerine hakim olması istenmiştir (Ayas, 1995; Ayas, Çepni, Akdeniz, 1993).

Türkiye’de bu doğrultuda eğitim programları incelendiğinde eğitim sisteminde olan bazı sorunlar nedeniyle program değişikliğinde bazı aksaklıkların ortaya çıktığı anlaşılmaktadır (Ayas, 1995). Bu aksaklıkların sebebi programlar oluşturulurken tam olarak ihtiyaç analizinin belirlenmeyip hazırlamaya koyulmasıdır. Programlar toplumun ihtiyaçları doğrultusunda analiz edildikten sonra planlama aşamasına geçilmelidir. Bu analizlerin ayrıntılı bir şekilde yapılmaması da bu aksaklıklara neden olmaktadır. 1960 yıllarında yapılan program değişikliklerinde modern toplumların eğitim programı alınıp kendi eğitim programımıza uygulanması amaçlanmıştır. İşte en büyük problemin nedeni 1960lı yıllardaki Türkiye’ nin modern toplumlar ile aynı düzeyde tutulup Türkiye’nin şartlarının dikkate alınmamasıdır. Programdaki aksaklıklarımız geçmiş yıllardan itibaren günümüze kadar etkisini göstermektedir. Bundan dolayı program hazırlanırken toplumun bulunduğu konum ve şartlar göz önünde bulundurulmalıdır. Toplumun ihtiyaçları, konumu, şartları göz önüne alınmadan oluşturulan programlar başarısız olmalarına sebep olmuştur (Ünal, Çoştu ve Karataş, 2004, s. 196).

Zaman içerisinde belirlenen aksaklıklar belirlenip toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ve zamanın şartlarına göre düzenlemeye gidilmiştir. Teknolojik yenilikler sayesinde fen bilimleri alanında ve programında önemli değişimler

olmuştur Aykaç vd. (2011) 'ne göre, 2005 fen ve teknoloji dersi öğretim programı hazırlanırken öğrenciyi hedef alan ve yaparak yaşayarak öğrenmeleri destekleyen öğretim programı oluşturulmaya çalışılmıştır. Aslında yapılandırmacı eğitim anlayışının izleri 2000 yılında hazırlanmış olan fen bilgisi öğretim programında kendini göstermiştir. Somutlaştırılıp uygulamaya konulması 2005 fen ve teknoloji dersi öğretim programında gerçekleşmiştir. Bunun tam olarak günümüz eğitim programına yansması ise 2013 yılında değiştirilen fen bilimleri eğitim programı olmuştur. 2013 fen bilimleri eğitim programı tam yapılandırmacı anlayışı benimseyip gelişmiş ülkelerin izinde teknolojiyi geliştirmeyi hedefleyen bir program olmayı amaçlamıştır.

Hazırlanan son program çerçevesinde, fen bilimleri eğitim programı öğrencinin özelliklerini dikkate alan ve bireysel farklılıklara önem veren bir program olmuştur. Öncelikle öğrencinin öğrenme özelliklerine değinen öğrencinin ilgi alanlarına göre yönlendirmeyi hedef almaktadır. Öğretilecek konun kazanımlarının öğrenciyi kazandırılması ve çeşitli öğretim stratejilerinin kullanılması ifade edilmiştir. Ders esnasında tek bir yöntem ile derslerin işlenmemesi gerektiğini bireysel farklılıkların göz önünde bulundurularak her öğrencinin farklı öğrenme stiline değinen yöntemlerin kullanılmasının önem arz ettiğini belirtmiştir. 2013 fen bilimleri öğretim programında çocukların erken yaşta bilimsel dil ile tanışması onların bilime ait becerilerinin gelişmesi için önemli olduğunu vurgulamıştır. Fen bilimleri dersinin günlük hayattan alınan yakın çevre konuları olmasına özen gösterilmiştir. Böylelikle öğrencilerin yakın çevresinde olan biten olgular arasında gözlem ve keşif yapmalarını, fen bilimleri dersini günlük yaşama aktarmaları sağlanmıştır. Bundan dolayı daha kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesi üzerinde durulmuştur (MEB, 2013). Eğitim programlarının ders kitaplarında günlük yaşama uygun, öğrencinin günlük hayatta karşılaştığı olguları anlamasına yardımcı olacak şekilde yansıtılması hedeflenmiştir.

Bu açıdan bakıldığında bir öğretim materyali olan ders kitabının, bir eğitim programında yer alan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme değerlendirme boyutlarına uygun olarak hazırlandığı görülmüştür. Programın içeriğine ve amaçlarına göre hazırlanmış bir ders kitabı, hem öğretmenlere hem de öğrencilere büyük yarar sağlamaktadır.

Ders kitaplarının değişik tanımları olduğu gibi Toprak (1993) ders kitaplarını şöyle ifade etmiştir: “ Ders kitapları, eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan, pekiştirme, sınava hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan kullanışlı bir öğretim materyalidir”. Millî Eğitim Bakanlığı, Ders Kitapları Yönetmeliği’nde ders kitabını; “her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eser” olarak tanımlamaktadır (MEB, 1995).

Çeçen ve Çiftçi’ye (2007, s. 39) göre ders kitapları; Teknolojik gelişmelere rağmen, öğrenciye kendi dilinde yol gösteren ve aynı zamanda onu güdüleyen öğrenciye yardımcı olan en önemli araçlardandır. Günümüzde teknolojik gelişmelere rağmen ders kitapları her zaman önemini koruyacaktır. Fen bilimleri ders kitabı da öğrencinin seviyesine uygun bir dil ile onu bilimsel süreçlere katmayı hedeflemektedir. Her ders kitabının öğrenci üzerinde yadsınamaz etkileri vardır. Ders kitapları meselesi geçmişten günümüze sürekli olarak güncelliğini korumuş ve Millî Eğitim Şûraları’nda, parti ve hükümet programlarında ve kalkınma planlarında yer almıştır.

2003 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’nın almış olduğu kararla, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında ders kitapları Millî Eğitim tarihinde ilk defa ilköğretim öğrencilerine ücretsiz olarak dağıtılmaya başlanmıştır. Bu uygulama günümüzde, lise öğrencilerini de kapsayacak şekilde sürmektedir.

Ülkemizde ders kitaplarının hazırlanması ile ilgili yönetmelikler ve mevzuatlar sürekli olarak değişmeye tabi tutulmuştur. 29.05.1995 tarih ve 22297 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği”nin adı 17.03.2004 tarih ve 2504 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelikle “Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği” olarak değiştirilmiştir. Daha sonra Ekim 2006 tarihinde 2589 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayınlanarak yürürlüğe giren “Ders Kitapları İle Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge” de Haziran 2007 tarihinde 2597 Sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan ve bu çalışmada da kitapların değerlendirilmesiyle ilgili kriterlerin belirlenmesinde yararlanılan, “Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları

ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge'nin yayınlanmasıyla birlikte yürürlükten kaldırıldığı görülmektedir (Şahin, 2008, s.135).

2.7.1. Ders Kitabı İncelemeleri

Öğretimde sürekli olarak değişen öğretim programlarının yenilenmesi ile ders kitaplarında da büyük çaplı değişimler yapılmıştır. Ders kitapları bireyin ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanıp bireyin düşünmesini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. Günümüz eğitim anlayışı yapılandırmacı eğitim anlayışına göre düzenlenen kitaplarda genellikle uygulamalı etkinliklere ağırlık verilmiş ve bilginin doğrudan sunulmadığı öğrencinin bizzat sürece aktif katılımı ile öğrenmelerini gerçekleştirmesi istenmiştir. Bunun yanında ders kitapları her bireyin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurup kazanım odaklı teorik bilgilerin yanında beceri geliştirmeye yönelik uygulamalara da yer verilmiştir. Yeni eğitim programına göre hazırlanan ders kitaplarında birçok öğretim stratejisine aynı anda yer verilmiştir. Her öğrencinin öğrenme stilini düşünüp öğrencinin farklılıklarına göre öğrenme stilleri oluşturulmuştur. Bazı kavram yanılgılarının giderilmesi için öğrencinin yapılandıracağı etkinlikler üzerinde durulmuştur (Kabapınar, 2003).

İlkokuldaki ders kitapları öğrencinin okuma alışkanlığı kazanması için iyi bir örnek olmalıdır. Çünkü ilkokul seviyesindeki çocuklar kitaplara merakla yaklaşmaktadırlar. Bu merakları onların araştıran, sorgulayan bireyler yetişmesi için ön koşuldur. Bundan dolayı ilkokul çağındaki çocukların ders kitabı göze hitap etmelidir. Bazı görsel nesnelere ile kitabın zenginleştirilip nitelikli olmasına dikkat edilmelidir (Kılıç vd, 2001).

İncelenen fen bilimleri ders kitaplarında konuların öğrencilere bilimsel bilgi olarak sunulup bölüm sonunda değerlendirme çalışmalarına yer vererek öğrencilerin bilgileri ne kadar öğrendiğine dair çalışmalar yapılmaktadır. Bu açıdan fen bilimleri ders kitabındaki bölüm sonu değerlendirme çalışmalarının cevaplanması için kitabın konu anlatımı bölümünde teorik bilginin eksiksiz olarak öğrenciye sunulması gerekmektedir. Eksik verilen teorik bilgiler öğrencinin derse olan ilgisini azaltıp, derse karşı isteksiz tavırlar sergilemesine neden olmaktadır. Bu nedenle içeriğin bilimsel süreçlerle örtüşmesine özen gösterilmelidir (Finley, 1991. Akt :Yıldırım ve Ateş, 2003, s. 79). Bundan dolayı da ders kitapları hazırlanırken nitelikli olmasına

dikkat edilmelidir. Kapak cildi çok iyi hazırlanmış bir kitabın içeriğinin iyi hazırlanmaması sonucu öğrencilerin derse olan ilgisini azaltabilir ve iyi hazırlanmamış içerik bireyin eksik öğrenmeler yaşamasına neden olur. Bundan dolayı fiziksel görünümünün yanında içeriğinde zenginleştirilip eleştirel düşünen bireyler yetiştirmeyi geliştirecek şekilde tasarlanmalıdır.

Diğer derslerin yanı sıra özellikle fen derslerine bakıldığında daha fazla deney, gözlem ve araştırma etkinlikleri içerdiği ve fen bilimleri eğitiminde standartların yeniden belirlendiği günümüzde, fen bilimleri ders kitaplarının yeni bir imaja sahip olması gerekmektedir. Fen bilimleri ders kitaplarının yapılandırıcacı yaklaşımın esasları da göz önüne alındığında yeni öğrenme ve öğretme yaklaşımlarına paralel olarak hazırlanması gerekmektedir. Çünkü bu kitapların öğretmenin ve öğrencilerin düşünme yeteneklerini nasıl tetikleyeceği ve geliştireceği konularında birçok yeni araştırmanın ortaya konarak bu açığın giderilmesi gerekmektedir (Tippins ve Tobin, 1992. Akt : Yıldırım ve Ateş, 2003, s. 79).

Genel olarak ders kitapları, yönetmelikte belirtilenlerle birlikte bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nitelikler ders kitaplarında;

- a) Yetiştirdiği coğrafyayı tüm özellikleri ile bilen, millî kültürüne saygılı ve çevresine karşı duyarlı olmasını bilen metinlerin farkındalığını yaratmak,
- b) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen genel amaçlara uygun olarak hazırlanmak,
- c) Atatürk ilke ve inkılaplarının bilincini aşıl原因an bilgiler vermek,
- d) İnsan hakları ile ilgili metinlere yer verip bunun bilincini aşıl原因amak
- e) Demokrasinin önemini kavratmak,
- f) Bilgiye nasıl ulaşıl原因abileceği konusundan yol göstermek,
- g) Teknolojiyi etkin ve verimli kullanmak için bilgi vermek,
- h) Öğretim programında geçen konulara ait kazanım, tutum ve becerileri kazandırmayı amaçlamak,
- i) Farklı bakış açısı geliştirmeyi sağlamak,
- j) Grup çalışmalarına dair etkinliklere yer verip bu bilincini taşımak,
- k) Öğrenciyi merkeze alan aktif öğrenmeler sağlamak,
- l) Öğrencilere bilgi aktarımı yaparken onların ihtiyaçları doğrultusunda kazanımları oluşturmak (MEB, 2016).

Milli Eğitim Bakanlığı ve özel eğitimciler tarafından hazırlanacak ders kitabı, temel ders kitabı, alan uzmanı/uzmanları, editör, dil uzmanı, görsel tasarımcı, ölçme-değerlendirme uzmanı, program geliştirme uzmanı, rehberlik veya gelişim uzmanlarından oluşan bir ekipçe ve bazı noktalar dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Bunlar;

- a) İçerik açısından,
- b) Dil, Anlatım ve Üslup açısından,
- c) Öğrenme ve Öğretme açısından,
- d) Teknik, Tasarım ve Düzenleme
- e) Ölçme ve değerlendirme açısından aşağıdaki başlıklara göre hazırlanmaktadır (MEB, 2016).

2.7.1.1. İçerik Açısından

İyi hazırlanmış bir içerik öğrencinin derse olan ilgisini arttırabilir. Aynı zamanda kitapta bulunan yazım yanlışları, içerik ile ilgili yanlış kavram yanlışları da öğrencinin eksik öğrenmeler gerçekleştirmesine neden olur. Ders kitaplarına ilişkin literatür incelendiğinde de ders kitaplarının en büyük eleştiri alan yanlarının içerik eksikliği olduğu anlaşılmaktadır. Kimi kitaplarda bilimsel, tanımsal ve verisel yanlışlara bile rastlanmaktadır (Aşçı, 2014, s.20).

2016 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nde bu durum maddeler halinde açıklanmıştır. Bunlar;

- Ders kitaplarının içeriği, dersin öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenmelidir. Ders kitabı aynı zamanda dersin kazanımlarının tümüne hitap etmelidir. Kazanımlar ve yeterlikleri bire bir aynı ifadeyle kitapta yer almayabilir. Kitaplarda kazanımlara dolaylı değinilebilir.
- Ders kitabındaki konular günlük hayatla bağlantılı olup öğrencinin bunu yaşama aktarabilmesi sağlanmalıdır.
- Günlük hayatta karşısına çıkan problemlerin cevabını ders kitabında bulabilmedir.
- Ders kitabındaki konular ile ilgili deneyleri uygulamalı yapabilmeli ve yaptığı deneylerden neden sonuç ilişkisi çıkarabilmelidir.
- Ders kitaplarında öğrenciyi yönlendirecek ifadeler yer almalıdır.

- Ders kitaplarında bulunan kazanımlar ile konular arasında nesnel bir bağ olmalıdır.
- Ders kitaplarında öğrencilerin günlük hayatta karşısına çıkabilecek olgular hakkında bilgiler verilmelidir.
- Öğrenciye kazandırılacak değerler, tutumlar içerikte hissettirilmelidir.
- Ders konuların işlenişinde, diğer derslerle olan bağlantılar da düşünülüp disiplinlerarası etkileşim yapılmalıdır.
- Öğrenciyi bir üst sınıfa hazırlamak için bilgiler verilmelidir.
- Ders konularını, somutlaştırarak öğrenci seviyesine göre verilmelidir.
- Dersin özelliğine göre yeri geldiğinde öğrencinin sıkılmaması için onun dikkatini çekecek bilmece, sorular, fıkralara yer verilmelidir.
- Gereksiz bilgi ve ayrıntıya yer verilmemelidir.
- Ders kitabındaki konular; öğrencinin sorgulama, düşünebilme ve merak duygusunu geliştirmelidir.
- Kitaptaki bilgiler güncellenmiş olarak öğrenciye sunulmalıdır.
- Ders kitapları hazırlanırken konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntem izlenmelidir.
- Öğrencilerin, kitaptan verimli şekilde yararlanmalarını sağlayacak unsurlara yer verilmelidir.
- Kitabın içerisindeki sunulan metni açıklamak, pekiştirmek veya yorumlamak için kullanılan görsel unsurlar metinle uyumlu olacak biçimde verilmelidir.

2.7.1.2. Dil , Anlatım ve Üslup Açısından

Graham'a (1978) göre; kitapların okuyucunun ilgisini çekmesi için okuyucunun anlayabileceği bir dilde sunulması gerekir. Bunun için ders kitapları hazırlanırken kitapların dilinin okuyucunun seviyesine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Kitabın ilgi odağı olabilmesi kitabın akıcılığına bağlıdır. Kullanılan dil, yazı büyüklüğü, yazı stili, cümlelerin uzunluğu kitabın dil anlatım ve üslup özelliklerini belirler. Karmaşık olarak verilen cümleler okuyucunun anlamamasına

neden olur. Bu da kitaba karşı ilgisiz ve isteksiz olmasında rol oynamaktadır (Soyibo, 1996. Akt : Güzel ve Adibelli, 2011, s. 203).

Türkiye’de ders kitapları, Talim ve Terbiye Kurulu’nun belirlediği genel ölçütlere göre değerlendirilmesine rağmen yine ders kitaplarının dil ve anlatım yönünden eksik noktalarının olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeni belirli olan ölçütlere göre kitap değerlendirilmesinin yapılmamasıdır. Çünkü belirlenen ölçütler çerçevesinde oluşturulan kitaplar değerlendirmeye alınır. Bundan dolayı yapılan araştırmalar dikkate alınıp kitap incelemesi yapılmalıdır. Özellikle bir kitabın dili ve içeriği etkin olmadığı sürece o kitabın öğrenciye verimi düşük olacaktır. İyi bir dil ile hazırlanmış kitap iyi bir içerikle öğrenciye sunulduğu zaman etkili ve verimli olmaktadır. Bunun için birçok araştırma yapılmıştır. Öğretmenlerinde bu araştırmaları dikkate alıp kitap inceleme özelliklerini araştırmaları gerekmektedir (Yılmaz Seçken, Morgil, 1998. Akt : Güzel ve Adibelli, 2011, s. 204).

Dil Anlatım ve Üslup Açısından ders kitaplarında olması gereken niteliklere bakıldığında (MEB, 2016) şu maddeler dikkate alınmalıdır:

- Ders kitaplarında Türkçemiz etkili ve güzel kullanılmalıdır.
- Ders kitaplarında Türkçe kurallara uygun ve doğru bir şekilde kullanılmalıdır.
- Türkçe kelimeler anlamlarına uygun ve yerine kullanılmalıdır.
- Dilimize sonradan girmiş Türkçe kelimeler yaşayan Türkçe olarak değerlendirilmelidir.
- Türkçeye ait olmayan yabancı kelimeler kullanılmamalıdır
- Öğrencilerin seviyelerine uygun onların sözcük dağarcığını geliştiren kelimeler kullanılmalıdır
- Öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyelerine göre kelime seçimine dikkat edilmelidir.
- Okuma metinlerinde öğrencilerin zor okuyabileceği ve zihinlerinde karmaşa yaratan kelimelere yer verilmemelidir.
- Anlatım olarak sade anlatımlar tercih edilmelidir.
- Öğrencinin anlamasını zorlaştıracak süslü anlatımlardan kaçınılmalıdır.
- Akıcı bir Türkçenin kullanılmasına özen gösterilmelidir.

- Dil ile içeriğin uyum içerisinde olmasına dikkat edilmelidir.
- Kelimelerin, cümlelerin ve paragrafların birbiriyle uyum içerisinde olmasına özen gösterilmelidir.
- Öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesine göre cümle uzunluğu seçilmelidir. Karışık cümle yapılarından uzak durulmalıdır.
- Türkçenin yazımına ilişkin kurallar Türk Dil Kurumu'nun son olarak güncelleştirilen yazım kılavuzu kitabından edinilmelidir.
- Kitaptaki konular işlenirken doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılmalıdır.
- Kitaba alınan kelimeler, farklı kullanımlarına dikkat edilerek titizlikle seçilir.
- Metinlerde akıcılık, mantık dokusu ve fikir bütünlüğü sağlanır.
- İlköğretimin ilk üç sınıfında soyut kavramların kullanılmasından kaçınılır.

2.7.1.3. Öğrenme-Öğretme Açısından

Günümüzde öğrencilerin bilgiye ulaşması teknolojik gelişmelere bağlı olarak artık çok kolaydır. Öğrencilerin istedikleri zaman istediği bilgiye anında ulaşabilmektedirler. Ulaştığı bilgileri kendi yorumlarından geçirip kendi bilgilerine dönüştürmesi asıl hedeflenen amaçlardandır. Çünkü günümüz öğretim programlarında öğrencilerin bilgiye kendilerinin ulaşması için bazı yenilikçi çalışmalar başlatılmıştır. Öğrenci bilgiye ulaştıktan edindiği bilgiyi kendi analiz sürecinden geçirerek bazı genellemelere varmalıdır. Modern eğitimlerin benimsediği öğrenmeyi öğrenmek kavramını bilmeleri ve bunu eğitim hayatına aksettirmeleri için yapılandırmacı eğitim anlayışı benimsenmektedir. Yapılandırmacı eğitim anlayışı ile birey öğrendiği bilgiye kendi yorumlarını katarak ifade etmektedir. Bu da öğrencinin kendi öz güven algısını geliştirmektedir. Günümüzde uygulanan yapılandırmacı eğitim sayesinde öğrenciler aktif olarak bilgiye ulaşmaktadırlar (Şaşan, 2002. Akt: Geçer ve Özel, 2012, s.1). Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerden fen bilimleri dersinde içeriğe özgü etkinlikleri düzenlemek ve öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere koçluk, rehberlik yapmaları beklenmektedir (Pilot, 2000). Bu durumun

ders kitaplarında da ortaya konulması gerekmektedir. Öğrenme-öğretme açısından ders kitaplarında bu meselenin nasıl olması gerektiği 7 maddede dile getirilmiştir:

- Ders kitaplarındaki konular, öğrencilerin analitik düşünmesini sağlamalı ve olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurarak sonuca ulaşması sağlanmalıdır.
- Ders kitaplarındaki konu öncesi yer alan hazırlık çalışmaları konu hakkında öğrenciyi düşündürebilecek nitelikte sorular olmalıdır. Çünkü bu hazırlık çalışması öğrencinin konuyu öğrenmeden önceki bilgilerinin neler olduğunu açığa çıkarmaktadır.
- Derste öğrenilen bilgilerin ezberlenmesi yerine onları içselleştirerek zihinde yapılandırılması sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin öğrendiği bilgileri diğer derslerde kullanması için teşvik edilmesi gerekmektedir.
- Öğrendiği bilgileri uygulama aşamasında yaratıcı fikirler üretmek sunmalıdır.
- Her öğrencinin öğrenme stiline farklı olduğu göz önünde bulundurularak buna yönelik öğretim stratejileri geliştirilmelidir.
- Ders kitaplarındaki konularda öğrencinin aktif rol alması sağlanmalıdır (MEB, 2016).

2.7.1.4. Teknik Tasarım ve Düzenleme Açısından

Alpan'a (2008) göre, günümüz eğitim sisteminde ders kitapları hem öğretmenin hem de öğrencinin yararlanabileceği en önemli kaynaklardır. Bu görüş çerçevesinde öğretmenler ders kitaplarına gereken önemi göstermektedirler. Gelişen ülkeler kategorisinde yer almak için eğitim programlarımız zamanın şartlarına bağlı olarak değişmektedir. Değişen eğitim programlarının yanında ders kitapları da sürekli değişim içerisinde. İyi hazırlanmış bir ders kitabı öğrencinin ilgisini çekmektedir. Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak bazı yazarlar kitapların geçerliliğini yitireceğini savunmaktadırlar. Hartley'e (1996) göre; gelecekte yalnız ders kitabının fiziksel yapısı, diğer bir deyişle tasarımını değiştirebilecektir.

Ders kitabı, öğrencilerin amaçlarına ulaşması için kaynaklık eden yazılı materyaller grubuna girmektedir. Ders kitabı ile öğrenciler bilimsel süreçlere

kendilerince katılabilirler. Ders kitabında yer alan metinler ile bilgi edici öğrenmeler oluşturabilirler.

Özellikle ders kitaplarında teknik tasarımla ilgili süreç teknolojinin gelişimine bağlı farklılıklar göstermektedir. Fakat yapılan çalışmalar bu gelişmenin henüz ders kitaplarına yansımadağını göstermektedir (Şahin , 2008, s.144) . Ders kitapları ile ilgili olarak kitapların “teknik, tasarım ve düzenleme” özellikleri açısından öğretmenler, konuların daha iyi öğrenilebilmesi için açıklayıcı, tamamlayıcı ve eğitici nitelikteki öğretime yardımcı harita, kroki, fotoğraf, şema, grafik, resim ve benzeri görsel unsurlara yeterince yer verilmediğini veya “kısmen” yer verildiğini söylemektedirler.

Teknik tasarım ve düzenlemelerin nasıl olması gerektiğiyle ilgili MEB’in (2016) ifadelerine bakıldığında bazı kriterler ortaya çıkmaktadır. Bunlar:

- Ders kitaplarında bulunana görsel unsurların eğiticilik yönüne de önem verilmelidir.
- Görsel unsur, şema, grafikler ile öğrenciye verilmek istenen mesajlar onların anlayabileceği bir dilde anlatılmalıdır.
- Grafikler ve şemalar öğrencilerin seviyesine uygun olmalıdır. Öğrenci şekillerde verilmek istenen mesajı zorluk çekmeden anlayabilmelidir.
- Kitaplarda bulunan renk unsurları öğrencilerin motivasyonunu dağıtacak nitelikte olmamalıdır.
- Kitapların renk öğeleri öğrencilerin gözünü alıcı, rahatsız edici nitelikte olmamalıdır.
- İlkokul çağındaki çocukların ilgisini çekmesi için kitaptaki renk uyumlarına dikkat edilmelidir.
- Kitaplardaki alıntılar telif hakları gözetilerek alınmalıdır.
- İçerik ve görsellerin birbiriyle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.
- Kitaplardaki ana başlıklar ve yan başlıklar belirli bir sistem içerisinde düzenlenmeli ve sıralanmalıdır.
- İçindekiler kısmı gereksiz ayrıntılar ile doldurulmamalıdır.
- Kitaplarda yer alacak Türk bayrağı, “Türk Bayrağı Kanunu” ve “Türk Bayrağı Tüzüğü”ne uygun olarak verilir.

- Kitap kapaklarına bakıldığında ön kapakta; kitabın adı, okul türü, sınıfı, başvuru sahibinin adı, varsa pedagojik açıdan uygun bulunan amblemi ve dersin özelliğini yansıtan kapak düzeni, iç kapağın ön yüzünde; kitabın adı, okul türü, sınıfı, yazarı /yazarların adı ve soyadı (varsa akademik unvanı), başvuru sahibinin adı veya adresi varsa pedagojik açıdan uygun bulunan amblemi, iç kapağın arka yüzünde; yazar/yazarların dışındaki kitabı hazırlayanların adı ve soyadı, arka kapakta sınıf seviyesi dikkate alınarak sağlık, beslenme, trafik ve çevre ile ilgili yazılı ve görsel tasarımlar yer alır.
- Yine kitapla ilgili ikinci yaprak ve devamında; ilköğretimin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü sınıflarına ait kitaplarda, yaprağın ön yüzünde Türk bayrağı ile birlikte İstiklâl Marşı'nın ilk iki kıtası; yaprağın arka yüzünde Öğrenci Andı; üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk'ün resmi ve resminin alt kısmında "Mustafa Kemal Atatürk" yazısı bulunur. İçindekiler (ilgili sınıf için ön görülen puntoda olup) en çok beş sayfayı geçmemelidir.
- İlköğretimin 4'üncü, 5'inci, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci sınıflar ile örgün ve yaygın eğitim kurumlarına ait kitaplarda; ikinci yaprağın ön yüzünde Türk bayrağı ile İstiklâl Marşı; yaprağın arka yüzünde Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, üçüncü yaprağın ön yüzünde, Atatürk resmi ve resminin alt kısmında "Mustafa Kemal Atatürk" yazısı bulunur. İçindekiler (ilgili sınıf için ön görülen puntoda olup) en çok beş sayfayı geçmemelidir. Diğer yapraklarda metin kısımlarının başlıkları dışında kalan bölümlerinde (resim altı yazıları, dipnotlar ve benzeri kullanılan yazılar hariç) ilköğretim 1'inci sınıflar için (20), 2'nci sınıflar için (18), 3'üncü sınıflar için (14), 4'üncü sınıflar için (12), 5'inci sınıflar için (11), daha üst sınıflar için ise (10) puntodan daha küçük harfler kullanılmaz.
- Ders kitaplarının son bölümünde yer alan yapraklarda sözlük, kronoloji (Sosyal Bilgiler- Tarih kitaplarında) ve kaynakça yer alır. Türk Edebiyatı kitabında edebiyat terimleri sözlüğü bulunur. Ancak öğrencilere sözlük kullanma alışkanlığı kazandırmak ve farklı sözlüklere yönlendirmek için Türkçe, Dil ve Anlatım ile Türk Edebiyatı ders kitaplarında sözlük bölümüne yer verilmez. Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Dil ve Anlatım, Türk

Edebiyatı, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ile Tarih ve Coğrafya kitaplarında Türkiye haritası, Türkçe, Sosyal Bilgiler, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Dil ve Anlatım, Türk Edebiyatı, Türk Lehçeleri, Tarih, Genel Türk Tarihi ve Osmanlı Tarihi kitaplarında Türk dünyası haritası yer alır.

2.7.1.5. Ölçme ve Değerlendirme Açısından

Göçer'e (2008) göre, Öğrencilerin istedikleri hedeflere ulaşmasında ders kitaplarının önemi büyüktür. Ders kitaplarının kullanılabilir olması ve kullanışlı olması öğrencilerin bilgileri kolay edinebilmesi açısından önemlidir. İyi hazırlanmış ders kitabı öğrencinin yardımcısı olur. Özellikle de öğrenme ve öğretme süreçlerinde anlamadığı yerlerin telafisini yapması açısından ders kitapları başlı başına önemli materyaller olarak kullanılmaktadır. Ders kitaplarının içeriği bilimsel süreçleri destekleyici yönde olmalıdır. İçerik ile desteklenmiş öğrenmeler kalıcı öğrenmelere ulaşmayı sağlar. İçeriğin eksiksiz olarak verilmesi ve bu içerik hakkında değerlendirilmelerin yapılması da eğitim sisteminin vazgeçilmez unsurudur. Konun anlatımından önce öğrenciye sorulan hazırlık çalışmaları öğrencilerin konuyu öğrenmeden önce o konuya ait bilgilerini sorgulamasını sağlamaktadır. Konu bitiminden sonraki değerlendirme çalışmaları ise konun öğrenildiğine dair öğretmene ip uçları vermektedir. Öğretmen her ders sonunda bir derse ait öğrettiği kazanımları öğrencilerinden dönüt alarak değerlendirmelidir. Çünkü değerlendirme öğrencilerin nerede hangi konuda eksik olduğuna dair bilgiler verir. Yapılan ölçme ve değerlendirmeler ile sınıf içi etkinlikler, öğrencilerin kazanım sağlama yolları, öğrenme stratejileri ve stilleri belirlenmektedir. Öğrencilerin belirlenen kazanımları daha kolay edinmelerini sağlamak ve kazanımlara ulaşma düzeyini belirleyerek sürece yön vermek için etkinlik içi ve tema sonu ölçme ve değerlendirme çalışmalarını aşağıda sıralanan ölçme ve değerlendirmenin genel amaçlarını göz önünde bulundurarak yürütmek ders kitabının etkililiğini ve değerini artıracaktır:

- Ders içi etkinliklerde öğrencilerin iyi tanınması sağlanmalıdır.
- Öğrenciler iyi tanındıktan sonra bireysel farklılıklara önem veren çalışmalar ve değerlendirmeler yapılmalıdır.

- Bir derse ait kazanımlar ders öncesi belirlenmeli ve buna bağlı olarak değerlendirmenin nerede ve ne zaman yapılacağı belirlenmelidir.
 - Eksik olunan noktalar belirlenip bunlar üzerinde çalışılmalıdır.
 - Öğrencilerin kendi yeteneklerini ve ilgi alanlarını keşfetmelerine yardımcı olunmalıdır.
 - Her öğrencinin farklı başarısı olduğu unutulmamalıdır.
 - Her öğrencinin gelişim düzeyleri dikkate alınmalıdır (Göçer, 2008, s. 198).
- Ölçme ve değerlendirmeyle ilgili MEB'in (2016) ifadelerine bakıldığında;
- Değerlendirmeler yapılırken belirli ölçütler kullanıp bu ölçütler çerçevesinde değerlendirmelerin yapılması sağlanmalıdır.
 - Yapılan değerlendirmelerin somut geçerliliği olmasına özen gösterilmelidir.
 - Ders sonunda o derse ait kazanımların öğrenilip öğrenilmediğini öğrencilere belirlenen sorular sorulup tespit edilmelidir.
 - Her öğrencinin tarafsız değerlendirmesi için bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerekir.
 - Değerlendirmelerin günümüzde modern ölçme teknikleri ve performans değerlendirmeye yönelik yapılmasına özen gösterilmelidir.
 - Ders anlatımında farklı öğretim yöntemlerinin olduğu gibi farklı ölçme ve değerlendirme araçlarının olduğu unutulmamalıdır.
 - Yapılan ölçme ve değerlendirmeler eğitime yön vermelidir.

KONU İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Aybek ve Arslan (2016) tarafından Elazığ ili Karakoçan ilçesindeki okullarda görev yapan 24 sınıf öğretmeni ile yapılan Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisinde yayımlanan **“Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Üçüncü Sınıf Fen Bilimleri Öğretim Programına Dair Görüşlerinin Değerlendirilmesi.”** adlı çalışmanın sonucunda ;

Öğretmenlerin, ilkokul üçüncü sınıf fen bilimleri dersine yönelik olumlu düşüncelere sahip oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenler tarafından, ilkokul üçüncü sınıf fen bilimleri dersinin öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme imkanı tanıdığı, öğrencilere günlük yaşamlarında kullanacakları bilgileri kazandırdığı, ünitelerin öğrenci seviyesine uygun olduğu, deney yönteminin sıklıkla kullanıldığı,

yöntem ve tekniklerin öğrencilerin seviyesine uygun olduğu, tamamlayıcı ölçme-değerlendirme araçlarının kullanıldığı, ders ve çalışma kitaplarında her tema sonunda bir tema değerlendirme testinin bulunduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin çoğu tarafından, fen bilimleri dersinin ilkökul üçüncü sınıfta uygulanmasının uygun olduğu, araç-gereç yetersizliğinden dolayı sorun yaşadıkları belirtilmiştir.

Tüysüz ve Balıkcı (2016) tarafından İzmir ili Buca ilçesindeki 63 sınıf öğretmeniyle yapılan Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yayımlanan “ **Sınıf Öğretmenlerinin 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına Yönelik Görüşleri.**” adlı çalışmanın sonucunda ;

Öğretmenler uygulamada olan 3.sınıf fen bilimleri dersi için genel olarak olumlu görüş bildirmiş, programın bu sınıf düzeyi için uygun olduğunu, çocukların gelişim dönemleri de dikkate alınarak dördüncü sınıf için sağlam zemin oluşturabileceği, uygulanan ders saatinin yeterli olduğunu fakat uygulama sürecinde karşılaşılan deney ve gözlem yetersizliğini, etkinliklerin az olduğunu , bunları gerçekleştirecek uygun şartların sağlanamadığını, okullarda laboratuvarların aktif olarak kullanılamaması ve buna bağlı olarak araç-gereç, materyal gibi eksikliklerin bulunmadığını belirtmişlerdir.

Çalışoğlu, vd . (2014) tarafından yapılan “ **Yeni Yapılandırılan 3. Sınıf Hayat Bilgisi ve Fen Bilimleri Derslerine Yönelik Öğretmen Görüşleri.**” adlı çalışmanın sonucunda ;

Fen Bilimleri dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin genel anlamda olumlu olduğu tespit edilmiştir. Fakat bununla birlikte ders saatinin ve kazanım sayılarının azaltılması, çalışma kitabının eklenmesi ve materyal yetersizliği gibi eksiklerden bahsettikleri tespit edilmiştir.

Şentürk ve Şaban (2019) tarafından 200 ilkökul 3. sınıf öğretmeni ile yapılan Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri dergisinde yayımlanan “**İlkökul 3. Sınıf Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi** ” adlı çalışmanın sonucunda ;

Öğretmenler ilkökul 3. Sınıf fen bilimleri dersi öğretim programının kazanımlar, içerik, öğretme ve öğrenme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutlarını olumlu bulmuşlardır. Bununla birlikte öğretim programındaki deneylerin az olması,

Çalışma kitabının hazırlanması, üretmenler için kılavuz kitapları hazırlanması programın eksikliği olarak belirtilmiş olup tavsiye edilmiştir .

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizine dair bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sınıf öğretmenlerinin ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan betimsel tarama modelinde bir çalışmadır. Betimsel tarama modeli, bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olgular kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Önemli olan onu uygun bir biçimde gözlemleyip ifade etmektir. Tarama modellerinde amaçların ifade edilişi genellikle soru cümleleri ile olur. Bunlar : “ Nedir ? ”, “ Ne ile ilgilidir ? ” gibi sorulardır (Karasar, 2015, s.77).

Betimsel tarama, ilgilenilen ve araştırılmak istenilen problemin mevcut var olan durumunu ortaya koymaya yönelik çalışmalar içerir. Bu durumları kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi aktarıp yorumlamayı amaçlar (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu 2016 -2017 eğitim öğretim yılında Elazığ ili merkez ilçesinde görev yapan ve 3. sınıfları okutan 11 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Öğretmenler araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla oluşturulmuştur. Maksimum çeşitlilik örneklemesindeki temel anlayış göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek durumların çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 136). Burada maksimum çeşitleme kullanılarak Elazığ İl Müdürlüğü tarafından sosyo ekonomik düzeylerine göre belirlenen üç okul araştırma kapsamında tutulmuştur. Bu okullar sosyo ekonomik olarak üst, orta, düşük düzey olarak sınıflandırılmıştır. Üç düzeyde incelemesinin sebebi üç okulda da aynı fen bilimleri ders kitabının kullanılmasıdır. Bu okullar, Elazığ merkez ilçesinde bulunan sosyo

ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulu, sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulu ve sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokuludur. Koç ilkokulu sosyo-ekonomisi yüksek olan ailelerin bulunduğu okul olarak adlandırılmış ve bu okulda 3. sınıfları okutan 4 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Fatih Mehmet İlkokulu sosyo-ekonomisi orta düzey ailelerin bulunduğu okul olarak adlandırılmış ve bu okulda 3. sınıfları okutan 2 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Nahide Karakaya İlkokulu düşük sosyo-ekonomik ailelerin bulunduğu okul olarak adlandırılmış ve bu okulda 3. sınıfları okutan 5 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundaki öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 şeklinde adlandırılmış, sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundaki öğretmenler öğretmenler Ö6, Ö7 olarak adlandırılmış, sosyo ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulundaki öğretmenler Ö8, Ö9, Ö10, Ö11 şeklinde adlandırılmıştır.

Çizelge 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

<i>Kod</i>	<i>Okul</i>	<i>Sosyo-Ekonomik Düzey</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Mesleki Deneyim Süresi</i>
Ö1	Nahide Karakaya İlkokulu	Düşük	Erkek	20 yıl
Ö2	Nahide Karakaya İlkokulu	Düşük	Erkek	21 yıl
Ö3	Nahide Karakaya İlkokulu	Düşük	Erkek	19 yıl
Ö4	Nahide Karakaya İlkokulu	Düşük	Erkek	23 yıl
Ö5	Nahide Karakaya İlkokulu	Düşük	Erkek	22 yıl
Ö6	Fatih Mehmet İlkokulu	Orta	Kadın	26 yıl
Ö7	Fatih Mehmet İlkokulu	Orta	Erkek	21 yıl
Ö8	Koç İlkokulu	Yüksek	Kadın	28 yıl
Ö9	Koç İlkokulu	Yüksek	Kadın	18 yıl
Ö10	Koç İlkokulu	Yüksek	Erkek	21 yıl
Ö11	Koç İlkokulu	Yüksek	Erkek	24 yıl

3.3. Verilerin toplanması

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış görüşme gibi önceden belirlenen sınırlar içerisinde yapılmaz. Görüşmeler daha esneklerdir. Konunun gidişatına göre açık uçlu sorularla görüşmeler esnekleştirilebilir (Yıldırım ve

Şimşek,2013 , s.148). Bu araştırmada görüşme 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Elazığ Merkez ilçesinde görev yapan 3. sınıfları okutan 11 sınıf öğretmeni ile yapılmıştır.

Sorular Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 12.01.2016 tarihli yönetmelikte belirlenen ders kitapları inceleme ve değerlendirme ölçütleri esas alınarak oluşturulmuş ve 3.sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınarak hazırlanmıştır .Görüşme yapılmadan önce öğretmenlerin rahat bir şekilde zaman sıkıntısı çekmemesi için önceden öğretmenlerden randevu alınmıştır. Görüşme öğretmenlerin istedikleri saatte yapılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri yazılı görüş alma formuna yazılmıştır. Ayrıca verilerin geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırmak amacıyla ses kayıt cihazıyla görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşme formunda öğretmenlerin kişisel bilgileri; cinsiyet, meslekî kıdemleri, görev yaptıkları okulun adı yer almıştır. Ancak görüşülen öğretmene görüşme formunda bulunan kişisel bilgilerin araştırmada verilmeyeceği söylenerek sorulara içtenlikle cevap vermesi sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacı görüşmeyi öğretmenlerle bizzat kendisi yapmıştır. Uygulama sırasında öğretmenlere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilerek araştırma konusuna odaklanmaları istenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada soru formundan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak istatistiksel çözümlenmeleri yapılmıştır. Çözümlenmelerde Nvivo 11 programı kullanılmıştır. Nvivo 11, güçlü kodlama araçları sayesinde karmaşık bilgileri düzenleyip bütünüyle verileri planlamayı sağlar. Kilit noktaları çalışmada vurgulayıp, analiz yapma olanağı geliştirir. Tüm bilgileri kategori ve kodlamalara ayırarak özet halinde konu ilişkilendirilmesini gerçekleştirir. Tablo ve modellerle görsel olarak verileri analiz etmeyi sağlar ve bu bulgular arasında benzer ve farklılıkları bütünüyle görmeye olanak tanır. Bu çalışmada Nvivo 11 programıyla çözümlenmiş olan verilerin anahtar kelimeleri bulunup sıklık analizi yapılmıştır. Anahtar kelimeler belirlendikten sonra temalar ve kodlamalar ile kelime bulutu ve kelime ağacı grafikleri ile sembolize edilip yorumlanmıştır. Belirlenen grafiklerde maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenen üç okulda görüşme yapılan

öğretmenlerin görüşleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Veriler betimsel analiz yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi görüşme sürecinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra bu betimlemeler yorumlanır ve açıklanır.(Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256). Araştırmanın çerçevesini oluşturan ilkökul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içerik, dil , anlatım ve üslup, teknik tasarım ve düzenleme, öğrenme - öğretme, ölçme ve değerlendirme özellikleri tema olarak belirlenmiş, bu temalara ait belirgin olan kodlamalar Nvivo 11 programıyla analiz edilmeye çalışılmıştır.

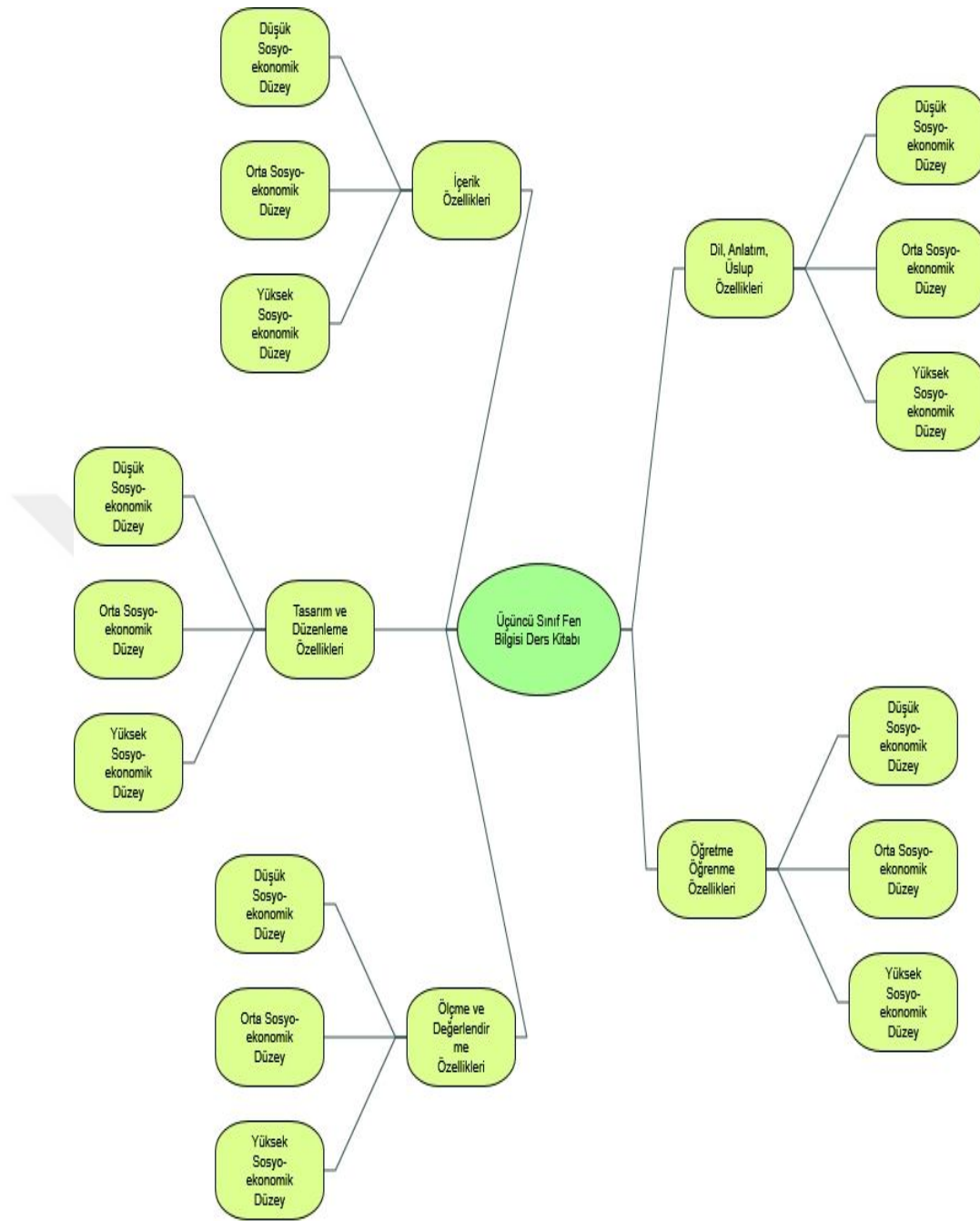
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz edilmesiyle elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda ilkokul 3. Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri ders kitabına ilişkin içerik özellikleri (1), dil anlatım ve üslup özellikleri (2), öğrenme ve öğretme özellikleri (3), ölçme ve değerlendirme özellikleri (4), teknik tasarım ve düzenleme özelliklerine (5) ilişkin görüşleri incelenmiştir.

Ayrıca her bir özellik incelemesinin sonunda görüşme bulguları bir arada değerlendirilerek öğretmenlerin fen bilimleri ders kitabına ait görüşleri daha net vermeye çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar incelenen kitap özellikleriyle tutarlı olacak biçimde beş başlık altında ele alınıp incelenmiştir. Araştırmada maksimum çeşitleme örnekleme ile seçilen sosyo ekonomik olarak düşük, orta, yüksek düzeyde olan okullardaki öğretmenlerle görüşme yapılmış, yapılan görüşmeler doğrudan aktarılmış ve bu görüşmeler sonucu elde edilen veriler Nvivo 11 programında kayıt altına alınmış, betimsel analizleri yapılmış ve ulaşılan bulgular görselleştirilerek yorumlanmıştır.

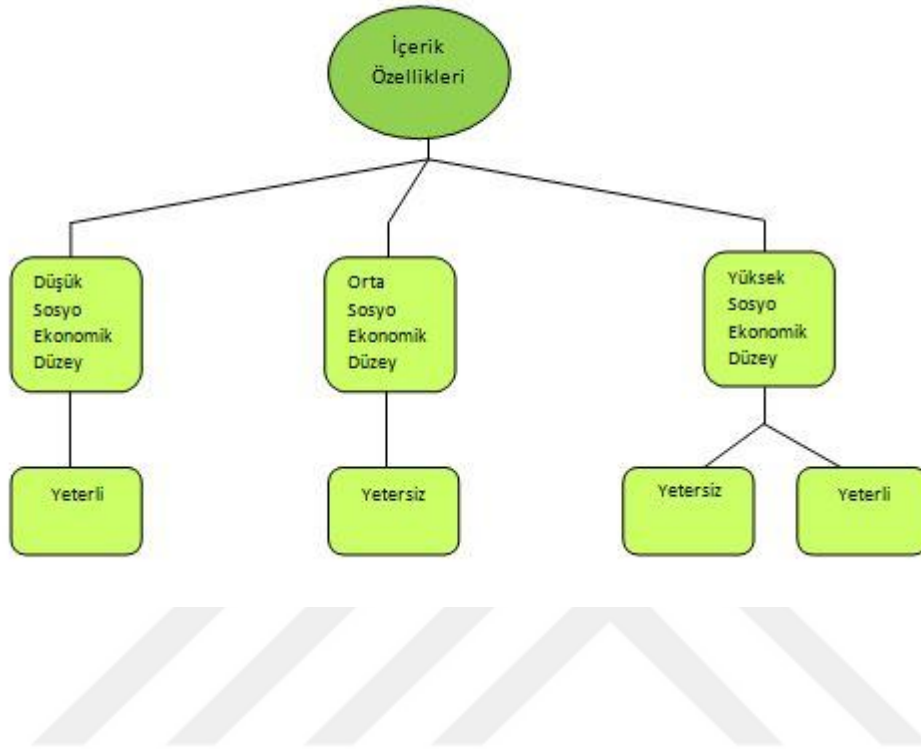
Şekil 4.1’de araştırmanın tema ve kategorilerine yer verilmiştir:

Şekil 4.1: Araştırmanın Tema ve Kategorileri

Şekil 4.1 incelendiğinde 3. Sınıf fen bilimleri ders kitabının incelenmesine yönelik oluşturulan temalar: İçerik, dil, anlatım ve üslup, öğrenme öğretme, teknik tasarım ve düzenleme ile ölçme ve değerlendirme özellikleri şeklinde oluşturulurken, bu temalarla ilişkili olarak düşük, orta ve yüksek sosyo ekonomik düzeydeki okullardaki öğretmenlerin görüşleri çalışmanın kategorileri bağlamında

uyum sağlayamamaktadır” gibi birbirinden farklı düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

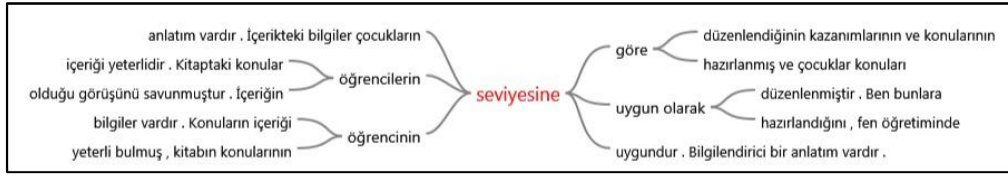
Şekil 4.1.2: İçerik Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar

İlkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi kitabının içerik özelliklerine ilişkin düşük düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler kitapların içeriğini öğrenci seviyesine uygun ve yeterli bulmuşlardır. Orta düzeydeki okuldaki öğretmenler kitapların içeriğinin yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Yüksek düzeydeki okuldaki öğretmenlerin bazıları içeriğin yetersiz ve öğrenci seviyesine uygun olmadığını ifade ederken bazı öğretmenler içeriğin yeterli ve öğrenci seviyesine uygun olduğunu belirtmişlerdir.

4.1.1. İçerik Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.1.2 incelendiğinde, düşük sosyo ekonomik düzeydeki Nahide Karakaya İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “içerik özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “içerik yeterlidir” ve “içerik öğrenci seviyesi uygundur”

kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.1.3'te verilmiştir:

Şekil 4.1.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Seviye” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.1.3 incelendiğinde düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrencilerin düzeyine uygun ve yeterli buldukları görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “içerik özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö1: Kitabın içeriğine ait görüşlerinde “İçerik dersin öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Kazanımlar dersin amaçlarına hitap etmektedir. Bilgilendirici bir anlatım tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin seviyesine uygun olarak bilimsel süreçleri gerçekleştirmeye yönelik olarak hazırlanmıştır. İçerik öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesine göre yeterli oranda bilgi içermektedir. Kitabın içeriği öğrencilerin konuyu anlamasındaki en önemli etkidir. İçeriği iyi bir şekilde hazırlanmamış kitaplar konunun öğrenmesinde ve öğretilmesinde etkili olmamaktadır. Bu açıdan şu an kullandığım fen bilimleri ders kitabının içeriğini beğeniyorum. Çünkü; gereksiz ve ağır bilgilerden arındırılmıştır. Yapılan değişiklikler ile içerik diğer ders kitaplarına oranla daha iyi düzenlenmiştir. İlkokul 3. Sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriğinden memnunuz. Bir üst sınıfa hazırlamada yeterli ön hazırlayıcı bilgiler vardır. Fakat kazanımların sürelerinin aylara bölünmesi açısından gereğinden fazla uzun periyotlara ayrılmıştır. Çünkü konunun içeriği ve kazanımlarının kazandırılmasında kısa süreli bir periyot yeterlidir. İçeriğin yeterli olması biz öğretmenlerin de ders işleyişini etkiler. Bundan dolayı fen bilimleri derslerinde çocuklar sıkılmıyorlar. Şu an kullandığımız İlkokul 3.sınıf

fen bilimleri ders kitabının içeriği önceki kitaplar içerisinde en iyi hazırlanmış kitaptır.”

Ö2: “İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabı içerik olarak çok iyi hazırlanmıştır. Kitabın etkinliklerinin içerik ile uyumu ve bağlantılı olması konunun kavranmasını da kolaylaştırmıştır. İçerik olarak, öğrencilerin anlayabileceği bir şekilde basitten zor doğru sıralı bir anlatım mevcuttur. Bu anlatımla öğrenciler konuya ait bilgileri çabuk kavramaktadırlar. Yalnız temaların arttırılmasıyla içerik daha da zenginleştirilebilir. Konulara verilen süre fazladır. Uzun süreli periyotta konular verilmiştir. Bana göre bu zaman kaybıdır. Çünkü öğrencilerin anlaması açısından konular 1-2 hafta süresinde değişiklik gösterebilir fakat bazı konulara 4-5 hafta süre verilmiştir. Bu gereksizdir. Kitapta bulunan konular öğrencilerin seviyesine göredir. Bu seviyedeki öğrenciler için kazanım sürelerinin kısa periyotlara bölünmesi gereklidir. Kitabın bilgilendirme yönü fazladır Bu da öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Konular basit düzeyde anlatıldığı için Fen Bilimleri dersi öğrencilere Hayat Bilgisi dersinden daha kolay bir ders olarak gelmiştir, Konuların günlük hayat ile iç içe olması ve içeriğin de günlük hayat ile bağlantılı olması kitabın iyi bir içerikle sunulduğunu göstermektedir.”

Ö3: “İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği öğrencilerin seviyelerine göre hazırlanmıştır. İçeriğin bu seviyedeki öğrenciler için yeterlidir. Çocukların fen öğrenmesi için başlangıç olan 3. Sınıfın bu içerikle daha da hevesli başlamıştır. Kitapta bulunan örnekler yeterlidir. Görsel anlatımlar ve şemalar ile içerik desteklenmiştir. Kitabın bilgilendirici yönü ağırlıktadır. Eksik anlatım ve bilgi yetersizliği yoktur. Yalnız uygulamalı etkinlikler çoğaltılabilir.”

Ö4: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği seviyeye uygundur. İçerik çocukların derse olan ilgisini arttırmıştır ve şu an kullandığımız fen bilimleri ders kitabı fen bilimlerini sevdirecek nitelikte ve düzeydedir. İçeriğin basit düzeyde anlatılması 3. Sınıf öğrencilerinin fen bilimlerine olan merakını

da arttırmıştır. İleri ki dönemde fen bilimlerinin temelini oluşturması açısından fen bilimleri ders kitabının içeriğinin öğrencilere temel açısından ön bilgidir. İçeriğin sunulmuş tarzı ve sıralanışı fen öğretimi açısından basitten zora doğru gidilmesi içeriğin daha kolay anlaşılmasını sağlamıştır. Ders kitabındaki konular öğrenciyi sorgulama, araştırma, inceleme ve başka kaynaklara yönlendirmeye de teşvik etmektedir. Kitapta gereksiz bilgilerin olmaması öğrencilerin anlamasını da kolaylaştırmıştır. Kitabın içerisindeki sunulan metinlerin açıklanması, pekişmesi ve yorumlanması için görsel unsurlar içerikle uyumlu bir şekilde verilmiştir.”

Ö5: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği öğrencilerin seviyesine uygundur. İçerik öğrencilerin seviyesine uygun olarak yüzeysel bir şekilde anlatılmış, basit bir anlatım kullanılarak öğrencilerin derse olan ilgisini ve merakını canlı tutmuştur. Öğrencilerin 4. sınıf fen bilimleri dersine hazır olmaları açısından 3. Sınıf fen bilimleri konuları yeterlidir. Bilgilendirici bir anlatım vardır. Kitapta bulunan içerikle öğrenciler o konuya ait soruları rahatlıkla cevaplamaktadırlar. İçerik 3. sınıf öğrencisinin seviyesine göre yeterlidir fakat bunun yanında etkinlikler daha da çoğaltılabilir. İçeriğin basit düzeyde öğrenciye sunulması öğrencinin Fen dersine bakış açısını değiştirmektedir. Kitapta bulunan konularla öğrenciler günlük hayatı ilişkilendirmektedir. Bu da derslerimizin eğlenceli geçmesini ve derse olan ilgiyi de arttırmaktadır.”

Sosyo – ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundaki 3. sınıfları okutan 5 sınıf öğretmeniyle yapılan görüşmeler doğrultusunda ilkokul fen bilimleri ders kitabının içeriğinin yeterli olduğunu savunmuşlardır. 3. sınıfın fen bilimleri dersinin öğrenilmesi için başlangıç seviyesi olduğunu ve 3. sınıfta sağlam temellerin atılması için iyi derecede hazırlanmış ders kitabının fen öğreniminde ve öğretiminde etkili olacağını belirtmişlerdir. Böylelikle kullandıkları fen bilimleri ders kitabının bu özelliklerde hazırlandığını savunmuşlardır. Öğrencinin başlangıç aşamasında fen dersini sevmesi için içeriğinin öğrencinin seviyesine uygunluğunun önemli olduğunu vurgulamışlardır. İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının da öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu öğrencilerin zorlanmadan isteyerek fen bilimleri dersine

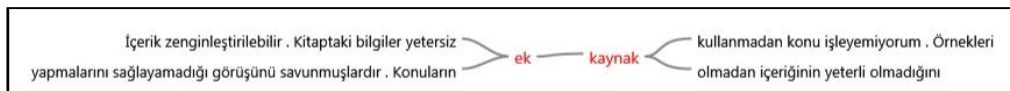
katıldıklarını belirtmişlerdir. Kitapta bilgilendirici bir anlatımın hâkim olduğunu bilgi eksikliklerinin olmadığını vurgulamışlardır. Kazanımlar ile içeriğin bağlantılı olması kitabın içeriğinin iyi hazırlanmış olduğunun göstergesi olduğunu belirtmişlerdir. Kitaptaki konuların günlük hayat ile bağlantılı olmasının öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığı ve bir sonraki yıl için fen bilimleri dersinin temellerinin atıldığını ifade etmişlerdir. İçeriğin öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesine uygun olmasının, basitten zora doğru bir anlatımın mevcut olmasının kitabın etkililiğini arttırdığını vurgulamışlardır.

4.1.2. İçerik Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.1.2 incelendiğinde, orta sosyo-ekonomik düzeydeki Fatih Mehmet İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “içerik özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “içerik yetersizdir” ve “ek kaynak kullanıyorum” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.1.4 ve Şekil 4.1.5’te verilmiştir:

Şekil 4.1.4: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “İçerik Yetersizdir” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.1.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Ek Kaynak” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağacı incelendiğinde orta sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içerik bağlamında yetersiz olduğunu ve ek kaynak kullanmak durumunda kaldıklarını ifade etmektedirler. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “içerik özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö6: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi birkaç yıl önce programa alındı. 4. sınıfa hazırlık özelliği taşıyor. Kitabın içeriğinde yetersizlik var. Konular çok yetersiz, kısır döngü içerisindedir. Sürekli bilgiler tekrar edilmiştir. Kitabı içerik olarak yetersiz buluyorum. Konunun süresi 3-4 haftaya ayrılmış fakat öğrenci onu iki ders saatinde bitirebiliyor. Bunun yerine tekrar yapıyoruz. Yeni konular eklenebilir. İçerik zenginleştirilebilir. Kitaptaki bilgiler yetersiz ek kaynak kullanmadan konu işleyemiyorum. Örnekleri yetersizdir. Örnekler daha da zenginleştirilebilir. Etkinlik çalışmaları yetersizdir. Öğrencilerin kitaptaki bilgiler ile konuyu kavramasının zor olacağını düşünüyorum.

Ö7: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği yetersizdir. Kitaptaki örnekler çoğaltılabilir. Kitapta deneyler olmalıdır. Anlatılacak olan gözleme dayalı olmalıdır. Günlük hayattan alınan konular vardır fakat çocuklar bunları yapabilmeleri için doğa ile iç içe olmalıdırlar. Günlük hayattan alınan konular olmasına rağmen günlük hayatla konuları bağdaştıramıyorum. Okuyoruz ama uygulama olarak kitabı yetersiz buluyorum. Çünkü konuların içeriği de kitaptaki konulara ve temalara göre yetersizdir.

Sosyo-ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet ilkokulundan 3. sınıfları okutan iki öğretmen ile yapılan görüşmelerde İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriğinin yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Kitaptaki bilgilerin yetersiz olduğunu, örneklerin çoğaltılması gerektiğini belirtmişlerdir. Kitaptaki uygulamaların yetersizliği öğrencilerin doğa ile uygulamalı bire bir eğitim yapma olanağı sağlayamadığı görüşünü savunmuşlardır. Konuların ek kaynak olmadan içeriğinin yeterli olmadığını vurgulamışlardır. İçeriğin daha da zenginleştirilerek ve günlük hayata dair uygulamalı deneyler verilerek hazırlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

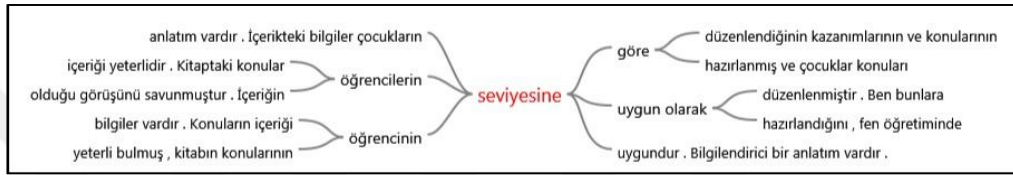
4.1.3. İçerik Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.1.2 incelendiğinde, yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki Koç İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “içerik özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “içerik yetersiz” ve “konular az ve çabuk bitiyor” ve “konular

öğrenci seviyesine uygun ya da değil” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağaçları Şekil 4.1.6 ve 4.1.7’de verilmiştir:

Şekil 4.1.6: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Konular” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.1.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenci Seviyesi” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenlerin bazıları 3. sınıf fen bilimleri ders kitabını içerik bağlamında yetersiz bulurken bazıları kitabın içeriğinin yeterli olduğunu öğrenci seviyesine genel olarak uygun olduğunu ifade etmektedirler. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “içerik özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadelerden aşağıda verilmiştir:

Ö8: İlkokul 3.sınıf fen bilimleri ders kitabı içerik olarak hem teorik hem de uygulamaya dönük bilgiler vardır. Konuların içeriği öğrencinin seviyesine uygundur. Bilgilendirici bir anlatım vardır. İçerikteki bilgiler çocukların seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir. Ben bunlara ek olarak kitap ile paralel bir biçimde Çocukları laboratuvara götürüyorum böylelikle içeriğin kavranmasını kolaylaştırıp daha da zenginleştiriyorum. Kitap içerik olarak iyi hazırlanmıştır. Konuların kazanımları öğretim programıyla uyumludur. Fakat öğretmen kılavuz kitabının olmayışı öğretmenler açısından bizi zorlamaktadır. Ders kitabı ile çalışma kitabının olması kitabın kullanımını kolaylaştırmıştır. Diğer kitapların çalışma kitaplarının ayrı olması öğrenci açısından

dezavantajdır. Çünkü konudan sonra hemen etkinlerin olması konuyu bölmeden çocukların soruları cevaplamasına olanak tanımaktadır.

Ö9: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği yeterlidir. Çocukların fene dair ilk izlenimleri ve ilk bilgileri öğrenmesi açısından başlangıç seviyesi olarak kitabın içeriği yeterlidir. Kitaptaki konular öğrencilerin seviyesine göre hazırlanmış ve çocuklar konuları anlamakta zorluk çekmemektedirler. Kitaptaki konularla görseller ve örnekler arasında uyum vardır. Konuya dair verilen görsel resim sayesinde çocuk o konuya ait ne verilmek istendiğini anlamaktadır. Bu da soyut olan fen bilimleri dersini somut hale getirip 3. sınıf seviyesindeki bir öğrencinin fene dair olumlu izlenimler geliştirmesini sağlamaktadır. Kitabın içeriğinde bakacak olursak kitapta günlük hayata dair bilgiler de yer almaktadır. Yalnız içerikler deney ve gözlem ile pekiştirilmelidir.

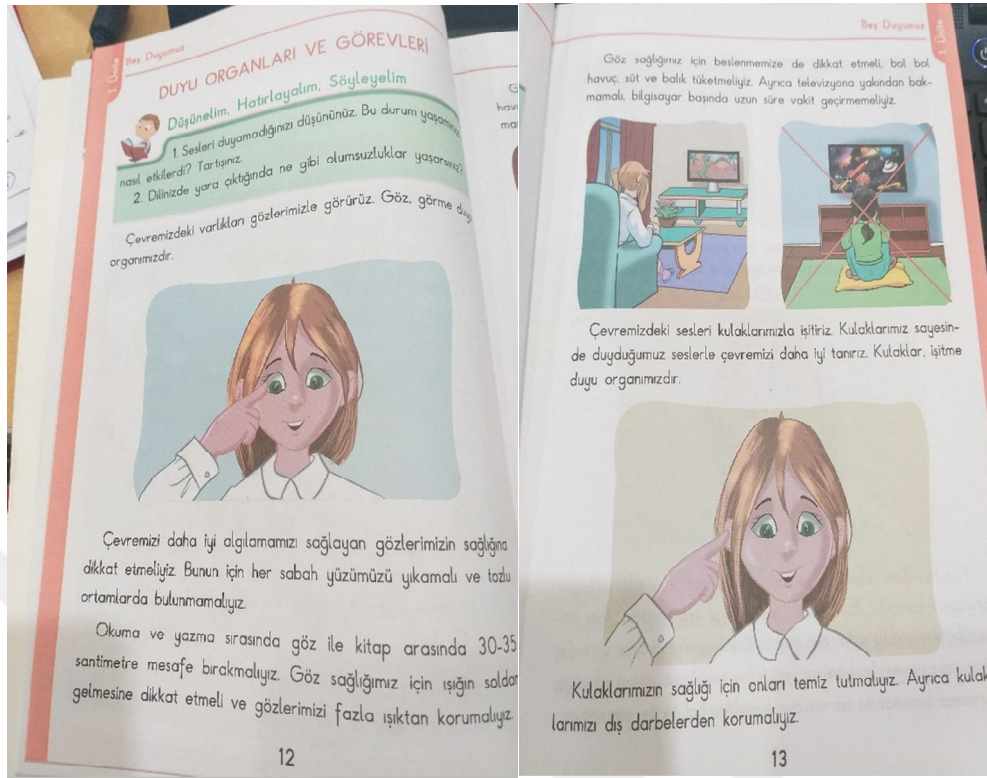
Ö10: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği yetersizdir. Konular arttırılmalıdır. İçeriğe ilaveler yapılmalıdır. İçerik alıştırmalar, etkinlikler ile desteklenmelidir. Evet alıştırmalar ve etkinlikler var fakat bu yeterli değildir. İçerikte teorik bilgiler yetersizdir. Ben içeriği yeterli bulmuyorum konuların öğrenilmesi ve pekiştirilmesi açısından içeriğin daha da zenginleştirilmesi gerekiyor.

Ö11: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriği yetersizdir. Konu anlatımındaki bilgileri yeterli bulmuyorum, Bilgiler yetersizdir, Konulara eklemeler yapılmalıdır. Konular az ve konular çabuk bitiyor. 3. sınıf öğrenci için bu konular hem az ve teorik olarak da yetersizdir. Kitabın konuya ait öğrenciye aktarmak istediği bilgileri de yetersiz buluyorum.

Sosyo-ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokulu 3. sınıfları okutan dört öğretmen ile yapılan görüşmelerde iki öğretmen (Ö8 ve Ö9) kitabın içeriğini yeterli bulmuş, kitabın konularının öğrencinin seviyesine göre düzenlendiğini kazanımlarının ve konularının birbiriyle uyum içinde olduğu görüşünü savunmuştur.

İçeriğin öğrencilerin seviyesine uygun olarak hazırlandığını, fen öğretiminde etkili bir kitap olduğunu belirtmişlerdir. Diğer iki öğretmen ise (Ö10 ve Ö11) kitabın içerik açısından yetersiz olduğunu, kitabın hem teorik hem de uygulama açısından eksik olduğunu ifade etmişlerdir. Bilimsel içeriğin ve alıştırmaların yetersiz olması öğrencilerin konuyu kavramasını zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Etkinliklerin ve alıştırmaların eksik olması konuya ait öğrenmeleri de yetersiz kıldığını savunmuşlardır.

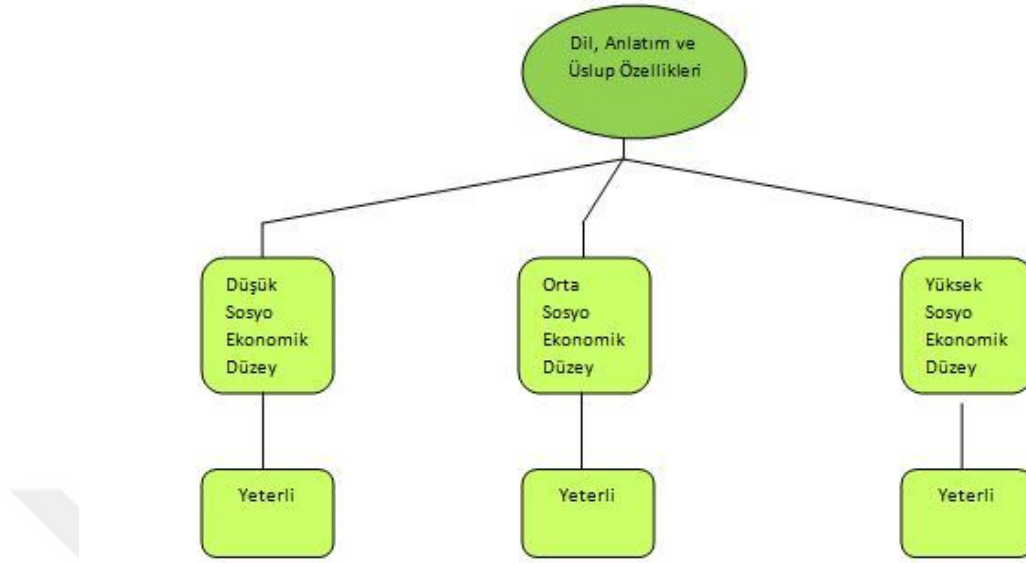
Sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundaki öğretmenler kitabın içeriğini yeterli bulmuşlardır. Kitabın öğrencilerin seviyesine göre düzenlendiğini, başlangıç seviyesine göre fen bilimleri dersinin çocuklarda olumlu izlenimler yaratması açısından yeterli ve iyi bir kitap olduğu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulunda iki öğretmen (Ö6, Ö7) ile yapılan görüşmelerde kitabın içeriğinin yetersiz olduğunu konuların az olduğunu, örnekler ve etkinliklerin öğrencilerin konuyu kavraması için yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir. İçerik yetersizliğinden dolayı ek kaynaklardan yararlandıklarını ifade etmişlerdir. Kitabın teorik ve uygulama açısından yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Konuların günlük hayatla bağlantılı olması gerektiğini, doğa ile iç içe bir ders ile fen bilimlerinin öğrenebileceğini, kitapların da buna göre hazırlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sosyo ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokulundan 4 öğretmen ile (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) yapılan görüşmelerde Ö8 ve Ö9 kitabın içeriğinin yeterli olduğunu, 3. sınıf seviyesindeki öğrenciler için basitten zora doğru anlatımları ile öğrencilerin anlamasını kolaylaştırdığını belirtirken; Ö10 ve Ö11 kitabın içeriğinin yetersiz olduğunu, konu anlatımlarının anlatılan konu için yetersiz olduğunu içerikte düzenlemeler yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Şekil 4.1.8'de kitaptan örnek bir içeriğe yer verilmiştir:

Şekil 4.1.8: İlkokul Üçüncü Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Duyu Organları Konusu İçeriği

4.2. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Dil , Anlatım Üslup Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

. Araştırmada öğretmenlere sorulan ikinci soruya ilişkin oluşturulan düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzey kategorilerine ait kelime bulutu Şekil 4.2.1 ve kodlar Şekil 4.2.2’de verilmiştir:

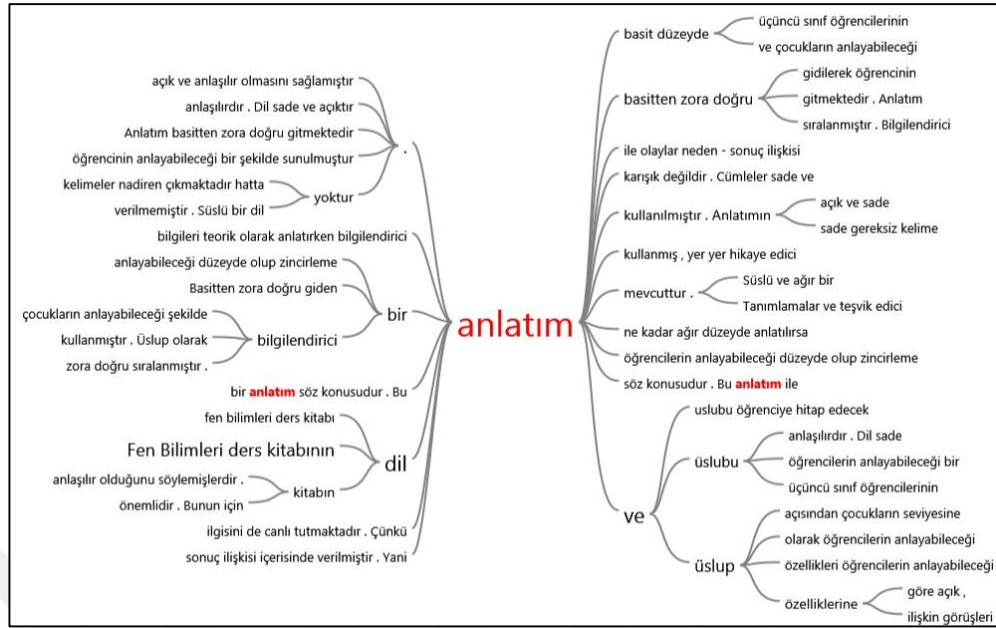

Şekil 4.2.2: Dil, Anlatım ve Üslup Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar

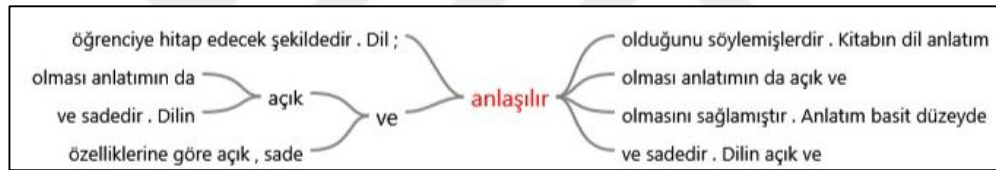
İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri dersi kitabının dil, anlatım ve üslup özelliklerine ilişkin düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenler kitaplarda kullanılan *dilin*, *öğrenci düzeyine uygun*, *sade ve anlaşılır olduğunu* ifade etmişlerdir.

4.2.1. Dil, Anlatım ve Üslup Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.2.2 incelendiğinde, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki Nahide Karakaya Okulunda çalışan öğretmenlerin “*içerik özellikleri*” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “*dil ve anlatım öğrenci seviyesine uygundur*” ve “*anlaşılır bir dil kullanılmış*” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.2.3 ve Şekil 4.2.4’te verilmiştir:

Şekil 4.2.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlatım” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.2.4: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlaşılır Dil” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil ve anlatım özellikleri bağlamında öğrencilerin düzeyine uygun buldukları görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “*dil, anlatım ve üslup özellikleri*” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö1: *İlkokul 3.sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri öğrencilerin anlayabileceği şekilde düzenlenmiştir. Dil sade ve akıcıdır. Öğrencilerin anlamasını zorlaştıracak ağır ve süslü bir dil kullanılmamıştır. Dil açık ve anlaşılırdır. 3. sınıf öğrencilerinin anlayabileceği bir dil kullanılmıştır. Yabancı kelimelerden kaçınılmıştır. Kitapta öğrencilerin bilmedikleri kelimeler nadiren çıkmaktadır hatta yoktur. Anlatım basitten zora doğru gitmektedir. Anlatım öğrencilerin anlayabileceği düzeyde olup*

zincirleme bir anlatım söz konusudur. Bu anlatım ile olaylar neden-sonuç ilişkisi içerisinde verilmiştir. Yani anlatım karışık değildir. Cümleler sade ve anlaşılırdır.

Ö2: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslubu üçüncü sınıf öğrencilerinin anlayabileceği şekilde cümleler kurulmuştur. Dil açık ve sadedir. Anlatılmak istenen doğrudan öğrencinin anlayabileceği bir şekilde sunulmuştur. Anlatım basitten zora doğru gidilerek öğrencinin kavramasını kolaylaştırmıştır. Süslü ve çocuğu sıkacak bir dil kullanılmamıştır. Dilin ağır olması çocuğun derse olan ilgisini azaltırdı. Bunlar düşünülerek eğitim uzmanları dili basit düzeyde kullanmıştır. Üslup olarak bilgilendirici bir anlatım mevcuttur. Tanımlamalar ve teşvik edici anlatımlar mevcuttur. Kitapta genellikle tanımlayıcı anlatımlar vardır.

Ö3: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabı dil anlatım ve üslup açısından çocukların seviyesine uygundur. Gereksiz kavramlara yer verilmemiştir. Süslü bir dil yoktur. Anlatım basit düzeyde ve çocukların anlayabileceği şekilde bilgilendirici bir anlatım kullanılmıştır. Anlatımın sade gereksiz kelime ve cümlelerden oluşmaması konunun daha iyi kavranmasını sağlar. Kitabın dil ve anlatımı sade ve gereksiz ifadelerden arındırılmıştır. Üslup olarak bilgileri teorik olarak anlatırken bilgilendirici anlatım kullanmış, yer yer hikâyeye edici anlatımlarda bulunmaktadır. Geniş zaman ifadeleri kullanılmıştır.

Ö4: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslubu öğrenciye hitap edecek şekildedir. Dil; anlaşılır ve sadedir. Dilin açık ve anlaşılır olması anlatımın da açık ve anlaşılır olmasını sağlamıştır. Anlatım basit düzeyde üçüncü sınıf öğrencilerinin anlayabileceği şekilde düzenlenmiştir. Basitten zora doğru giden bir anlatım mevcuttur. Süslü ve ağır bir dil yoktur.

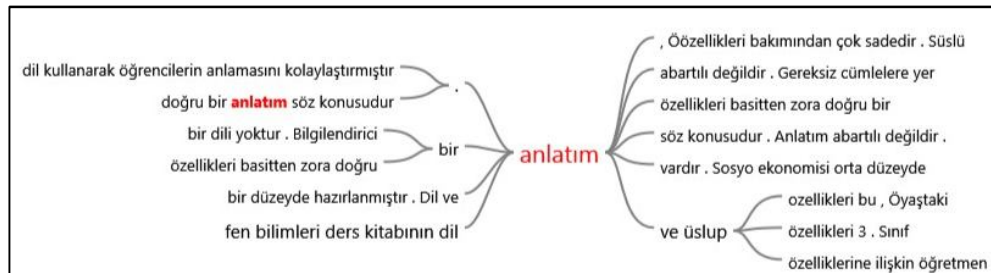
Ö5: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslubu anlaşılırdır. Dil sade ve açıktır. Anlatım basitten zora doğru sıralanmıştır.

Bilgilendirici bir anlatım kullanılmıştır. Anlatımın açık ve sade olması öğrencilerin derse olan ilgisini de canlı tutmaktadır. Çünkü anlatım ne kadar ağır düzeyde anlatılırsa öğrencinin o derse olan ilgisi azalır. Fen bilimleri dersi de üçüncü sınıfta fenin temellerini atması bakımından önemlidir. Bunun için kitabın dil anlatım ve üslubu öğrencilerin anlayabileceği bir düzeyde ve sadedir.”

Sosyo ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulunda 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özelliklerinin açık, sade ve anlaşılır olduğunu söylemişlerdir. Kitapta dil anlatım ve üslup olarak öğrencilerin anlayabileceği düzeyde dil kullanılmış, anlatımlar bu dil ile desteklenmiştir. Kullanılan dilin sade olmasından dolayı anlatımında öğrenciler açısından kolay kavranabilecek bir anlatımın olduğunu belirtmişlerdir. Üslubun gösterişten uzak ve sade olması öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığını ve kazanımların daha çabuk kavranmasını sağladığını ifade etmişlerdir.

4.2.2. Dil, Anlatım ve Üslup Teması Orta Sosyo Ekonomik Düzey

Şekil 4.2.2 incelendiğinde, orta sosyo-ekonomik düzeydeki Fatih Mehmet İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “dil, anlatım ve üslup özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “kitapta kullanılan dil öğrenci seviyesine uygundur” kodu oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.2.5 ve Şekil 4.2.6’da verilmiştir:

Şekil 4.2.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlatım” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.2.6: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlayabilecek” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde orta sosyo ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil, anlatım ve üslup özellikleri bağlamında öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “*dil, anlatım ve üslup özellikleri*” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

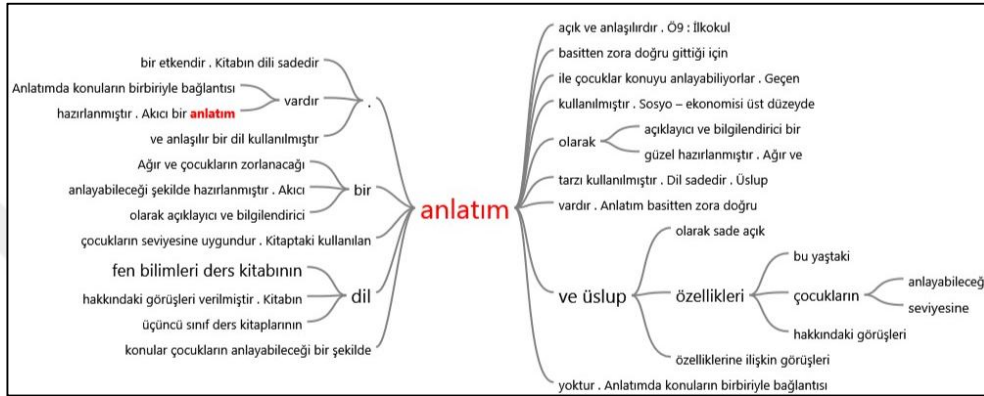
Ö6: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil özellikleri öğrencilerin anlayabileceği şekilde sade bir dil kullanılmıştır. Öğrenciler ilkokul 3. sınıfta fen bilimleri ile tanışır. Ağır bir dil kullanılması öğrenciyi tanıma aşamasında dersten soğutur. Fakat ders kitabı sade basit bir dil kullanarak öğrencilerin anlamasını kolaylaştırmıştır. Anlatım özellikleri basitten zora doğru bir anlatım söz konusudur. Anlatım abartılı değildir. Gereksiz cümlelere yer verilmemiştir.

Ö7: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri bu, yaştaki çocukların anlayabileceği bir düzeyde hazırlanmıştır. Dil ve anlatım, özellikleri bakımından çok sadedir. Süslü bir dili yoktur. Bilgilendirici bir anlatım vardır.

Sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan iki öğretmen ile yapılan görüşmelerde İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri 3. sınıf öğrencilerinin seviyelerine uygun olarak düzenlendiğini belirtmişlerdir. Kitapta süslü, ağır bir anlatımın bulunmadığını, sade açık ve anlaşılır bir anlatımla hazırlandığını ifade etmişlerdir. Kitaptaki üslubun sade olduğunu gereksiz cümlelere yer verilmediğini vurgulamışlardır.

4.2.3. Dil, Anlatım ve Üslup Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.2.2 incelendiğinde, yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki Koç İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “dil, anlatım ve üslup özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “dil sade ve anlaşılır” ve “anlatım öğrenci seviyesine uygun” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağaçları Şekil 4.2.7 ve 4.2.8’de verilmiştir:

Şekil 4.2.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Anlatım” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.2.8: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Üslup” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil, anlatım ve üslup özellikleri bağlamında sade, anlaşılır ve öğrenci seviyesine uygun olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “dil, anlatım ve üslup özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö8: İlkokul 3. sınıf ders kitaplarının dil anlatım ve üslup özellikleri çocukların seviyesine uygundur. Kitaptaki kullanılan anlatım ile çocuklar

konuyu anlayabiliyorlar. Geçen yıl ki Hayat Bilgisi konularının Fen bilimlerine aktarılması çocukların anlamalarını daha da kolaylaştırdı. Bunun yanında kitapta sade ve anlaşılır bir dil kullanılması konuyu kavramasında ve çocuğun derse olan ilgisinin artmasında bir etkidir. Kitabın dili sadedir. Anlatım açık ve anlaşılırdır.

Ö9: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri çocukların seviyesine uygun olarak hazırlanmıştır. Kitaptaki paragraflar birbiriyle bağlantılıdır. Verilen konular çocukların anlayabileceği bir şekilde anlatım tarzı kullanılmıştır. Dil sadedir. Üslup sade ve anlaşılırdır.

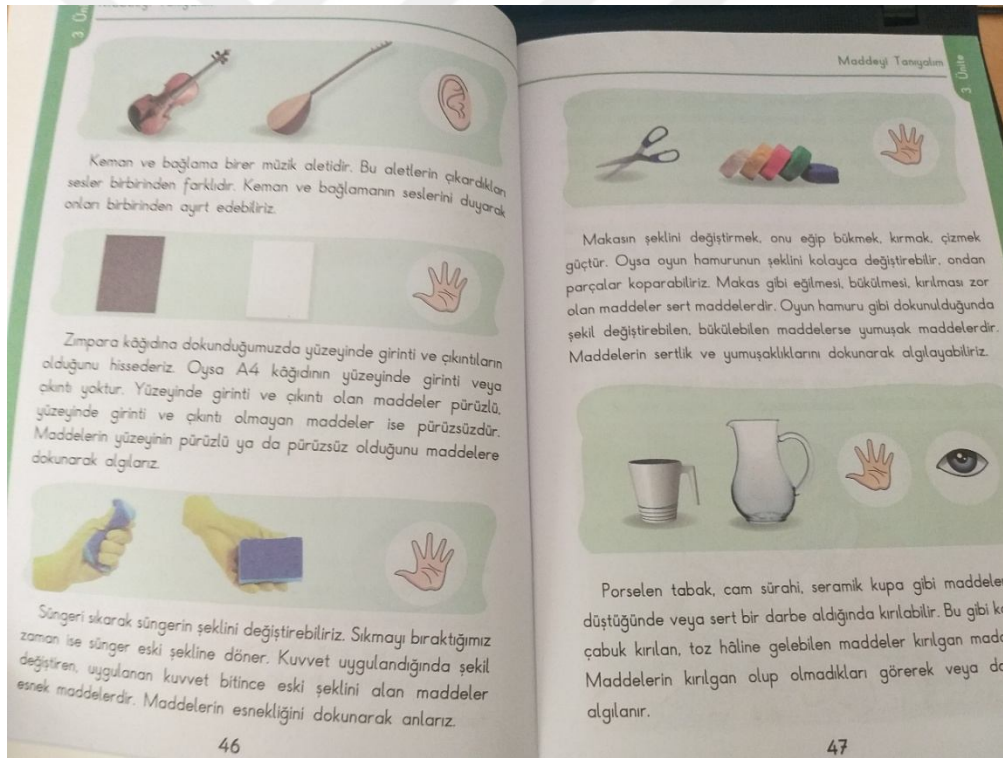
Ö10: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri çocukların anlayabileceği şekilde hazırlanmıştır. Akıcı bir anlatım vardır. Anlatım basitten zora doğru gittiği için öğrencilerin bilgileri kavraması daha da kolaylaşmıştır. Açık, anlaşılır bir anlatımın olması ve bu anlatımların görsel öğelerle desteklenmesi anlatımı daha basit hale getirmiştir. Üslup olarak gereksiz cümlelerden ve kelimelerden kaçınılmıştır. Dil sadedir ağır bir dil kullanılmamıştır.

Ö11: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri bu yaştaki çocukların seviyesine uygundur. Dil sadedir. Öğrencilerin anlayabileceği sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Anlatım olarak güzel hazırlanmıştır. Ağır ve çocukların zorlanacağı bir anlatım yoktur. Anlatımda konuların birbiriyle bağlantısı vardır. Anlatım olarak açıklayıcı ve bilgilendirici bir anlatım kullanılmıştır.

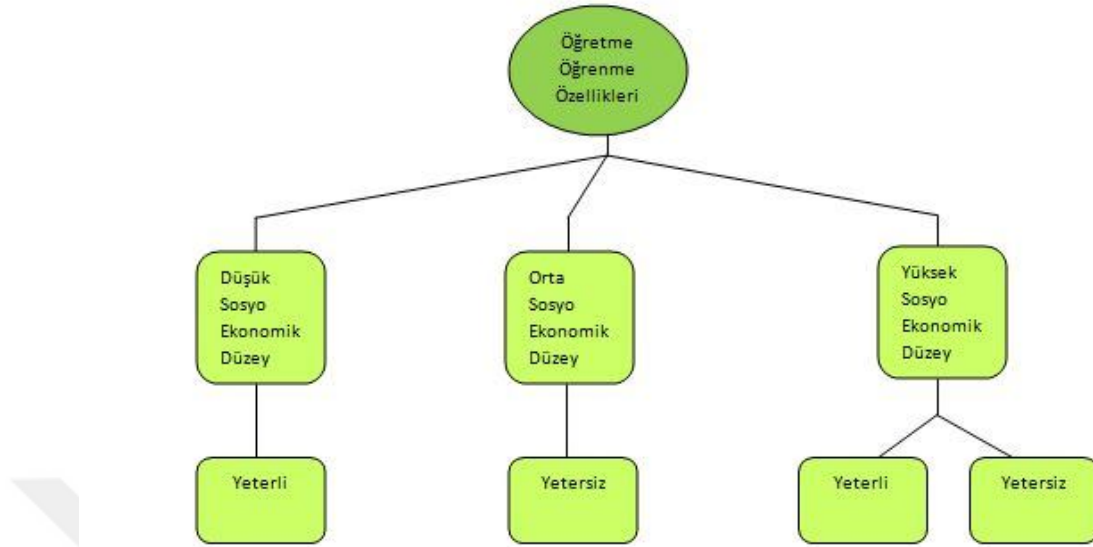
Sosyo – ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokuldaki öğretmenlerin ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özellikleri bağlamında kitabın dil anlatım ve üslup özelliklerinin sade,açık ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyo-ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundan beş öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde kitabın dil anlatım ve üslup özelliklerinin öğrencilerin seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirtmişlerdir.

Kitabın dil, anlatım ve üslup özelliklerinin sade, açık ve anlaşılır olduğunu ifade etmişlerdir. Sosyo-ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan iki öğretmen (Ö6, Ö7) ile yapılan görüşmelerde kitabın dil anlatım ve üslup özelliklerinin öğrencilerin seviyelerine uygun olarak düzenlendiğini, dil, anlatım özelliklerinin sade ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir. Sosyo-ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulunda dört öğretmen (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) ile yapılan görüşmelerde kitabın dil, anlatım ve üslup özelliklerin açık, sade ve anlaşılır olduğunu öğrencilerinin seviyelerine uygun olarak düzenlendiğini ifade etmişlerdir. Şekil 4.2.9'da kitabın dil, anlatım ve üslup özelliklerini gösteren bir etkinlik örneğine yer verilmiştir:

Şekil 4.2.8: İlkokul Üçüncü Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Dil, Anlatım ve Üslubuna İlişkin Örnek

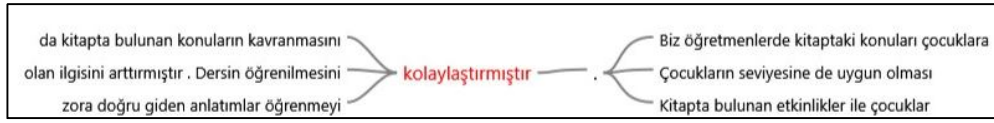

Şekil 4.3.2: Öğrenme ve Öğretme Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar

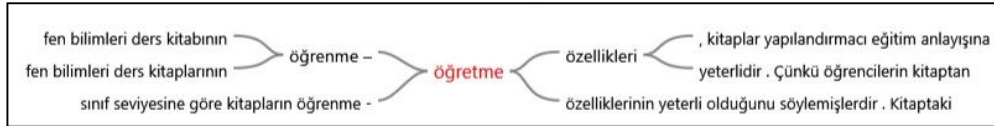
İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme öğretme özelliklerine ilişkin düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenler kitaplarda kullanılan öğrenme öğretme etkinliklerinin öğrenci düzeyine uygun olduğunu kabul etmekle birlikte bazıları yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

4.3.1. Öğrenme ve Öğretme Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.3.2 incelendiğinde, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki Nahide Karakaya Okulunda çalışan öğretmenlerin “öğrenme ve öğretme özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “öğrenmeyi kolaylaştırır” ve “öğrenci seviyesine uygundur” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.3.3 ve Şekil 4.3.4’te verilmiştir:

Şekil 4.3.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenmeyi Kolaylaştırma” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.3.4: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğretme” Kelimesi Sıklığı

Kelime bulutları incelendiğinde düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri dersi kitabının öğrenme ve öğretme özellikleri bağlamında öğrencilerin düzeyine uygun ve yeterli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “öğrenme ve öğretme özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadelerden aşağıda verilmiştir:

Ö1: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitaplarının öğrenme – öğretme özellikleri, kitaplar yapılandırmacı eğitim anlayışına göre hazırlanmıştır. Öğretmenin yanında öğrencinin aktif olmasını sağlamıştır. Kitaptaki konu geçimine başlamadan önce öğrencilere sorular sorması onların zihinlerinde konuya ait bilgilerin neler olduğunu canlandırır. Aynı zamanda bilgi verici anlatımlarda vardır. Öğrenciler denemeye girdikleri zaman çok fazla yanıtları çıkmıyor. Öğrenmeyi sağlayabiliyor. Günlük hayattan alınan konular yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlıyor. Eğitim programlarımız da yapılandırmacı anlayışına uygun olarak düzenlenmiştir.

Ö2: Çocuklar en iyi fen bilimlerini öğreniyor. Çok güzel hazırlanmış, yaparak yaşayarak öğrenmeler var. Okulumuzda laboratuvar olmasa da uygulamalar kitapta var. Çocuklar kitaptaki konuları öğrenmede zorlanmıyorlar çünkü kitapta açık anlaşılır ifadeler kullanılmıştır. Bilgiler

neden – sonuç ilişkisi içerisinde açıklanmıştır. Kitabın öğrenme özellikleri yeterlidir.

Ö3: Çocukların en sevdiği derslerden biridir. Kendi hayatlarıyla ilgili konular bilgiler vardır. Bu da onların derse olan ilgisini arttırmıştır. Dersin öğrenilmesini kolaylaştırmıştır. Biz öğretmenlerde kitaptaki konuları çocuklara aktarmakta zorlanmıyoruz çünkü kitaptaki sıralı basitten zora doğru giden anlatımlar öğrenmeyi kolaylaştırmıştır. Çocukların seviyesine de uygun olması kitabın kullanılabilirliğini arttırmıştır.

Ö4: Kitapta bulunan deneyler ve konu anlatımı yeterlidir. Kazanımlara yönelik etkinlikler vardır fakat bu etkinlikler arttırılabilir. Konulara ayrılan süre fazla olduğundan öğrencilerin %90'ı konuyu kavrayabiliyor. Kitapta bulunan ön çalışmalar sayesinde biz öğretmenlerde konuya nasıl giriş yapacağımızı nasıl başlayacağımızı çocukların zihninde merak duygusu uyandırmasını sağlıyoruz. Kitapta önce sorular sorularak o konu hakkındaki ön bilgileri harekete geçirme olması konuyu başlangıç aşamasında anlaşılır kılıyor. İçeriğe ait kazanımların konuyla ilgili olması öğrenmeyi kolaylaştırıyor. Eğitim programlarımızın yapılandırmacı anlayışa sahip olması ders kitaplarının da bunlara göre düzenlenmesi öğrenmeyi sağlamaktadır.

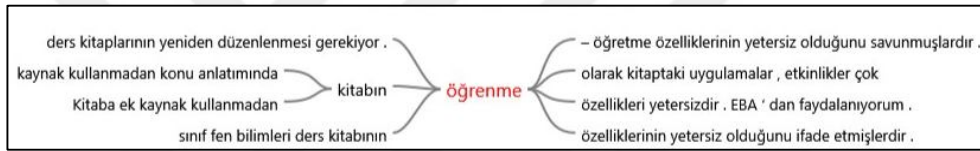
Ö5: Öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesine göre kitapların öğrenme-öğretme özellikleri yeterlidir. Çünkü öğrencilerin kitaptan yararlanabilmesi için öncelikle kitabın anlaşılabilir bir dilinin olması gerekmektedir. Kitabın anlatımı öğrenme özelliğini belirler. Kitapta basitten zora doğru açıklamalı bir anlatım kullanılmıştır. Bu da kitapta bulunan konuların kavranmasını kolaylaştırmıştır. Kitapta bulunan etkinlikler ile çocuklar daha kolay öğrenme sağlamışlardır. Örneğin; pil kullanımı konusunda kitapta uygulamalı örnekler vardır. Bu da çocuğun ilgisini çekmektedir. Konuların günlük hayatla bağlantılı olması da öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.

Sosyo-ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundan beş öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde İlkokul 3. sınıf fen

bilimleri ders kitabının öğrenme – öğretme özelliklerinin yeterli olduğunu söylemişlerdir. Kitaptaki kazanımlar ile konuların birbiriyle bağlantılı olması öğrenmeyi daha da kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Yapılandırmacı eğitim anlayışıyla oluşturulan yeni fen bilimleri öğretim programlarının kitaplarda da benimsendiğini belirtmişlerdir.

4.3.2. Öğretme ve Öğrenme Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.3.2 incelendiğinde, orta sosyo-ekonomik düzeydeki Fatih Mehmet İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “öğrenme ve öğretme özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “öğrenme öğretme etkinlikleri yetersiz” kodu oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.3.5’te verilmiştir:

Şekil 4.3.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenme” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağacı incelendiğinde orta sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme ve öğretme özellikleri bağlamında yetersiz olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “öğrenme ve öğretme özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö6: *Kitaba bağlı kalmıyorum. Çünkü kitaptaki konular yetersizdir. Fen bilimleri ders kitaplarının yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Öğrenme olarak kitaptaki uygulamalar, etkinlikler çok yetersizdir. Başka kaynak kullanmadan konuları anlatamıyoruz. Eğitim programları ve kitapları yeniden gözden geçirilmelidir.*

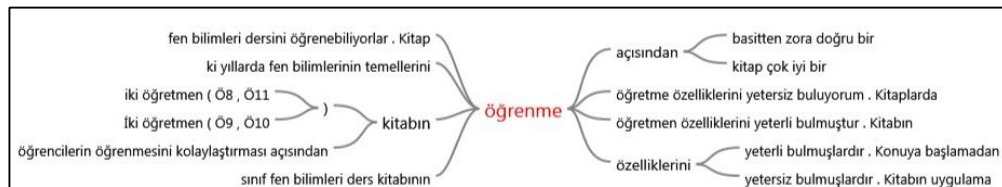
Ö7: *Kitaba ek kaynak kullanmadan kitabın öğrenme özellikleri yetersizdir. EBA’ dan faydalaniyorum. Kitaptaki uygulamalı etkinlikler varsa*

onları yapıyorum geri kalan konu anlatımında kitap yetersizdir. Daha fazla uygulamalı deneyler eklenmelidir. Etkinlik sayısı arttırılmalıdır. Kazanımlar arttırılmalıdır.

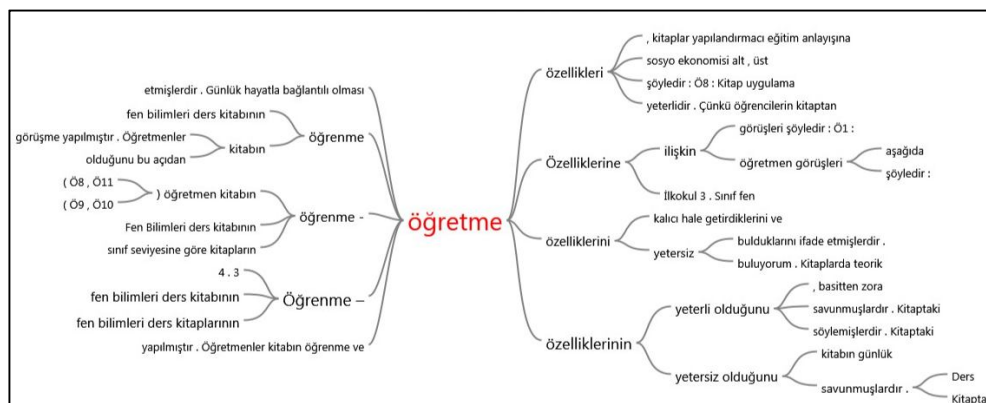
Sosyo-ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet ilkokulundaki iki öğretmen ile yapılan görüşmelerde İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme – öğretme özelliklerinin yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Ders anlatımında kitaba bağlı kalmadıklarının, kitabın öğrenme özelliklerinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Kitaptaki etkinliklerin ve deneylerin az olduğunu, kazanımların arttırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

4.3.3. Öğretme ve Öğrenme Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.3.2 incelendiğinde, yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki Koç İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “öğrenme ve öğretme özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “öğretme öğrenme etkinlikleri yeterli” ve “öğretme ve öğrenme etkinlikleri yetersiz” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağaçları Şekil 4.3.6 ve 4.3.7’de verilmiştir:

Şekil 4.3.6: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğrenme” Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.3.7: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Öğretme” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenlerden bazıları 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme ve öğretme özellikleri bağlamında yeterli görürken bazılarının da yetersiz buldukları görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “öğrenme ve öğretme özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö8: Kitap uygulama açısından yetersizdir. Uygulamalar arttırılmalıdır. Kitaptaki konuların sonunda konuya dair fazla uygulamalar olması konun kavranmasını kolaylaştıracaktır. Kitapta daha fazla görselleştirmeler yapılmalıdır. Görselleştirmeler sınırlıdır. Deneyler açısından da yetersizdir.

Ö9: Çocuklar bu kitaplarla beraber fen bilimleri dersini öğrenebiliyorlar. Kitap öğrenme açısından basitten zora doğru bir anlatımla öğrencilere sunulmuştur. Konuya başlamadan önce öğrencilere sorulan hazırlık çalışmalarındaki sorularla öğrencinin konuya dair bilgilerini yoklamaktadır. Konuların günlük hayat ile bağlantılı olması öğrenmeyi de kolaylaştırmaktadır.

Ö10: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabı fen bilimlerini sevdirecek şekilde hazırlanmıştır. İleri ki yıllarda fen bilimlerinin temellerini öğrenme açısından kitap çok iyi bir şekilde hazırlanmıştır. Kitabın hazırlanış biçimi çocukların fen bilimleri dersini sevmelerine etken olmuştur. Severek ve isteyerek dersi dinliyorlar. Bu da öğrenmeyi kalıcı hale getiriyor. Kitaptaki konular aşamalı bir şekilde ele alındığı için öğrencilerin öğrenmesi zor olmuyor. Öğrenebiliyorlar.

Ö11: İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme öğretme özelliklerini yetersiz buluyorum. Kitaplarda teorik bilgiler ağır basmaktadır. Konulara ait deney ve uygulama bilgileri yoktur. Günlük yaşantı var ama bunu deneyle örneklendirebilecek bir çalışma yok. Kendi hazırladığım slaytlar ve

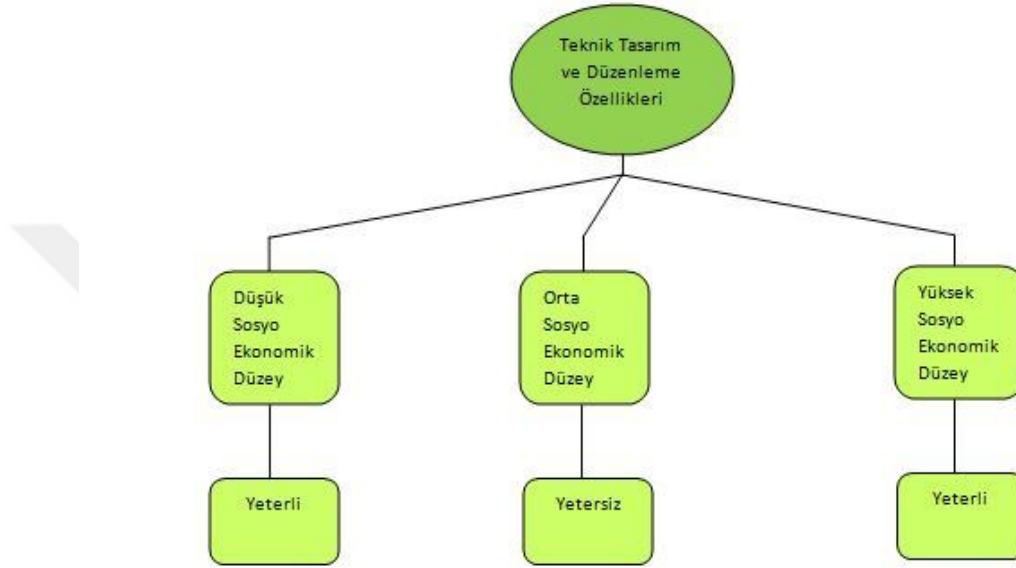
materyaller ile dersi etkili hale getiriyorum. Konular çoğaltılmalı ve uygulamalı bilgilere yer verilmelidir.

Sosyo-ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokulundan dört (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) öğretmen ile görüşme yapılmıştır. İki öğretmen (Ö9, Ö10) kitabın öğrenme öğretme özelliklerini yeterli bulmuştur. Kitabın aşamalı bir anlatımla basitten zora doğru anlatımı ile öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırması açısından kitabın öğrenme özelliklerinin öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Konuya başlamadan önce sorulan sorularla öğrencilerin hazır bulunuşluklarını ölçtüğünü ve konuya dair bilgilerini açığa çıkarması bakımından öğrenmelerini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Diğer iki öğretmen (Ö8, Ö11) kitabın öğrenme özelliklerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Kitabın uygulama açısından yetersiz olduğunu, yaparak yaşayarak öğrenmelerin öğrenciler açısından daha etkili olacağını vurgulamışlardır.

Sosyo-ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundan beş öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenler kitabın öğrenme ve öğretme özelliklerinin yeterli olduğunu savunmuşlardır. Kitaptaki kazanımların konularla bağlantılı olduğunu ve konuların aşamalı bir şekilde öğrencilere sunulduğunu basitten zora doğru bir anlatımla öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Yapılandırmacı anlayışa uygun olarak hazırlanan kitabın günlük yaşamla bağlantılı olması kitabın kalıcılığını arttırdığını ve bunun yanı sıra öğrenmelerinde kalıcı hale geldiğini belirtmişlerdir. Sosyo-ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan iki (Ö6, Ö7) öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenler kitabın öğrenme öğretme özelliklerinin yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Kitapta uygulamanın yetersiz olduğunu teorik bilgilerin ön planda olduğunu ifade etmişlerdir. Kitaptaki deneylerin ve etkinliklerin az olması öğrenmeyi olumsuz yönde etkilediklerini, yaparak yaşayarak öğrenmelerin az olduğunu bu açıdan kitabın öğrenme öğretme özelliklerini yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

Sosyo-ekonomik olarak üst düzeyde olan Koç İlkokulunda dört (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) öğretmen ile görüşme yapılmıştır. İki (Ö9, Ö10) öğretmen kitabın öğrenme öğretme özelliklerinin yeterli olduğunu, basitten zora doğru giden sıralı bir anlatımla öğrenmenin kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Günlük hayatla bağlantılı olması öğretme özelliklerini kalıcı hale getirdiklerini ve yapılandırmacı anlayışı

Kelime bulutuna dikkat edildiğinde ilkökul 3. sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerine ilişkin düşük ve yüksek düzeydeki okuldaki öğretmenler teknik tasarım ve düzenleme özelliklerini yeterli bulurken orta düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler tasarımı yetersiz bulmuşlardır.

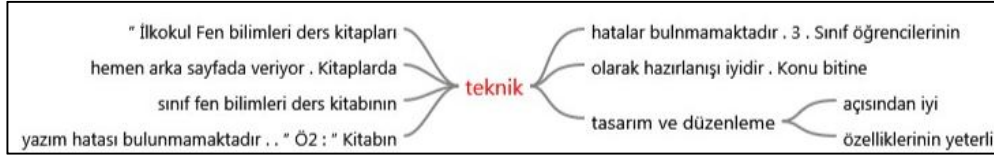
Şekil 4.4.2: Teknik Tasarım ve Düzenleme Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar

İlkökul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinde, düşük ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenler kitabın teknik tasarım ve düzenleme özelliklerini yeterli bulurken, orta sosyo-ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler kitabın teknik tasarım ve düzenleme özelliklerini yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir.

4.4.1. Teknik Tasarım ve Düzenleme Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey

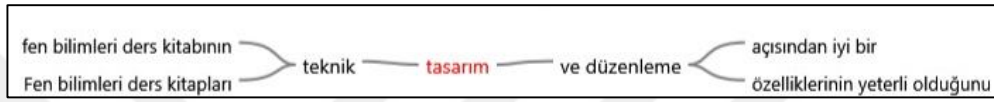
Şekil 4.4.2 incelendiğinde, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki Nahide Karakaya Okulunda çalışan öğretmenlerin “teknik tasarım ve düzenleme özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “tasarım yeterlidir” ve “tasarım öğrenci

seviyesine uygundur” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.4.3 ve Şekil4.4.4’te

verilmiştir:

Şekil 4.4.3: ‘‘Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey’’ Kategorisi ‘‘Teknik’’ Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.4.4: ‘‘Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey’’ Kategorisi ‘‘Tasarım’’ Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerinin öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin ‘‘teknik tasarım ve düzenleme özellikleri’’ konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö1: İlkokul 3. fen bilimleri ders kitapları teknik tasarım ve düzenleme açısından iyi bir şekilde hazırlanmıştır. Sadece 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının çalışma kitabı yoktur. Diğer derslerde kullandığımız kitapların çalışma kitabı vardır. Böyle olması bizim açımızdan daha iyi çünkü ayrı bir çalışma kitabı kullanmayıp konu ile ilgili değerlendirme çalışmalarını hemen arka sayfada veriyor. Kitaplarda teknik hatalar bulunmamaktadır. 3.sınıf öğrencilerinin seviyesine gelişim düzeylerine uygun punto kullanılmıştır. Kullanılan kağıtlar kalitelidir. Kitaplarda yazım hatası bulunmamaktadır.

Ö2: Kitabın teknik olarak hazırlanışı iyidir. Konu bitince hemen etkinliğe geçiyor. Ders ve çalışma kitabının bir arada olması karışıklığı önlemiştir. Çünkü önceki yıllarda öğrenciler bununla ilgili çok problem yaşıyorlardı. Böyle bir düzenleme bu karışıklığı önlemiştir. Kitapta yazım hataları

bulunmamaktadır. Kitapta kullanılan görseller ve renkler öğrencilerin görsel hafızası için uygundur ve bu renklilik öğrencilerin de hoşuna gidiyor. İlgilerini canlı tutuyorlar.

Ö3: Kitaplardaki görseller öğrencilerin seviyesine uygun olarak düzenlenmiştir. Kitaplardaki görsellerin renklerinin canlı olması öğrencinin konuya daha ilgi göstermesini sağlıyor. Bu kitapta da renklerin canlı olması dikkati çekme açısından oldukça önemlidir. Ayrıca kitabın çalışma kitabı ile beraber olması ve her konudan sonra soruları vermesi daha iyi olmuştur. Kitaplarda yazım hatası yoktur.

Ö4: Kitapta kullanılan görseller konuyla birebir uyuşmaktadır. Öğrenciler konuya geçmeden görsellere bakarak konunun ne olduğunu işleyeceğimiz kavramları tahmin edebiliyor. Kullanılan renkler de renkli olduğu için öğrencilerde merak uyandırıyor. Kitaptaki görseller öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Yazım yanlışı şu ana kadar rastlamadık fakat ara ara baskı hatasından bilgisayardan kaynaklanan hatalar olabiliyor. Kitabın basımında kullanılan kâğıt kalitedir. Ders ve çalışma kitabının bir arada olması öğrencilere kolaylık sağlıyor.

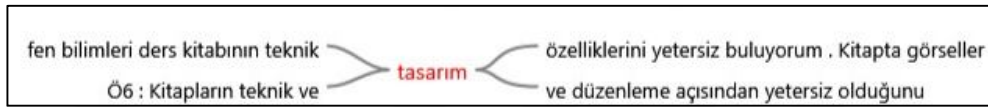
Ö5: 3. sınıf fen bilimleri ders kitapları görsellik açısından öğrencilerin bulunduğu yaşa hitap etmektedir. Kitapta verilen görseller ile konular birbiriyle uyumludur. Kitabın renkli olması öğrencilerin sıkılmadan etkinlik çalışmalarını yapmalarını sağlamaktadır. 3. sınıf öğrencilerinin seviyesine uygun punto kullanılmıştır. Görsellerin konuyla uyumlu olması faydalı oluyor.

Sosyo-ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundan 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Kitaplardaki görseller ile konuların birbiriyle bağlantılı olması öğrenmeyi daha zevkli hale getirdiği öğrencilerin konuya başlamadan görsellere bakıp konuya ait kavramları tahmin edebildiklerini belirtmişlerdir. Ders kitabı ile çalışma kitabının aynı kitapta olmasının öğrencilerin yaşadığı karışıklıkları

önlediğini ifade etmişlerdir. Kitapların basımında kullanılan kâğıdın kalitesinin iyi olduğunu ve öğrencilerin seviyelerine uygun punto ile hazırlandığını belirtmişlerdir.

4.4.2. Teknik Tasarım ve Düzenleme Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.4.2 incelendiğinde, orta sosyo-ekonomik düzeydeki Fatih Mehmet İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “teknik tasarım ve düzenleme özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “ders kitaplarının tasarımı yetersiz” kodu oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.4.5’te verilmiştir:

Şekil 4.4.5: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Tasarım” Kelimesi Sıklığı

Kelime ağacı incelendiğinde orta sosyo-ekonomik düzeydeki okulda görev yapan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerinin yetersiz olduğunu düşündükleri görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin “teknik tasarım ve düzenleme özellikleri” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö6: Kitapların teknik ve tasarım özelliklerini yetersiz buluyorum. Kitapta görseller var ama yetersizdir. Görsellerin daha fazla kullanılması gerekiyor. Kitaplar teknolojik gelişmelere uygun olarak hazırlanabilir. Kitaba çok fazla bağlı kalamıyorum çünkü kitaptaki bilgilerle konuyu işlersem yetersiz kalıyor.

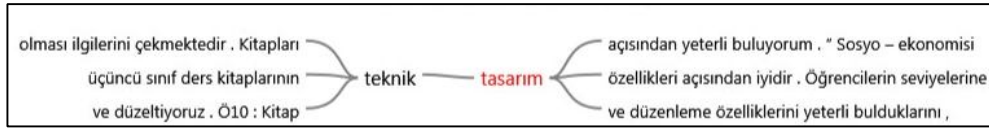
Ö7: Kitaptaki görseller ilgi çekici fakat yetersizdir. Kitapta detay yoktur. Görsellerin çoğaltılması gerekiyor. Ayrıca kitaptaki görseller poster şeklinde olursa öğrencilerin daha fazla dikkatini çeker. Görselleştirmeyi poster şeklinde öğrencilere sunulmalı hem bilgilerin daha fazla kalıcı olmasını sağlar.

Sosyo –ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan iki öğretmen (Ö6, Ö7) ile yapılan görüşmeler sonucunda İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme açısından yetersiz olduğunu savunmuşlardır.

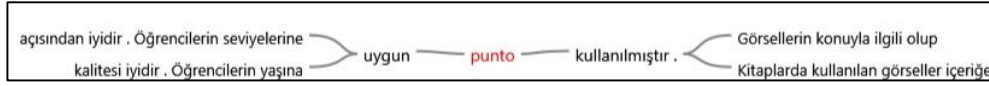
Kitaptaki görsellerin çoğaltılmasını ve kitapların teknolojik gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Görsel unsurların kitaplarda poster şeklinde verilmesinin bilgilerin kalıcı olmasını sağlayacağını ve öğrencilerin dikkatini daha fazla çekebileceğini belirtmiştir.

4.4.3. Teknik Tasarım ve Düzenleme Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey

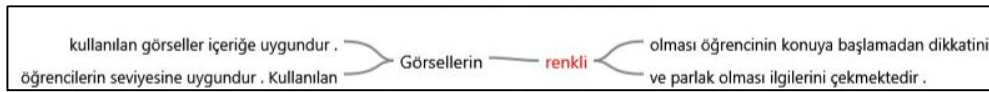
Şekil 4.4.2 incelendiğinde, yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki Koç İlkokulunda görev yapan öğretmenlerin “teknik tasarım ve düzenleme özellikleri” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “öğrenci seviyesine uygundur”, “görseller yeterlidir” ve “kullanılan punto ve renk uyumludur” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağaçları Şekil 4.4.6, 4.4.7 ve 4.4.8’de verilmiştir:

Şekil 4.4.6: ‘‘Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey’’ Kategorisi ‘‘Tasarım’’ Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.4.7: ‘‘Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey’’ Kategorisi ‘‘Punto’’ Kelimesi Sıklığı

Şekil 4.4.8: ‘‘Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey’’ Kategorisi ‘‘Renkli’’ Kelimesi Sıklığı

Kelime ağaçları incelendiğinde yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okulda çalışan öğretmenler 3. sınıf fen bilimleri dersi kitabının teknik tasarım ve düzenleme özellikleri bağlamında yeterli ve öğrenci düzeyine uygun buldukları görülmektedir. Yanı sıra bu gruptaki öğretmenlerin ‘‘teknik tasarım ve düzenleme özellikleri’’ konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö8: Kitapların kağıt kalitesi iyidir. Öğrencilerin yaşına uygun punto kullanılmıştır. Kitaplarda kullanılan görseller içeriğe uygundur. Görsellerin renkli olması öğrencinin konuya başlamadan dikkatini çekmesini sağlamıştır. Ders ve çalışma kitaplarının bir arada kullanılması kullanışlılık açısından iyi olmuştur. Diğer ders kitaplarında çalışma kitapları ayrı bir kitaptadır. Fakat bir arada olması daha iyidir. Çünkü konun hemen altında değerlendirme çalışmalarının olması daha iyi olmuştur.

Ö9: Kitapta bulunan görsellerin canlı renklerden oluşması öğrencilerin merakını uyandırmaktadır. Kitabın basitten zora doğru bir anlatımı vardır. Bu anlatım kitabın görselleriyle birleşmiş ve aşamalı olarak görsellerin konunun yanında yer alması da öğrencilerin dersi kolay anlamasını sağlamaktadır. Kitapta yazım hataları bulunmamaktadır. Zaten herhangi bir yazım yanlışını öğrenciler hemen fark ediyor ve düzeltiyoruz.

Ö10: Kitap teknik tasarım özellikleri açısından iyidir. Öğrencilerin seviyelerine uygun punto kullanılmıştır. Görsellerin konuyla ilgili olup öğrencileri yönlendirmesi bu yaş grubu öğrenciler için görsel zekanın geliştirilmesini sağlamaktadır. Kitaplarda yazım hatası yoktur.

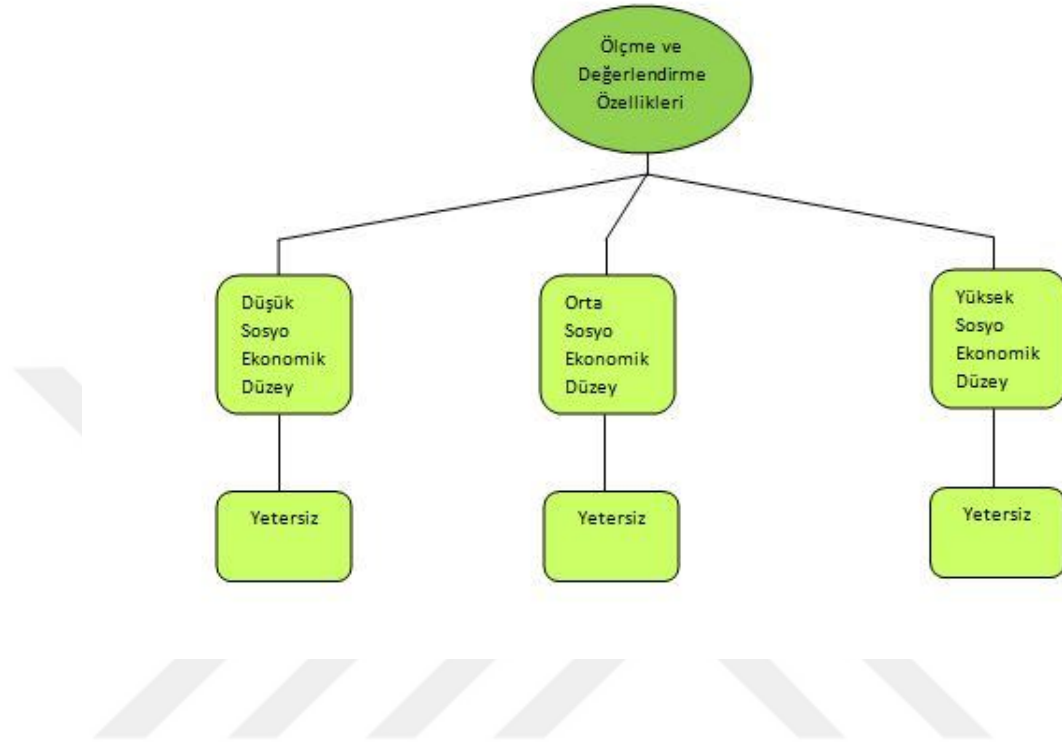
Ö11: Kitaplarda herhangi bir teknik hata yoktur. Kullanılan kağıt kalitelidir. Görseller öğrencilerin seviyesine uygundur. Kullanılan görsellerin renkli ve parlak olması ilgilerini çekmektedir. Kitapları teknik tasarım açısından yeterli buluyorum.”

Sosyo-ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulundan dört Öğretmen (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) ile yapılan görüşmelerde ilkokul 3. sınıf ders kitaplarının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerini yeterli bulduklarını, kitaptaki görsel öğelerin konuyla bağlantılı olduğunu ve kullanılan renklerin öğrencilerin dikkatini çektiğini belirtmişlerdir. Kitapta teknik hataların olmadığını ifade etmişlerdir. Kitaplarda kullanılan puntunun öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyo-ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundan beş (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenler kitabın teknik tasarım ve düzenleme özelliklerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Kitaplardaki görsellerin konuyla bağlantılı olmasının öğrencilerin konuyu daha kolay kavrayabilmeleri açısından iyi bir şekilde düzenlendiğini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda kitaptaki görsel öğelerin renkli olması öğrencilerin dikkatini çekme açısından faydalı olduğunu vurgulamışlardır. Öğrencilerin görsellere bakarak bile konuya ait kavramları tahmin edebildiğini, kitabın teknik hatasının olmadığını savunmuşlardır. Kitapta yazım yanlışlarının ve teknik hataların olmadığını belirtmişlerdir.

Sosyo-ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan iki (Ö6, Ö7) öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenler kitabın teknik tasarım ve düzenleme özelliklerinin yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Kitaptaki görsellerin yetersiz olduğunu teorik bilgilerin ön planda olduğunu ifade etmişlerdir. Görsel öğelerin poster şeklinde öğrencilere sunulmasının daha kalıcı öğrenmeler sağlayacağını belirtmişlerdir. Kitapların teknolojik gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

“ölçme ve değerlendirme özellikleri sorular bağlamında yetersizdir” tarzında bir eğilime sahip oldukları söylenebilir.

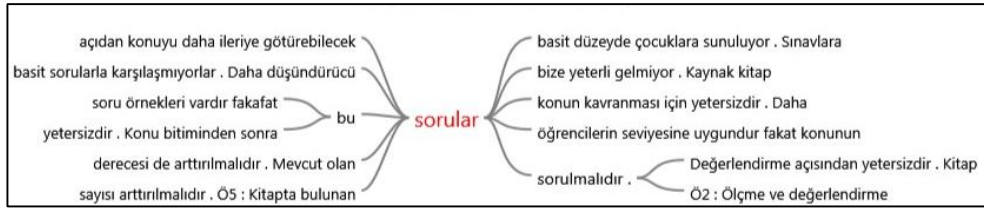

Şekil 4.5.2: Ölçme ve Değerlendirme Özellikleri Temasına Ait Kategori ve Kodlar

İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının ölçme ve değerlendirme özelliklerine ilişkin düşük, orta ve yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda görev yapan öğretmenler kitaplardaki soruların yetersiz, basit ve az olduğunu, çeşitlendirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

4.5.1 Ölçme ve Değerlendirme Teması Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.5.2 incelendiğinde, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki Nahide Karakaya İlkokulunda görev yapan öğretmenlerin “ölçme ve değerlendirme” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “sorular yetersizdir” ve “sorular basittir” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.5.3’te verilmiştir:

Şekil 4.5.3: “Düşük Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Sorular” Kelimesi Sıklığı

Bu gruptaki öğretmenlerin “ölçme ve değerlendirme” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö1: Ders kitapları konuların pekişmesi açısından yetersizdir. Konuların sonunda konuya ait soru örnekleri vardır fakat bu sorular konun kavranması için yetersizdir. Daha fazla soru verilmelidir. Soruların zorluk derecesi de arttırılmalıdır. Mevcut olan sorular basit düzeyde çocuklara sunuluyor. Sınavlara girdikleri zaman bu tarz basit sorularla karşılaşmıyorlar. Daha düşündürücü sorular sorulmalıdır.

Ö2: Ölçme ve değerlendirme olarak yetersizdir. Çünkü bu soruları yardım almadan yapabiliyor ama önemli olan ileriki yıllarda sınavlarda karşılaştığı soruları yapabilmesi, bu açıdan konuyu daha ileriye götürebilecek sorular sorulmalıdır. Değerlendirme açısından yetersizdir. Kitap dışında birçok kaynak kullanarak değerlendirmeyi yapıyorum.

Ö3: Kitaplardaki soru sayısını yetersiz buluyorum. Konuyla ilgili soru ne kadar fazla olursa pekiştirmede o derece kolay olur. Ne kadar çok soru çözersek konuya ait bilgilerin kalıcılığı da artar. Kitabın öğrencinin kavrayıp kavramadığını ölçme olarak eksik buluyorum.

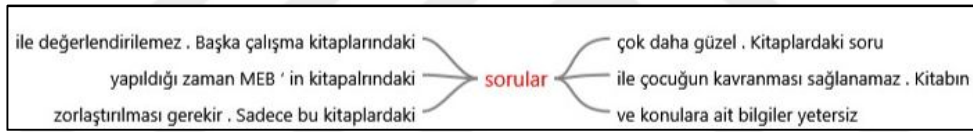
Ö4: Soru sayısı olarak kitapları yetersizdir. Konu bitiminden sonra bu sorular bize yeterli gelmiyor. Kaynak kitap olmadan konuyu bitiremiyoruz. Soru sayısı arttırılmalıdır.

Ö5: Kitapta bulunan sorular öğrencilerin seviyesine uygundur fakat konunun kavranılması için verilen değerlendirme soruları yetersizdir. Soru sayısı arttırılmalı ve daha değişik soru tarzlarına yer verilmelidir.

Özetle; sosyo-ekonomik olarak düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulunda 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerinin yetersiz olduğunu konuyu kavramak için soru sayısının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Daha değişik soru tarzlarına yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ne kadar çok soru olursa o derece konunun anlaşılacağını belirtmişlerdir.

4.5.2. Ölçme ve Değerlendirme Teması Orta Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.5.2 incelendiğinde, orta sosyo-ekonomik düzeydeki Fatih Mehmet İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “ölçme ve değerlendirme” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “sorular yetersizdir” ve “sorular basittir” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.5.4’te verilmiştir:

Şekil 4.5.4: “Orta Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Sorular” Kelimesi Sıklığı

Bu gruptaki öğretmenlerin “ölçme ve değerlendirme” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö6: Diğer konular gibi ölçme ve değerlendirme de kitaplarda yetersizdir. Çünkü bir konu 3-4 soru ile değerlendirilemez. Başka çalışma kitaplarındaki sorular çok daha güzel. Kitaplardaki soru sayısı en az 20 olmalıdır. Türkiye genelinde sınavlar yapıldığı zaman MEB ‘in kitaplarındaki sorular ve konulara ait bilgiler yetersiz olduğu için dışarıdan kaynak alıp öğrencileri yetiştiriyoruz.

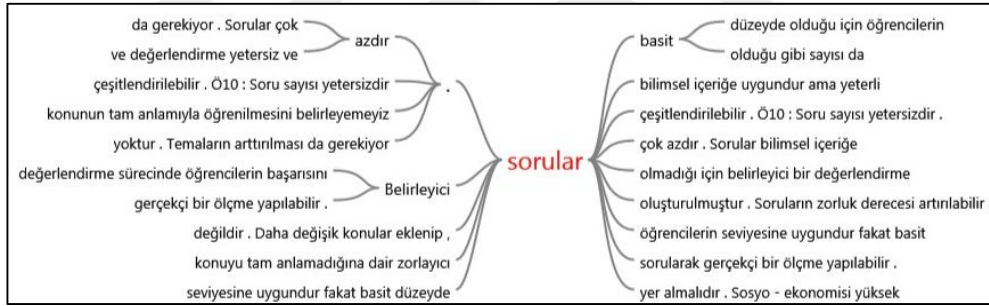
Ö7: Kitabın soruları çok basittir. Öğrencinin konuyu kavraması için soruların basitten zora doğru zorlaştırılması gerekir. Sadece bu kitaplardaki sorular ile çocuğun kavranması sağlanamaz. Kitabın soruları yetersiz ve basittir. Gerçek bir ölçme sağlamaz. Bu soruların çözülmesi objektif bir ölçme

sağlamaz. Ben ek kaynaktaki soruları çözerek, fotokopi dağıtarak eksikleri kapatıyorum.

Sosyo-ekonomik olarak orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan iki öğretmen (Ö6, Ö7) ile yapılan görüşmelerde kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerinin yetersiz olduğunu öğrencilerin ek kaynak kitap kullanmadan konuyu kavrayamadıklarını belirtmişlerdir.

4.5.3. Ölçme ve Değerlendirme Teması Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey

Şekil 4.5.2 incelendiğinde, yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki Koç İlkokulunda çalışan öğretmenlerin “ölçme ve değerlendirme” teması altında verdikleri yanıtlar çerçevesinde “soru sayısı az” ve “sorular çeşitlendirilmelidir” kodları oluşturulmuştur ve buna ilişkin kelime ağacı Şekil 4.5.5’te verilmiştir:

Şekil 4.5.5: “Yüksek Sosyo-Ekonomik Düzey” Kategorisi “Sorular” Kelimesi Sıklığı

Bu gruptaki öğretmenlerin “ölçme ve değerlendirme” konusundaki görüşlerinden alınan doğrudan ifadeler aşağıda verilmiştir:

Ö8: *Soru sayısı çok azdır. Konuların kavranması açısından yetersizdir. Ölçme ve değerlendirmenin hemen konudan sonra 5-6 soruyla değil de konuya ait soruların olduğu soru bankası, deney kitabı verilmelidir. Soru bankası tarzından kitaplar olmalıdır.*

Ö9: *Kitaplardaki ölçme kısıtlıdır. Belirleyici bir ölçme yoktur. Temaların arttırılması da gerekiyor. Sorular çok azdır. Sorular bilimsel içeriğe uygundur ama yeterli değildir. Daha değişik konular eklenip, sorular çeşitlendirilebilir.*

Ö10: Soru sayısı yetersizdir. Sorular öğrencilerin seviyesine uygundur fakat basit düzeyde sorular oluşturulmuştur. Soruların zorluk derecesi artırılabilir. 1-2 tane soruda öğrencilerin konuyu tam anlamadığına dair zorlayıcı sorular sorularak gerçekçi bir ölçme yapılabilir. Belirleyici sorular olmadığı için belirleyici bir değerlendirme yapılmıyor.

Ö11: Ölçme ve değerlendirme yetersiz ve azdır. Sorular basit düzeyde olduğu için öğrencilerin hemen hemen hepsi sorulara doğru yanıt verebiliyor fakat bu sorularla konunun tam anlamıyla öğrenilmesini belirleyemeyiz. Sorular basit olduğu gibi sayısı da azdır. Soruların kalitesi artırılması her değerlendirme sürecinde öğrencilerin başarısını belirleyici sorular yer almalıdır.

Sosyo- ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulundan 4 öğretmen (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) ile yapılan görüşmelerde kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerinin yetersiz olduğunu soru sayısının artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Belirleyici bir ölçmenin olmadığını vurgulamışlardır.

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonunda elde edilen sonuçlar her bir araştırma sorusu başlığı altında verilmiştir.

5.1.1. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının İçerik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Maksimum çeşitleme örnekleme ile seçilen sosyo ekonomik olarak düşük, orta ve yüksek seviyedeki okullarda görev yapan öğretmenler ile yapılan görüşmelerde içerik özelliklerine ilişkin genel sonuçlar olarak kitapların öğrencilerin seviyesine göre yeterli ya da yetersiz olduğunu savunan iki ayrı kategori oluşmuştur. Sosyo – ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundaki 3. sınıfları okutan 5 sınıf öğretmeniyle yapılan görüşmelerde öğretmenler ilkokul fen bilimleri ders kitabının içeriğinin yeterli olduğunu savunmuşlardır. 3. sınıfın fen bilimleri dersinin öğrenilmesi için başlangıç seviyesi olduğunu ve 3. sınıfta sağlam temellerin atılması için iyi derecede hazırlanmış ders kitabının fen öğreniminde etkili olacağını belirtmişlerdir. Böylelikle kullandıkları fen bilimleri ders kitabının bu özelliklerde hazırlandığı savunmuşlardır. Öğrencinin başlangıç aşamasında fen dersini sevmesi için içeriğinin öğrencinin seviyesine uygunluğunun önemli olduğu vurgulamışlardır. Öğrencilerin zorlanmadan isteyerek fen bilimleri dersine katıldıklarını belirtmişlerdir. Kitapta bilgilendirici bir anlatımın hakim olduğunu bilgi eksikliklerinin olmadığını kazanımlar ile içeriğin bağlantılı olmasının kitabın içeriğinin iyi hazırlanmış olduğunu göstergesi olduğunu belirtmişlerdir. Kitaptaki konuların günlük hayat ile bağlantılı olmasının öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığı ve bir sonraki yıl için fen bilimleri dersinin temellerinin atıldığını belirtmişlerdir. İçeriğin öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesine uygun olması ve basitten zora doğru bir anlatımın mevcut olmasının kitabın etkililiğini arttırdığını ifade etmişlerdir.

Sosyo – ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundan 3.sınıfları okutan iki öğretmen ile yapılan görüşmelerde öğretmenler İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriğinin yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Kitaptaki bilgilerin yetersiz olduğunu, örneklerin çoğaltılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Kitaptaki uygulamaların yetersizliği nedeni ile öğrencilerin doğa ile uygulamalı bire bir eğitim yapmalarının sağlanamadığı görüşünü savunmuşlardır. Konuların ek kaynak olmadan içeriğinin yeterli olmadığını vurgulamışlardır. İçeriğin daha zenginleştirilerek ve günlük hayata dair uygulamalı deneyler verilerek hazırlanması gerektiğini birçok konuda yetersiz kaldığını belirtmişlerdir.

Sosyo – ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokulu'nda 3. sınıfları okutan 4 öğretmen ile yapılan görüşmelerde iki öğretmen (Ö8 ve Ö9) kitabın içeriğini yeterli bulmuş, kitabın konularının öğrencinin seviyesine göre düzenlendiğini, kazanımların ve konuların birbiriyle uyum içinde olduğu görüşünü savunmuştur. İçeriğin öğrencilerin seviyesine uygun olarak hazırlandığını, fen öğretiminde etkili bir kitap olduğunu belirtmişlerdir. Diğer iki öğretmen (Ö10 ve Ö11) de kitabın içerik açısından yetersiz olduğunu, Kitabın hem teorik hem de uygulama açısından eksik olduğunu ifade etmişlerdir. Konu anlatımlarının yetersiz olduğunu, örneklerin ve alıştırmaların yetersizliğinin öğrencilerin konuyu kavraması açısından olumsuz etkiler yarattığını belirtmişlerdir. Etkinliklerin ve alıştırmaların eksik olmasının konuya ait öğrenmeleri de yetersiz kıldığını savunmuşlardır.

Genel sonuç olarak sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulunda bulunan öğretmenler ile sosyo ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulundaki öğretmenlerin bir kısmının kitapların içeriğine ait görüşleri benzerlik göstermektedir fakat sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundaki öğretmenlerin görüşleri ile Koç İlkokulundaki öğretmenlerin bir kısmının görüşleri farklılıklar göstermektedir.

5.1.2. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Dil Anlatım ve Üslup Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Sosyo – ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulu'nda 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özelliklerine göre açık, sade ve anlaşılır olduğunu söylemişlerdir. Kitabın dil anlatım ve üslup olarak öğrencilerin anlayabileceği düzeyde dil kullanılmış, anlatımlar bu dil ile desteklenmiştir. Kullanılan dilin sade olmasından dolayı öğrenciler açısından kolay kavranabilecek bir anlatımın olduğunu belirtmişlerdir.

Üslubun gösterişten uzak ve sade olması öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığını ve kazanımların daha çabuk kavranmasını sağladığını belirtmişlerdir.

Sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulu'ndan iki öğretmen ile yapılan görüşmelerde İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının dil, anlatım ve üslup özellikleri 3. sınıf öğrencilerinin seviyelerine uygun olarak düzenlendiğini belirtmişlerdir. Kitapta süslü, ağır bir anlatımın bulunmadığını, sade, açık ve anlaşılır bir anlatımla hazırlandığını söylemişlerdir. Kitaptaki üslubun sade olduğunu, gereksiz cümlelere yer verilmediğini ifade etmişlerdir.

Sosyo – ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokulundaki öğretmenler ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının dil ,anlatım ve üslup olarak sade açık ve anlaşılır olduğunu belirtmişlerdir. Dilin sade olmasının anlatımda anlaşılabilirliği kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir.

Genel sonuç olarak sosyo ekonomisi alt, orta, üst düzeyde olan üç okuldaki öğretmenlerin ilkokul fen bilimleri ders kitabının dil, anlatım ve üslup özelliklerine ilişkin görüşleri birbiriyle benzerlik göstermektedir.

5.1.3. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Öğrenme Öğretme Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Sosyo - ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulundan 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme – öğretme özelliklerinin yeterli olduğunu söylemişlerdir. Kitaptaki kazanımlar ile konuların birbiriyle bağlantılı olması öğrenmeyi kolaylaştırdığını, etkinlikler ile konuların öğrenilmesinin daha da kolaylaştırıldığını ifade etmişlerdir. Yapılandırmacı eğitim anlayışıyla oluşturulan yeni fen bilimleri öğretim programları ile kitaplarda da yaparak yaşayarak öğrenmenin benimsendiğini belirtmişlerdir.

Sosyo – ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet ilkokulundaki iki öğretmen (Ö6, Ö7) ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme – öğretme özelliklerinin yetersiz olduğunu savunmuştur. Ders anlatımında kitaba bağlı kalmadıklarını, ek kaynak kullandıklarını konu anlatımında kitabın öğrenme özelliklerinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Kitaptaki etkinliklerin ve deneylerin az olduğunu, kazanımların artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sosyo ekonomisi üst düzeyde olan Koç İlkokulundan 4 (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) öğretmen ile görüşme yapılmıştır. İki öğretmen (Ö9, Ö10) kitabın öğrenme öğretmen özelliklerini yeterli bulmuştur. Kitabın aşamalı bir anlatımla basitten zora doğru anlatımı ile öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırması açısından kitabın öğrenme özelliklerini yeterli bulmuşlardır. Konuya başlamadan önce sorulan sorularla öğrencilerin hazırbulunmuşluklarını ölçtüğünü ve konuya dair bilgilerini açığa çıkarması bakımından öğrenmelerini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Diğer iki öğretmen (Ö8, Ö11) kitabın öğrenme özelliklerini yetersiz bulmuşlardır. Kitabın uygulama açısından yetersiz olduğunu , yaparak yaşayarak öğrenmelere yer verilmediğini ifade etmişlerdir.

Genel sonuçlar olarak sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulu ve sosyo ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulundaki öğretmenlerin bir kısmının görüşleri birbirleriyle benzerlik göstermektedir fakat sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulundaki öğretmenlerin görüşleri ile Koç İlkokulundaki öğretmenlerin bir kısmının görüşleri farklılık göstermektedir.

5.1.4. İlkokul 3. Sınıf Fen bilimleri Ders Kitabının Teknik Tasarım ve Düzenleme Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Sosyo - ekonomisi alt düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulu'ndan 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) ile yapılan görüşmelerde İlkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerinin yeterli olduğunu söylemişlerdir. Kitaplardaki görseller ile konuların birbiriyle bağlantılı olması öğrenmeyi daha zevkli hale getirdiği öğrencilerin konuya başlamadan görsellere bakıp konuya ait kavramları tahmin edebildiklerini belirtmişlerdir. Ders kitabı ile çalışma kitabının aynı kitapta olmasının öğrencilerin yaşadığı karışıklıkları önlediğini ifade etmişlerdir. Kitapların basımında kullanılan kağıdın kalitesinin iyi olduğunu belirtmişlerdir. Sosyo –ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulu'ndan iki öğretmen (Ö6, Ö7) yapılan görüşmeler sonucunda İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme açısından yetersiz olduğunu savunmuşlardır. Kitaptaki görsellerin çoğaltılmasını ve kitapların teknolojik gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi gerektiğini savunmuşlardır. Görsel unsurların kitaplarda poster şeklinde verilmesinin bilgilerin kalıcı olmasını

sağlayacağını ve öğrencilerin dikkatini daha fazla çekebileceğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin seviyelerine uygun punto ile hazırlandığını belirtmişlerdir. Sosyo – ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulu’ndan 4 öğretmen (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) yapılan görüşmelerde ilkokul 3. sınıf ders kitaplarının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerini yeterli bulduklarını, kitaptaki görsel öğelerin konuyla bağlantılı olduğunu ve kullanılan renklerin öğrencilerin dikkatini çektiğini belirtmişlerdir. Kitapta teknik hataların olmadığını ifade etmişlerdir. Kitaplarda kullanılan puntunun öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Genel sonuçlar olarak sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulu’ndaki öğretmenler ile sosyo ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç ilkokulu’ndaki öğretmenlerin görüşleri birbiriyle benzerlik göstermektedir. Sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulu’ndaki öğretmenlerin görüşleri diğer okuldaki öğretmenlerin görüşleriyle farklılık göstermektedir.

5.1.5. İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının Ölçme ve Değerlendirme Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulunda 5 öğretmen (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5) yapılan görüşmelerde kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerinin yetersiz olduğunu konuyu kavramak için soru sayının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Daha değişik soru tarzlarına yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ne kadar çok soru olursa o derece konunun anlaşılacağını belirtmişlerdir.

Sosyo -ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulu’ndan iki öğretmen (Ö6, Ö7) yapılan görüşmelerde kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerinin yetersiz olduğunu öğrencilerin ek kaynak kitap kullanmadan konuyu kavrayamadıklarını belirtmişlerdir.

Sosyo- ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulundan 4 öğretmen (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11) yapılan görüşmelerde kitabın ölçme ve değerlendirme özelliklerinin yetersiz olduğunu soru sayısının artırılması gerektiğini ifade ettiler. Belirleyici bir ölçmenin olmadığını belirtmişlerdir.

Genel sonuç olarak sosyo ekonomisi düşük düzeyde olan Nahide Karakaya İlkokulu, sosyo ekonomisi orta düzeyde olan Fatih Mehmet İlkokulu ve sosyo

ekonomisi yüksek düzeyde olan Koç İlkokulu'ndaki öğretmenlerin kitapların ölçme ve değerlendirme özelliklerine ilişkin görüşleri birbirleriyle benzerdir.

5.2. Tartışma

Çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının içerik özelliklerinin yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bunun temel nedeni olarak ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrencilerin seviyesine uygun olarak hazırlanmasını ve kitapta basitten zora doğru bir anlatım kullanılmasını göstermişlerdir. Nitekim Aybek ve Arslan (2016) tarafından yapılan çalışmada da ilkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının içerik özellikleri yeterli bulunmuş ve konuların öğrenci seviyesine uygun olarak sunulduğu belirtilmiştir. Tüysüz ve Balıkcı (2016) yaptıkları çalışmada fen bilimleri ders kitabının içeriğinin bu sınıf düzeyi için yeterli olduğunu, çocukların gelişim dönemleri de dikkate alınarak dördüncü sınıf için sağlam zemin oluşturabileceğini, uygulanan ders saatlerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Yine Çalışoğlu ve arkadaşlarının(2014) yaptığı çalışmada içeriğinin öğrencilerin seviyesine uygun olduğu, kazanımların artırılıp daha da zenginleştirilebileceği belirtilmiştir. Bu çalışmalarda elde edilen sonuçlar çalışmadan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Dil ve anlatım özelliklerinin öğrencilerin gelişim dönemlerine göre açık ve anlaşılır olduğu savunulmuştur. Kitapta sade bir dil kullanılmış, öğrencilerin anlamını bilmediği yabancı kelimelere yer verilmediği belirtilmiştir. Aybek ve Arslan da (2016) yaptığı çalışmada dil anlatım ve üslubun kitabın işlevselliğini arttırdığını belirtmiştir.

(Başbuğ 2001 ve Sönmez 2005, s.3) göre ders kitaplarının, dil, anlatım ve üslup özellikleri itibariyle öğrencilerin bulunduğu dönemin seviyesine uygunluğu önemlidir. Kitabın anlaşılabilir olması ve öğrencinin faydalanması açısından dil, anlatım ve üslup özellikleri kitabın kullanılabilir olma özelliğini belirler. Kitapta ne kadar sade açık ve anlaşılabilir bir dil ve anlatım kullanılırsa kitabın öğrencilere sunmak istediği bilgiler o derece anlaşılır olur. Kitaplarda kullanılan ağır ve süslü anlatımlar öğrencinin kitaba olan ilgisini de azaltır. Çünkü öğrencilerin süslü ve ağır bir anlatımla hazırlanan kitaplardan faydalanması güçtür. Kitaptaki anlatımlar basitten zora doğru aşamalı bir şekilde öğrencilere aktarılmalıdır. Verilmek istenen

bilgiler bir bütün halinde birbirleriyle bağlantılı olacak şekilde sunulmalıdır. Çünkü çocukların zihinsel gelişimi tündengelimden tümevarıma doğrudur. Çocuk bütünü algılar ve onu anlamaya çalışır. Parçalara, ayrıntılara bu yaşlarda inemez. Baskın olan tündengelim olduğundan, kazandırılacak davranışlar da parça parça değil, tersine bir bütünlük içinde verilmelidir.

Öğrenme ve öğretme özelliklerinin genel olarak yeterli olduğu savunulurken bazı öğretmenler geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Çalışmamızda elde edilen bulgulara göre üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının deneysel uygulamalar olarak yetersiz olduğu savunulurken Aybek ve Arslan (2016) 'ya göre yapılan çalışmada ders kitaplarındaki deney etkinliklerinin yeterli olduğu savunulmuştur. Yeni eğitim programlarında ve hazırlanan ders kitaplarında öğretim yapılandırmacı eğitim anlayışına göre düzenlenmiştir Yapılandırmacı yaklaşımı savunanlara göre öğrenme; bireyin dış dünyasındaki uyarınları algılaması ile başlayan, algıladıklarını farklı şekillerde yorumlayıp kendine özgü bir ürüne dönüştürünceye kadar geçen bir süreci ifade eder (Beydoğan, 2007, s.258).

Yapılandırmacı öğrenme anlayışına göre bilgi, öğrenenin değer yargıları ve yaşantıları tarafından üretilir. Bilgi, konu alanına bağlı olarak değil, bireyin yarattığı ve ifade ettiği şekilde yapılandırılarak var olur (Kaptan 2000, Akt:Yıldırım, 2006, s.36). Öğrencilerin dersleri hakkındaki tüm bilgileri ilk kaynaktan görerek, inceleyerek, deneyerek öğrenmeleri mümkün olmadığı için, ders kitapları zaman ve enerji tasarrufu sağlamanın yanı sıra, bazı durumlarda öğretmen kadar iyi bir öğretici görevini üstlenebilmektedir. Bu bakımdan hem öğretmenin hem de öğrencinin en önemli yardımcısı konumundadır (Tuncer, 1998, s.37). Özellikle de öğretim araç-gereçlerinin yetersiz, laboratuvar olanaklarının sınırlı, aile çevresinin desteğinin zayıf olduğu ve sınıfların kalabalık olduğu bölgelerimizde, öğretmenle birlikte ders kitabı öğretimin tek kaynağıdır (Kılıç, 2006, s.38). İyi hazırlanmış bir ders kitabı, konu sıralanışı, hazırlık-değerlendirme soruları ve zengin etkinlikleriyle amaca uygun, düzenli ve hızlı bir öğretim süreci yaşanmasında oldukça etkili bir araçtır (Kılıç ve Seven, 2006, s.27).

Özellikle ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri düşünüldüğünde; öğrencilerin zihinsel ve gelişimsel özelliklerine uygunluğu, yürürlükteki öğretim programında benimsenen öğrenme anlayışlarıyla tutarlı olması, tarafgir olmaması, hitap edeceği

toplumun beklentilerine uygunluğu ve ait olduğu dersin anlam ve yapısına yönelik hazırlanması önem taşımaktadır (Tertemiz, Ercan ve Kayabaşı 2004, s.34). Fen bilimleri dersinin konularının seçiminde çocukların ilgi ve ihtiyaçları esastır ve bu derste çocukların ilgi ve ihtiyaçlarının giderilmesi söz konusudur.

Öğrenci kazanacağı davranışın yaşamda ne işe yaradığını yakın çevresinde görmezse, o dersin öğrenci üzerinde etkisi azalabilir. Örneğin, elektriğin günlük yaşamın bir parçası olduğunu fen bilimleri dersinin elektrik hakkında öğrenciyeye yakından inceleme fırsatı verip yaşamdaki yerini sorguladığını elektriğin öğelerinin neler olduğunu ve bunları günlük hayatta incelediğini yaşamdaki yerinin önemini bildiğini ve bunu sınıf dışına taşıyabileceğini gösterir (Arıbaş ve Yılmaz, 2004). Bu ise fen bilimleri dersini daha işlevsel kılacağı gibi, öğrenci için de daha anlamlı ve daha kalıcı öğrenmeler sağlayacaktır. Yine dikkat edilecek bir diğer hususun altını çizmekte fayda vardır. Fen bilimleri dersinin kapsamı, öğrenim ilkeleri doğrultusunda; basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, yakın çevre ve zamandan uzağa, birbirinin önkoşulu olacak şekilde düzenlenmelidir (Sönmez, 2005). Bunların da ötesinde Fen Bilimleri dersi, yaşama dönük ve yaşamla bütünleşen bir ders içeriğine ve öğrenme sürecine sahip olacak şekilde sürekli güncellenmelidir.

Araştırmaya katılan öğretmenler teknik tasarım ve düzenleme açısından kitabın genel olarak iyi hazırlandığını ,kullanılan görsellerin konu ile bağlantılı olduğunu ifade etmişlerdir. 3. sınıf fen bilimleri ders kitabındaki görseller öğrencilerin konuyu öğrenmeden önceki öğrenmelerini canlı tutmaktadır. Bu nedenle kitaptaki görsel öğeler parlak ve canlı olarak öğrencilere sunulmuştur.

Alpan'a (2005) göre görsel okuryazarlık; "görsel mesajları anlamlandırma ve benzeri mesaj oluşturma gücü" olarak tanımlanabilir. Renk, form, sözdizimi, kompozisyon vb. görsel öğelerin okunması, görsel bilginin anlamlandırmasını sağlar. Araştırmalara göre çocuklar görsel bilgiye sözel olandan daha çok dikkat etmektedirler. 2013 Fen Bilimleri Programı'nda yer alan temel beceriler yanında "görsel okuryazarlık" becerisinin de yer aldığını görmekteyiz. Bu da 7-9 yaş grubu çocukların gelişim-öğrenme düzeyleri düşünülerek yapılmış bir değişiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilerin ders kitaplarında yer alan fotoğraf ve resimleri büyük oranda güzel ve olumlu bulmaları, ders kitaplarının hazırlanmasında ders kitapları için öngörülen ve uygulanan, kriterlere uyulduğunu, sınıf seviyelerine uygun fotoğraf ve resimlerin kullanıldığını, kullanılan resim ve fotoğrafların konuyu daha iyi anlatacak zenginlikte olduğunu ve öğrencileri derse ve öğrenmeye daha iyi motive ettiğini göstermektedir.

2013 Programı'na göre hazırlanmış ders kitapları içerisinde yer alan görseller incelendiğinde; konu hakkında önceden kendilerinde var olan ön bilgilerin görsel öğeler ve içerisinde yer aldığı etkinlikleri aracılığıyla hem görsel okuma becerisinin hem de yorum yapma, yordama, çoklu bakış açısı, empati ve tartışma gibi temel becerilerin geliştiği söylenebilir. Görsel okuma çalışmasında; neyin neye benzetildiğini, hangi ölçüde ve hangi nedenle benzetildiğini dinleyen ya da okuyan kişinin kendisi keşfetmek durumundadır. Bu zorlu keşif, bireye zevk verdiği gibi onun düş gücünü devreye sokmasına ve zenginleştirmesine olanak verir. Bu da üst düzeyde, renkli, üstü kapalı, sezgisel, yaratıcı, duygusal, derinlikli iletişim demektir (Alpan, 2005).

Araştırmaya katılan öğretmenler ölçme ve değerlendirme açısından kitaptaki soruların öğrencilerin çözebileceği türden sorular olduğunu fakat bu soruların daha farklı ölçme araçlarıyla öğrencilere sorulmasını aynı zamanda buna bağlı olarak soru sayısının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Çalışoğlu ve arkadaşları (2014) yaptıkları araştırmada ilkokul 3. sınıf fen bilimleri ders kitabının ölçme ve değerlendirme bölümündeki soruların daha kapsamlı hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu araştırmada elde edilen bulgular çalışmamız ile paralellik göstermektedir. 2013 Fen Bilimleri Ders Programı'na göre hazırlanan ders kitaplarında ölçme ve değerlendirme çeşitliliğinin sınırlı olduğu, genellikle açık uçlu sorulara yer verildiği, soruların niteliği değerlendirildiğinde, genellikle sorularla aranan yanıtların metnin içerisinde birebir bulunabildiği görülmektedir. Öte yandan sınırlı sayıda olan bazı soruların yanıtları da metin okunduktan sonra öğrenci tarafından yorumlanarak çıkarılabilmektedir. Bunun yanı sıra ders kitabında; araştırma ödevleri, eşleştirmeli sorular, bulmacalar, kavram haritaları, proje performans ödevleri, akran ve öz değerlendirmelere yer verilmesi ölçme değerlendirmede alternatifi arttıracaktır.

2013 Fen Bilimleri Ders Programı'na göre yazılmış ders kitabında farklı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin bir arada bulunduğu görülmektedir ,fakat bu yöntemlerin genişletilerek, soru sayıları arttırılarak ve soru seviyeleri aşamalı zorlaştırılarak sınav mantığında öğrencilere sunulması daha faydalı olabilir.

Öğrenme ve öğretme süresi boyunca öğrencilere yardımcı olan ders kitapları, öğrencilerin ilgisini çekmesi için iyi hazırlanmış olmalıdır. Çünkü iyi hazırlanmamış olan ders kitapları öğrencinin derse karşı ilgisiz, isteksiz olmasına neden olur. İçerik ve görsel olarak iyi desteklenmiş ders kitaplar adeta bir öğretmen gibi öğrenciye yol göstermektedir. Öğrenciler eksik olduğu konuları öğretmen olmadığı zaman yardımcı olarak görülen ders kitaplarından edinirler. Bunun için ders kitapları öğrencinin dikkatini çekmeli, görsel unsurlarla desteklenip iyi bir içerikle öğrenciye sunulmalıdır. Aynı zamanda ders kitapları eğitim programlarının belirli bir düzen içerisinde yürütülmesini sağlar. Ders kitaplarında konular sistematik olarak sıraya dizilmiştir. Ve öğretmenin dersi planlaması açısından konu sırası ile anlatılmaktadır. Öğretmeyi verimli kılmak ve anlatılan konularda geri dönüt almak adına ölçme ve değerlendirmenin bazı temel amaçları vardır. Bunlar:

- Öğrenme öğretme süresince öğrencinin iyi tanınması gerekmektedir.
 - Öğrenciler iyi tanındıktan sonra bireysel farklılıklara önem veren çalışmalar ve değerlendirmeler yapılmalıdır.
 - Bir derse ait kazanımlar ders öncesi belirlenmeli ve buna bağlı olarak değerlendirmenin nerede ve ne zaman yapılacağı belirlenmelidir.
 - Eksik olunan noktalar belirlenip bunlar üzerinde çalışılmalıdır.
 - Öğrencilerin kendi yeteneklerini ve ilgi alanlarını keşfetmelerine yardımcı olunmalıdır.
 - Her öğrencinin farklı başarısı olduğu unutulmamalıdır.
 - Her öğrencinin gelişim düzeyleri dikkate alınmalıdır. (Göçer, 2008: 198).
- Ölçme ve değerlendirmeyle ilgili MEB'in (2016) ifadelerine bakıldığında;
- Değerlendirmeler yapılırken belirli ölçütler kullanıp bu ölçütler çerçevesinde değerlendirmelerin yapılması sağlanmalıdır.
 - Yapılan değerlendirmelerin somut geçerliliği olmasına özen gösterilmelidir.

- Ders sonunda o derse ait kazanımların öğrenilip öğrenilmediğini öğrencilere belirlenen sorular sorulup tespit edilmelidir.
- Her öğrencinin tarafsız değerlendirmesi için bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerekir.
- Değerlendirmelerin günümüzde modern ölçme teknikleri ve performans değerlendirmeye yönelik yapılmasına özen gösterilmelidir.
- Ders anlatımında farklı öğretim yöntemlerinin olduğu gibi farklı ölçme ve değerlendirme araçlarının olduğu unutulmamalıdır.

Ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılırken aşama aşama gidilmelidir. Ölçme ve değerlendirme ne kadar en son yapılan bir uygulama olarak görülse de ölçme ve değerlendirme dersin ilk dakikasından itibaren başlamaktadır. Çünkü öğretmek konuya geçmeden önce öğrencilerin konu hakkındaki hazırbulunuşluk düzeylerini ölçmeye çalışır. Bu hazırlık çalışmaları ile yapılmaktadır. Hazırlık çalışmaları sayesinde öğrencilerin dikkati çekilmiş olur ve öğrenciler güdülenmeye hazır hale gelirler. Öğretmen konuya geçmeden önce bu nedenle öğrencilerin dikkatini çekebilecek sorular sormalıdır. Konunun anlatımından sonra öğrencilerin neyi ne kadar öğrendiğine dair değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Bu değerlendirme çalışmaları ile öğrencilerin konuya ait eksik bilgilerini açığa çıkarmak hedeflenmektedir. Bundan dolayı sorulacak sorular öğrencilerin seviyesine uygun olmalı ve öğrendikleri konuyu kapsayıcı nitelikte olmalıdır. Değerlendirme çalışmalarının konu sonunda verilme nedeni de budur. Konu başı ve konu sonu değerlendirmelerin yanı sıra sınıf içinde yapılan sınıf içi etkinlik çalışmalarıyla yapılandırmacı anlayışa uygun performans değerlendirmeleri de yapılmaktadır. Performans değerlendirmeleri öğrencilerin sürece aktif katılımını sağlamaktadır. Öğretmenin öğrencilere yönelttiği açık uçlu sorular sayesinde öğrencinin düşünme becerileri gelişmektedir. Öğretmen aynı zamanda her öğrencinin bireysel farklılıklara sahip olduğunu değerlendirme sürecinde göz önünde bulundurmalıdır. (Göçer,2008 , s.1)

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı öneriler aşağıda verilmiştir.

- Ders kitabının bilimsel içeriğinin tekrar gözden geçirilmesi, genişletilmesi, kazanımların arttırılması için çalışmalar yapılabilir. Çünkü fen bilimleri günlük hayat ile bağlantılı olduğu için kazanımların arttırılıp uygulamaya dönük öğretimler yapılması faydalı olacaktır.
- Ölçme ve değerlendirme kısmının daha da genişletilip, soru sayıları arttırılabilir. Soruların basitten zora doğru aşamalı olmasına dikkat edilmelidir. Sorular öğrencilerin girmiş oldukları sınavlara paralel hazırlanabilir.
- Ölçme ve değerlendirme bölümünde alternatif ölçme ve değerlendirme araçları kullanılarak farklı soru tarzları oluşturulabilir.
- Her konuya ait uygulamaya yönelik etkinlikler verilebilir. Öğretmenin o konuda hangi etkinliği uygulayıp farkındalık oluşturması gerektiği belirtilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, A. R., Yiğit, N., Kurt, Ş. (2002). Yeni fen bilgisi öğretim programı ile ilgili öğretmenlerin düşünceleri. V. Ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongresinde sunulmuş bildiri, ODTÜ, Ankara.
- Akman, B. Üstün, E. ve Güler, T. (2003). 6 yaş çocuklarının bilim süreçlerini kullanma yetenekleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24: 11-24.
- Aktamış, H, Ergin, Ö. (2006). Fen eğitimi ve yaratıcılık. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 77.
- Akyol, N. (2016). *Okul öncesi dönemde fen eğitiminin uygulanabilirliğine yönelik öğretmen ve yöneticilerin görüşlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Alabay, E. (2013). *Okul öncesi eğitimde fen programları* (3. baskı). (63-89). Ankara: Pegem Akademi.
- Alisinanoğlu, F., Özbey, S. ve Kahveci, G. (2011). *Okul öncesinde fen eğitimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Alpan, G. B. (2005). *Görsel iletişim*. İstanbul: YA-PA Yayıncılık.
- Argun, Y. (2004). *Okul öncesi dönemde yaratıcılık ve eğitimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arı, M. ve Çelebi Öncü, E. (2005). *Okul öncesi dönemde fen-doğa ve matematik uygulamaları (etkinlik örnekleri)* (2. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Arıbaş, S. ve Yılmaz, M. (2004). Hayat bilgisi dersinin ilköğretim müfettişleri tarafından değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, (161)
- Aşçı, İ. (2014). *İlköğretim beşinci sınıf fen ve teknoloji ders kitabının içerik ve görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ayas, A. (1995) Fen bilimlerinde program geliştirme ve uygulama teknikleri üzerine bir çalışma: İki çağdaş yaklaşımın değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 149-155.

- Aybek,B. Aslan, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin ilkokul üçüncü sınıf fen bilimleri öğretim programına dair görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8, 41
- Aykaç, N., Küçük, H., Kartal, M., Tilkibaş, Ş., ve Keskin, G. (2011). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze 4. ve 5. sınıf fen öğretim programlarının öğretim programının öğelerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 10(3).
- Başbuğ, A. S. (2001). *İlköğretimde neden ve nasıl sosyal bilgiler*. İstanbul: Eyüboğlu Eğitim Kurumları Yayınları.
- Baykul, Y. (1999). *İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı-modül 3 ilköğretimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- Bayrak, B., ve Erden, A. M. (2007). Fen bilgisi öğretim programının değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 137-154.
- Beydoğan, Ö. (2007). Derinliğine ve yüzeysel öğrenmede kavram haritaları ve şemaların işlevi. *Milli Eğitim Dergisi*, (173), 258–270.
- Bilgin, İ., ve Bahar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin öğretme ve öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1).
- Binbaşıoğlu, C. (1995b). *Okullarda öğretim sorunları*. Ankara: Eğit-Der Yayınları.
- Binbaşıoğlu, C. (2003a). *Eğitim ve öğretim üzerine yazılar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Brenneman, K. (2011). Assessment for preschool science learning and learning environment. *early childhood research&practice*, 13(1), 11.08.2017 tarihinde [http:// files.eric.ed.gov/ fulltext / EJ9312225](http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ9312225) sayfasından erişilmiştir.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2004). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cho, H., Kim, J. & Choi, D.H. (2003). Early childhood teachers' attitudes toward science teaching: A scale validations study. *Edicatioanal research quarterly*, 27(2), 33-42.
- Çağlar, D. (1982).“Öğretmen adaylarının seçimi ile ilgili dünü, bugünü, yarını”, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 130, 14-21.

- Çalışoğlu, M. vd. (2014). Yeni yapılandırılan 3. Sınıf hayat bilgisi ve fen bilimleri derslerine yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Multidisiplinler Akademik Araştırmalar Dergisi*. 2 (2), 2
- Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*. (173), 39-49.
- Çelik, F., ve Önal, A. S. (2005). Öğretimde planlama ve değerlendirme dersi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 31-49.
- Çelik, F. (2006). Türk eğitim sisteminde hedefler ve hedef belirlemede yeni yönelimler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-15.
- Çepni, S., Bacanak, A., ve Küçük, M. (2003). Fen eğitiminin amaçlarında değişen değerler: Fen-teknoloji-toplum. *Değerler Eğitimi Dergisi*.
- Çetin, O. (2013). Fen bilimlerinde öğrenme ve başlıca öğrenme kuramları. Web: <http://oguzcetin.gen.tr/fen-bilimlerinde-ogrenme-ve-baslica-ogrenme-teorileri.html>, Erişim Tarihi: 10.08.2017
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2001). Eğitim ile İlgili Temel Kavramlar. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Kıroğlu, K. (2005). Eğitim ve ders kitapları. Ö. Demirel ve K. Kıroğlu (Ed.), *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- Doğan, S. (2014). Eğitimin İşlevleri. Celal Tayyar Uğurlu (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Duman, T. vd. (2001). Konu alanı ders Kitabı inceleme kılavuzu-Matematik Küçükahmet, L. (Ed.), *Matematik Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erden, M. (1998). Eğitimde Program Değerlendirme. (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1978). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Eshach, H. & Fried, M. N. (2005). Should science be taught in early childhood. *Journal of Science Education And Technology*, 14(3), 315-336.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Yayınları.

- Fidan, N. ve M. Erden. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Geçer, A., ve Özel, R. (2012). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde yaşadıkları sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1-26.
- Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1).
- Gökkaya, K. (2003). Sosyal bilgilere giriş. C. Şahin (Ed.). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu- Sosyal Bilgiler*. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Graham, W. (1978). Readability and science textbooks. *School Science and Mathematics*, 22, 31-37.
- Grasha, A. F. 1996. Teaching with style: a practical guide to enhancing learning by understanding teaching and learning styles. San Bernardino, CA: Alliance Publishers.
- Gül, Z. (2012). *Fen eğitiminde öğretmenlerin özel alan yeterlilikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Elazığ.
- Güler, D. ve Hazır Bıkmaz, F. (2002). Anasınıflarında fen etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(2), 249-267.
- Gültekin, M. (2008). *İlköğretim okulu müdürlerinin etik davranışı gösterme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Gürdal, Ayla, Şahin, Fatma (1992). Fen bilgisi öğretiminin amaçları, *II. Eğitim Dergisi*, 1, M.E.B. Basımevi, Ankara
- Güzel, H., ve Adibelli, S. (2011). 9. sınıf fizik ders kitabının eğitsel, görsel, dil ve anlatım yönünden incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26), 201-216.
- Hançer, A.H., Şensoy, Ö. ve Yıldırım, H.İ. (2003). İlköğretimde çağdaş fen bilgisi öğretiminin önemi ve nasıl olması gerektiği üzerine bir değerlendirme.

- Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(13), 80-88.
- Hartley, J. (1996). Text design. In D. H. Jonassen (Ed.) Handbook of research for educational communications and technology. Prentice Hall. 795-817.
- Hurd, P.D. "Scientific literacy: New minds for a changing word" *Science Education*, 82, 3 (1998), 407-416
- İpek, C. (2010). Eğitimin Toplumsal Temelleri. Hasan Basri Memduhoğlu, Kürşat Yılmaz (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kabapınar, F. (2003) Oluşturmacı anlayışı yansıması açısından Türk ve İngiliz fen bilgisi ve kimya ders kitaplarındaki görsel öğeler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 119-126.
- Kandır, A., Can Yaşar, M. ve Tuncer, N. (2012). *Okul öncesi dönemde fen eğitimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Kaptan, F., ve Korkmaz, H. (1999). İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı. Modül 7.
- Karaca, N. H., ve Ocak, G. (2011). Hayat bilgisi ders kitaplarının becerilere uygunluk düzeyinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örnekleme). *Kuramsal Eğitim Bilim*, 4(1), 108-125.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28.baskı). Ankara : Nobel yayıncılık.
- Karamustafaoğlu, S. ve Kandaz, U. (2006). Okul öncesi eğitiminde fen etkinliklerinde kullanılan öğretim yöntemleri ve karşılaşılan güçlükler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 65-81
- Kardeş, N. (2013). *Fen eğitiminde argümantasyon odaklı öğretimin öğrencilerin karar verme ve problem çözme becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü . Eskişehir .
- Kılıç vd. (2001). Fen Bilgisi 4-8, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, V. ve Bulut, S. (2006). İlköğretim matematik dersi öğretim programları ve kılavuzu (1-5 Sınıflar). K. Kızıoğlu (Ed.). Yeni İlköğretim Programları (1-5.Sınıflar) 183-364. Ankara: Pegem AYayıncılık.
- Kılıç, D. (2006). Ders kitabının öğretimdeki yeri . Ö. Demirel ve K. Kızıoğlu (Ed), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Kılıç, A. ve Seven, S. (2006). *Konu alanı ders kitabı incelemesi (6. baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Koşar, E. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Bursa: Ezgi Kitapevi
- Küçükahmet, L. (2004). Eğitim programlarında ders kitabının yeri. L. Küçükahmet (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu* (18). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Macaroğlu Akgül, E. (2007). *Fen ve doğa etkinlikleri*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- MEB. (2000) . Fen bilgisi öğretim programı . Ankara : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- MEB. (2011). Millî eğitim bakanlığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği. Ankara. : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2013). Fen bilimleri öğretim programı . Ankara : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- MEB.(2016). Milli eğitim bakanlığı ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği. Ankara : Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB.(2016).*İlkokul 3. Sınıf fen bilimleri ders kitabı*. Ankara : İpek Yolu Yayıncılık
- MEB. (2017). Fen bilimleri dersi öğretim programı. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973 , 6 Haziran). Resmi Gazete (Sayı : 14575). Erişim adresi : <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739>.
- Murphy, C., Beggs, J., Hickey, I., O'Meara, J., & Sweeney, J. (2001). National curriculum: Compulsory school science- is it improving scientific literacy? *Educational Research*, 43(2), 189-199.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6)
- Pilot, A. (2000). The concept of “basic scientific knowledge”: Trends in the reform in the teaching of science and technology in Europe.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu* (5. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sönmez, V. Alacapınar, F. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (1. Baskı). Ankara : Anı Yayıncılık.
- Sutherland, D., Dennick, R. “Exploring culture, language and the perception of the nature of science”, *International Journal of Science Education*, 24, 1 (2002), 1- 25.
- Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 133-146.
- Şahin, A. E. (2006). Eğitimle ilgili temel kavramlar, *Eğitim bilimine giriş*. V. Sönmez (Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık. 1-24.
- Şahin, F. (2000) *Okul öncesinde fen bilgisi öğretimi ve aktivite örnekleri*. İstanbul: Ya-Pa. Yayıncılık
- Şaşan, H. H. (2002). Yapılandırmacı öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 74-75, 49-52.
- Şentürk, Ö. & Şaban,B. (2019). İlkokul 3. sınıf fen bilimleri dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49(49), 144-166.
- Şimşek, N. ve Çınar, Y. (2008). *Okul öncesi dönemde fen ve teknoloji öğretimi* Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş* (3.baskı). Ankara : Pegem Yayıncılık.
- Tan, M. Temiz, B.K.(2003). Fen öğretiminde bilimsel süreç becerilerinin yeri ve önemi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(13), 90.
- Taşpınar, M. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Elhan Kitap Yayıncılık
- Tatar, M. (2004), Etkili öğretmen, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11).
- Tekbıyık, A., ve Akdeniz, A. R. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını kabullenmeye ve uygulamaya yönelik öğretmen görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2).

- Tertemiz, N., Ercan, L. ve Kayabaşı, Y. (2004). Ders kitabı ve eğitimdeki önemi. L. Küçükahmet (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Toprak, T. (1993). İlkokul ders kitaplarının öğretim programlarına uygunluğunun değerlendirilmesi (Adana ilinde bir araştırma). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tüysüz, C. ve Balıkcı, Ç. (2016). Sınıf öğretmenlerinin 3. Sınıf fen bilimleri dersi öğretim programına yönelik görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 36,169-180.
- TDK. (2017), Türk Dil Kurumları Yayınları. Ankara
- Tuncer, U. (1998). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretiminde karşılaşılan içerik ve öğrenme sorunları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6,37
- Ünal, S. (2003). *Lise 1 ve 3 öğrencilerinin kimyasal bağlar konusundaki kavramları anlama seviyelerinin karşılaştırılması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Ünal, S., Coştu, B., Karataş, F. Ö. (2004). Türkiye’de fen bilimleri eğitimi alanındaki program geliştirme çalışmalarına genel bir bakış. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (2), 183-202.
- Yıldırım, Ü. N.,Ateş, S. (2003). İlköğretim 7. sınıf fen bilgisi ders kitabının fen bilgisi öğretmenlerine göre yeterlilik derecesinin araştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Yıldırım, A.(2006). *Yeni ilköğretim programına göre hazırlanmış hayat bilgisi ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi(Elazığ ili örneği)* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). 83-91, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı), 227-259,Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2010). Eğitimin temel kavramları. Hasan Basri Memduhoğlu ve Kürşat Yılmaz (Ed.), *Eğitim bilimine giriş*. Ankara : Pegem Yayınları.

EKLER**Ek-1 İlkokul 3. sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabının İncelenmesi İle İlgili Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları****YAZILI GÖRÜŞME FORMU**

1. İlkokul 3. Sınıf fen bilimleri ders kitabının içeriğine ilişkin görüşleriniz nelerdir ?
2. İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının dil anlatım ve üslup özelliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının öğrenme – öğretme özelliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
4. İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının teknik tasarım ve düzenleme özelliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. İlkokul üçüncü sınıf fen bilimleri ders kitabının ölçme ve değerlendirme özelliklerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Ek 2. Elazığ Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285-604.01.01-E.4983697
Konu : Araştırma İzni.

11.04.2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi :a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri 2012/13 sayılı Genelgesi,
b) Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 03/04/2017 tarih ve 48178250-300-E.4276 sayılı yazısı.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Güllü Gizem KAYA'nın, "Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul 3. Sınıf Fen Bilimleri Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" konulu tezinin anket çalışmasına veri oluşturmak amacıyla yapacağı anket çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı Merkez Koç İlkokulu, Fatih Mehmet İlkokulu ve Nahide Karakaya İlkokullarında görev yapmakta olan öğretmenlere yönelik anket ve uygulama izin isteği, ilgi (b) yazı ile bildirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Müdürlüğümüz AR-GE Biriminde MEB'e bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi'ne bağlı olarak oluşturulmuş olan Bilimsel Araştırma İzni Değerlendirme Komisyonu 11/04/2017 tarihinde Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesi AR-GE Biriminde toplanarak başvuru hakkında gerekli incelemeyi yapmıştır. Söz konusu Anket, uygulama çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı Merkez Koç İlkokulu, Fatih Mehmet İlkokulu ve Nahide Karakaya İlkokullarında görev yapmakta olan öğretmenlere yönelik gönüllülük esasına dayalı olarak, okul idarelerinin izni alınarak, çalışmaların eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde 17 Nisan 2017 - 12 Mayıs 2017 tarihleri arasında yapılması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

İlhan MAKİNİST
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
11.04.2017
Ahmet BAĞLITAŞ
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza ile
Aşık İle Aynıdır.
12.04.2017
Payman DEVECİ
Memur

Akpınar Mah.Kolordu Cad.No:5 23100 /ELAZIĞ
Elektronik Ağ: <http://elazig.meb.gov.tr>
e-posta: elazigmem@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.AKARSU-V.H.K.İ.
Tel : (0 424) 238 50 24
Faks : (0 424) 233 36 70

ÖZGEÇMİŞ

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
---	---	---

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Güllü Gizem KAYA	İmza:
Doğum Yeri:	ELAZIĞ / MERKEZ	
Doğum Tarihi:	01.01.1994	
Medeni Durumu:	BEKAR	

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Elazığ Evrenpaşa İlkokulu	İlkokul	Elazığ/Merkez	1999-2004
Ortaöğretim	Elazığ Mezre Ortaokulu	Ortaokul	Elazığ/Merkez	2004-2007
Lise	Elazığ Balakgazi Lisesi	Türkçe-Matematik	Elazığ/Merkez	2007-2011
Lisans	Fırat Üniversitesi	Sınıf öğretmenliği	Elazığ/Merkez	2011-2015
Yüksek Lisans				
Becerileri:	Taş boyama, el sanatları			
İlgi Alanları:	Kitap okuma, müzik dinleme, şiir, edebiyat			
İş Deneyimi:	Konya Diltaş Koleji- 2015-2016 Elazığ Yöntemim			

	Okulları 2016-
Aldığı Ödüller:	
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Merve Sefa DEMİR (Yakın Arkadaş) Sema TEKİN (Üniversite Arkadaşı)
Tel:	
Adres	Çaydaçıra Mahallesi. Gökoğuzlar Sokak. Güven Konutları B blok kat :4 no :28 Elazığ / Merkez

